

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

2
1

Дорогому другу Василию
Винниченко
в на доброй памяти
о дружеском походе. Сваст-
ство. Прощайте.

Н. С. Киселев

11/24 июля 1918.

Молодцов.

В И Р Г И Л І Е В А

Э Н Е И Д А

на

МАЛОРОССІЙСКІЙ ЯЗЫКЪ

ПРЕЛОЖЕННАЯ

И. Котляревскимъ.

ЕЩЕ ИСПРАВЛЕННАЯ И ДОПОЛНЕННАЯ
ПРОТИВУ ПРЕЖНИХЪ ИЗДАНІЙ.

.....
Часть первая.
.....

~~~~~
САНКТПЕТЕРБУРГЪ,
ВЪ МЕДИЦИНСКОЙ ТИПОГРАФІИ.

1809 года.

30.а

1111.

Съ дозволенія Санктпетербургскаго Цен-
зурнаго Комитета.

С. М. К. . . . ю

усерднѣйше посвящаетъ

Сочинитель.

К

У В Ъ Д О М Л Е Н І Е.

Энеида на Малороссійскій языкъ мною преложенная, въ 1798 и 1808 годахъ была напечатана безъ моего вѣдома и согласія.

Она досталась Господамъ издашелямъ со многими ошибками и опущеніями, случившимися отъ переписки, а сверхъ того и издававшіе многое въ ней по своему передѣлали и почти испорченную выпустили подъ моимъ именемъ.

Я рѣшился исправить и дополнишь прежде напечатанныя при часпи, и соединивъ четвертую, издашь всѣ вмѣстѣ.

Благосклонное принятіе Энеиды сей отъ публики, будетъ наградою трудовъ моихъ; и ежели она принесетъ удовольствіе читателямъ, то я поспѣшу предложить и пятую часть.

Э Н Е И Д А

на

МАЛОРОССІЙСКІЙ ЯЗЫКЪ

ПРЕЛОЖЕННА Я.

Эней бувъ паробокъ Моторный
И хлопецъ хотъ куды козакъ,
Удавсь на всее зле проворный,
Завзятѣйшій отъ всѣхъ бурлакъ.
Но Греки якъ спаливши Трою,
Зробили зъ неи скиршу гною,
Винъ взявши шорбу, тягу давъ,
Забравши де-якихъ Троянцевъ,
Осмаленыхъ, якъ гиря, ланцевъ,
Пятами зъ Трои наживавъ.
Винъ швидко поробивши човны,
На сине море попускавъ,
Троянцевъ насажавши повны,
И куды очи почухравъ.
Но зла Юиона суча дочка!
Роскудкудакалась якъ квочка —
Энея не любила спрахъ;
Давно уже вона хотѣла,
Юго щобъ душка полетѣла
Къ чоршамъ, и щобъ и духъ не пахъ.

* * *

Часть I.

I

Эней бувъ тяжко не посердцю
 Юнонѣ, все ей гнѣвивъ;
 Здавався гирчійшій ей опть перцю,
 Ни въ чимъ Юноны не просивъ;
 Но гирьшъ за те ѣй не любився,
 Що, бачишъ, въ Трои народився
 И мамою Венеру звавъ;
 И що його покійный дядько
 Парисъ, Пріямово дитяшко
 Пушывочку Венерѣ давъ.
 Побачила Юнона зъ неба,
 Що панъ Эней на поромахъ;
 А те шепнула сукѣ Геба . . .
 Юнону взявъ великій жахъ!
 Впрягла въ гринджолята павичку;
 Сховала пидъ кибалку мычку
 Щобъ не свѣщилася коса;
 Взяла спидницю и шнурилку
 И хлѣба зъ силою на тарилку,
 Къ Еолу мчалась якъ оса.

* * *

„Здоровъ Еоле пане свату!
 „Ой якъ-ся маешъ, якъ живешъ?“
 Сказала якъ ввишла у хату
 Юнона: „Чи гостей ты ждешъ?“
 Поставила тарилку зъ хлѣбомъ
 Передъ старымъ Еоломъ дѣдомъ,
 Сама же сѣла на ослинѣ.
 „Будь ласкавъ сватоньку старику!
 „Избій Энея съ пантелику,
 „Теперь плыве на морѣ винъ.

„Ты знаешъ, винъ якій суцига,
 „Палывода и горлорѣзъ;
 „По свѣту якъ ище побѣга,
 „Чи ихсь багацько вымье слизъ.
 „Пошли на його лихо злее
 „Щобъ люди всѣ, що при Энеѣ
 „Послазми, и щобъ винъ и самъ,
 „За сее жъ дѣвку чорноброву
 „Смачную, гарну, уродливу,
 „Тобѣ я, далыби, що дамъ.

* * *

„Гай, гай! ой дей же його кату!
 Еоль насупившись, сказавъ:
 „Я всебъ зробивъ за сую плату,
 „Да вѣпры всѣ пороспускавъ:
 „Борей недужъ лежишъ съ похмѣльѣ,
 „А Нордъ поѣхавъ на весѣльѣ,
 „Зефиръ же, давній негодай,
 „Зъ дѣвчатами заженыхався,
 „А Евръ въ поденьчики нанявся;
 „Якъ хочешъ такъ и помышлай!
 „Да вже для тебе обѣщаюсь
 „Энееви я ляпасъ дамъ;
 „Я хушко, миттю постараюсь
 „Въ присня його къ чортамъ загнатъ.
 „Прощай же! швидче убирайся,
 „Обицянки не забувайся:
 „Бо послѣ, чуешъ, ни чичиркъ.
 „Якъ збрешешъ, то хоча надсядъся,
 „На ласку послѣ не понадъся,
 „Тогди видъ мене возьмешъ чвиркъ.

Эоль оставшись на господѣ,
Зобравъ всѣхъ въпривъ до двора,
Велѣвъ паганій бушь погодѣ . . . .
Якъ разъ на морѣ и гора!
Все море заразъ спузырило,
Водою мовъ въ ключи забило,
Эней шупъ крикнувъ, якъ на пупъ;
Заплакався и зарыдався,
Пошарпався, увесь подрався,
На тѣмъ начесавъ ажъ струпъ.
Прокляшы въпры роздулися,
А море зъ лиха ажъ реве;
Слизми Троянци облилися,
Энея за живишь бере;
Всѣ човныки ихъ рощухрало;
Багацько вѣйска шупъ пропало;
Тогди набрались всѣ сто-лихъ!
Эней кричить: „що я Непшуну
„Пивкопы грошей въ руку суну,
„Абы на морѣ шпурмъ ушихъ.

* * *

Непшунъ издавна бувъ драпичка,
Почувъ Энеевъ голосокъ;
Шатнувся заразъ изъ запичка,
Пивкопы для його кусокъ!
И митью осѣдлавши рака,
Схвативсь на його мовъ бурлака,
И вырнувъ зъ моря, якъ карась,
Загомонѣвъ на въпривъ гризно:
„Чого вы гудете такъ ризно?
„До моря, знаєте, вамъ зась!

Ошъ-шупъ-шо въпры схаменились,
И ну всѣ драла до норы;
До лясъ мовъ Ляхи шатнулись,
Або ошъ Ежака Тхоры.
Непшунъ же заразъ взявъ мешелку
И море вымѣвъ якъ свѣтелку,
То сонце глянуло на свѣпъ.
Эней погди якъ народився,
Разивъ изъ-пять перехрестився;
Звелѣвъ готовиши обѣдъ.

* * *

Поклали шаліовки сосновы,
Кругомъ наставили мысокъ;
И справу всякую безъ мовы
Въ голодный пхали все купокъ.
Тутъ съ саломъ галушки лыгали
Лемѣшку и кулѣшь глышали
И брагу кухликомъ тягли;
Да и горѣлочку хлыспали,
На сѣму изъ-за споу вспали
И спати послѣ всѣ лягли.
Венера, не послѣдня шлюха,
Проворна, врагъ ѣи не взявъ
Побачила, що такъ полоха
Эоль сына, що ажъ захлявъ;
Умылася, причепурилася
И якъ въ недѣлю нарядилася,
Хоть бы до дудки на танецъ!
Взяла очипокъ гразетовый
И кунтушъ зъ усами люстровый
Пишла къ Зевесу на ралець.

Зевесъ погди кружавъ сивуху
 И оселедцемъ заѣдавъ;
 Винъ сему выпивши осьмуху,
 Послѣдки съ кваршы выливавъ.
 Пришла Венера искривившись,
 Заплакавшись и завизгивившись,
 И спала хлыпавъ передъ нимъ:
 „Чимъ предъ побою, милый шапу,
 „Сынъ зислуживъ таку мій плашу?
 „И іонъ мовъ въ свинки грають имъ.
 „Куды іому уже до Риму?
 „Хиба якъ здохне чорпъ въ ровъ!
 „Якъ вернешся панъ Ханъ до Крыму,
 „Якъ женется сычъ на совъ.
 „Хибабъ-то вже да не Юнона,
 „Щобъ не вказала макогона,
 „Що й доси слухае чмеливъ!
 „Колибъ вона да не бѣсилась,
 „Замовкла и не камезилась,
 „Щобъ ты се самъ ѣи извѣливъ.

* * *

Юпитеръ, все допивши съ кубка,
 Погладивъ свій рукою чубъ:
 „Охъ доцю, ты моя голубка!
 „Я въ правдѣ швердый такъ, якъ дубъ.
 „Эней збудуе сильне царство,
 „И заведе свое тамъ панство;
 „Не малый буде винъ панокъ.
 „На панщину весь свѣпъ погонить,
 „Багацько хлопцевъ тамъ наплодыть.
 „И всемъ имъ буде вашажокъ.

„Заѣде до Дидоны въ госпи,
 „И буде тамъ бенкетовашъ;
 „Полюбится ѣи винъ мосци
 „И буде бѣсики пускашъ.
 „Иди, небого, не журися,
 „Попонедѣлкуй, помолися,
 „Все буде такъ, якъ я сказавъ.
 Венера низко поклонилась,
 И зъ пан-опцемъ своимъ проспила,
 А винъ ѣи поцѣловавъ.

* * *

Эней прочумався, проспався,
 И голодрапцевъ позбиралъ,
 Зо всемъ зобрався и укладся,
 И сколько видно почухравъ.
 Плывъ, плывъ, плывъ, плывъ, що ажъ обридло,
 И море такъ іому огидло,
 Що бѣсомъ на іого дывивсь:
 „Колибъ, каже, умеръ я въ Трои,
 „То вжебъ не пивъ сеи гирькой,
 „И марне такъ не волочивсь.
 Пошмъ до берега приставши
 Зъ Троянствомъ голымъ всемъ своимъ,
 На землю съ човнывъ повспававши,
 Спитавсь, чи е що ѣсти имъ?
 И заразъ чогось по поѣли
 Щобъ на пупи не ослабѣли:
 Пишли, куды хто заповавъ.
 Эней по берегу попхався,
 И самъ не знавъ, куды слонявся,
 Ажъ гулькѣ—у городъ причвалавъ.

Въ шимъ городѣ жила Дидона,
 А городъ звався Карфагенъ,
 Розумна Пани и мотпорна,
 Для неи шрохи сихъ именъ:
 Трудяща, дуже працююща,
 Весела, гарна, сановита,
 Бѣдняжка що була вдова;
 По городу шогди гуляла,
 Коли Трояницизъ повспрѣчала,
 Таки сказала имъ слова:
 „Видкиль таки се гольшяпаки?
 „Чи рыбу зъ Дону везете?
 „Чи може выходци бурлаки?
 „Куды прочане вы йдете?
 „Якій васъ врагъ сюды направивъ?
 „И хшо до города причаливъ?
 „Якажъ вапага розбивакъ!—
 Троянци всѣ замурмошали,
 Дидонѣ низько въ ноги пали,
 А вшавши, ѣй мовляли такъ:

* *

„Мы всѣ, якъ бачь, народъ хрещеный,
 „Волочимся безъ шалану;
 „Мы въ Трои, знаешъ, порожденны,
 „Эней пусшивъ на насъ ману;
 „Дали намъ Греки прочухана,
 „И самага Энея пана
 „Въ шри вирвы выгнали видшилъ;
 „Звелѣвъ покинути намъ Трою,
 „Пидмовивъ плавати зъ собою.
 „Теперь, шы знаешъ, мы видкиль.

„Помилуй, Пани благородна!
 „Не дай загинушь головамъ;
 „Будь милостива, будь незлобна,
 „Эней спасыби скаже самъ.
 „Чи бачишь, якъ мы обидрались!
 „Убрання, пошолы порвались,
 „Охляли, нибы въ дощъ щеня!
 „Кожухи, свиты погубили,
 „И зъ голоду въ кулакъ прубили.
 „Така намъ лучилась пеня.

* *

Дидона гирько зарыдала,
 И зъ бѣлого своего лица
 Платочкомъ слѣзы обтираа:
 „Колибъ, сказала, молодця
 „Энея вашого злапала;
 „То вже бъ шогдѣ весела спала;
 „Тогди великъ день бувъ бы намъ!—
 Тупъ плюсь Эней, якъ будпо зъ неба:
 „Ось-озде я, коли вамъ шреба!
 „Дидонѣ поклонюся самъ.
 Пошимъ зъ Дидоною обнявшись,
 Поцѣловались гарно въ смакъ;
 За рученьки бѣленьки взявшись,
 Балакали по-сякъ, по-шакъ.
 Пишли къ Дидонѣ до господы
 Черезъ велики переходы,
 Ввійшли въ свѣшлицю, да й на пиль;
 Пили на радощахъ сивуху
 И ѣли сѣмяну макуху,
 Покиль кликнули ихъ за спиль.

Тутъ ѣли розныя пошравы,
 И все съ полывьяныхъ мысокъ,
 И сами гарныя приправы,
 Зъ новыхъ кленовыхъ шарѣлокъ:
 Свинаячу голову до хрѣну
 И локшину на перемѣну,
 Пошмъ съ пидлевою индикъ;
 На закуску кулѣшь и кашу,
 Лемѣшку, зубци, пупрю, квашу
 И зъ макомъ медовый шуликъ.
 И кубками пили вишнивку,
 Медъ, пиво, брагу, сировець,
 Горилку просту и шернивку;
 Куривсь для духу яловець.
 Бандура горлицы бринчала,
 Сопилка, зуба запынала,
 А дудка грала по балкахъ.
 Санжаривки на скрипцѣ грали,
 Кругомъ дѣвчата танцювали,
 Въ дробушкахъ, въ чоботахъ, въ свиткахъ.

* * *

Сестру Дидона мала Ганну,
 На вспражки дѣвку хощъ куды,
 Проворну, чепурну и гарну;
 Приходила и ся сюды,
 Въ червоній юпочѣ баевій,
 Въ запасѣ гарній фаналевій
 Въ спіонжкахъ, въ наместѣ и ковпкахъ;
 Тутъ танцювала выкрушасомъ,
 И предъ Энеемъ выхиласомъ
 Пидъ дудку била трешяка.

Эней и самъ такъ расходився
 Якъ на арканѣ жеребець;
 Що прохи не увередився,
 Пишовши съ Гандзею въ панецъ,
 Въ обохъ пидкивки забряжчали,
 Жсизки опѣ панцивъ задрижали
 Выспрыбовавши гоцака.
 Эней мапню въ кулакъ прибравши
 И не до соли примовлявши,
 Садивъ крушенько гайдука.

* * *

А послѣ танцивъ варенухи
 По филижанцѣ пиднесли;
 И молодежи, цокошухи,
 Тутъ баяндрасы понесли;
 Дидона крѣпко заюрила,
 Горщокъ зъ вареною розбила,
 До дуру всѣ шогдѣ пили.
 Весь день весело прогуляли,
 И пьяны спаши полягали;
 Энея жъ ледве повели.
 Эней на пѣчь забрався спаши
 Зарився въ просо, шамъ и лигъ;
 А хто схопѣвъ, побривъ до хаты
 А хто въ хлѣвець, а хто пидъ спигъ.
 А де-яки такъ-такъ хлыснули,
 Що где упали, шамъ заснули,
 Сопли, харчали и хропли;
 А добры молодцы кружали,
 Поки ажъ пѣвни заспѣвали—
 Що здужали, то все шягли

Часть I.

Дидона рано ископилась
 Пила съ похмѣлья сыровецъ;
 А послѣ гарно нарядилась,
 Якъ бы въ оренту на шанецъ.
 Взяла карабликъ бархаповый
 Спидницю и карсепъ шовковый
 И начепила ланцюжокъ;
 Червоны чоботы обула,
 Да и запаски не забула,
 А въ руки зъ выбійки плашокъ.
 Эней же съ хмелю якъ проспався,
 Изъѣвъ солоный огирокъ;
 Пошимъ умывся и убрався,
 Якъ паробика до дѣвокъ.
 Тому Дидона пидослала,
 Що опъ покійника украла,
 Штаны и пару чобитокъ;
 Сорочку и каптанъ съ кипайки,
 И шапку—поясъ съ каламайки,
 И чорный шовковый плашокъ,

* * *

Якъ одяглись, то изышлися,
 Съ собою стали розмовлять;
 Наѣлися и принялися,
 Щобъ по вчорашнему гулять.
 Дидона жъ тяжко сподобала
 Энея, такъ, що и незнала
 Где дѣшися, и що робишь;
 Точила всякіе балясы
 И пидпускала розны ласы,
 Энею шилькобъ угодить.

Дидона выгадала грище,
 Эней щобъ веселишій бувъ,
 И щобъ вертѣвся зъ нею ближче
 И лиха щобъ своего забувъ.
 Собѣ очици завязала,
 И у *Панѣса* граши спала,
 Энеябъ шилько уловишь;
 Эней же заразы догадався,
 Коло Дидоны терся, мався,
 Еѣ щобъ шилько вдоволнишь.

* * *

Тутъ всяку всячину играли,
 Хто якъ и въ вищо захопѣвъ;
 Тутъ инчи *журавля* скакали,
 А хто опъ дудочки потѣвъ.
 И въ *хрещика* и въ *горюдуба*,
 Неразы доходило до чуба,
 Якъ загулялися въ *джгута*;
 Въ *хлюста*, въ *пары*, въ *визка* играли
 И *далки* по сполу совали;
 Чортъ мавъ порожніого куша.
 Що день було у нихъ похмѣлье;
 Пимась горѣлка, якъ вода;
 Що день въ Дидоны якъ весѣлье;
 Всѣ пьяны хопъ посунъ куда.
 Энеевъ такъ якъ болящѣ,
 Або лихій осѣнній трясѣ,
 Годица Пани всякій день.
 Були Троянцы пьяны, сыты,
 Кругомъ обушы и обшиты,
 Хошь голы прибрили якъ пенъ.

Троянці лихо пам'яли, курили,
 Дали приману всьмъ жинкамъ;
 По вечирницямъ всь ходили,
 Просвѣтку не було дѣвкамъ.
 Да-й-самъ Эней, сподарь, и паню
 Пидмовивъ паритися въ баню . . .
 Уже жъ було не безъ грѣха!
 Бо страхъ вона його любила,
 Ажъ глуздъ увесь свѣй погубила,
 А бачця не була плоха.
 Оштакъ Эней живъ у Дидоны,
 Забувъ и въ Римъ що бѣ мандровавъ,
 Тушъ небоявся и Юноны,
 Пустився все бенкетовавъ;
 Дидону мавъ винъ мовъ за жинку,
 Убивши добру въ неи гринку,
 Мушивъ, якъ на селѣ москаль!
 Бо хрѣнь його не взявъ, моторный,
 Ласкавый, гарный и проворный
 И острый якъ на бритвѣ спаль.

* * *

Эней зъ Дидоною возились,
 Якъ зъ оселедцемъ сѣрый кипѣ;
 Ганяли, бѣгали, казились,
 Ажъ лився де-колы и пипѣ.
 Дидона жъ мала разъ роботу,
 Якъ зъ нимъ побѣгла на охоту,
 Да гримъ загнавъ ихъ въ темный ліохъ . . .
 Лихій ихъ зна, що пам'яли,
 Було не видно сѣ за могилы,
 Въ ліоху жъ сидѣли тилько въ двоохъ.

Не такъ-то робитися все хушко,
 Якъ швидко окомъ измигнешъ;
 Або якъ казку кажешъ прудко,
 Перомъ въ паперѣ якъ писнешъ.
 Эней въ Дидоны живъ не мало,
 Що зъ головы въ його пропало,
 Куды його Зевесъ пославъ.
 Винъ годивъ зо два пам'яли просидѣвъ,
 А мабушъ бы и бильшъ пропидѣвъ,
 Якъ бы його врагъ не спипкавъ.

* * *

Колись Юпитеръ не нарокомъ
 Зъ олимпа глянувъ и на насъ;
 И кинувъ въ Карфагену окомъ,
 Ажъ пам'яли Троянскій маршоплясъ . . . .
 Розсердився и розкричався,
 Ажъ цѣлый свѣтъ поколихався;
 Энея лаявъ на весь ропѣ:
 „Ти такъ-то, гадивъ сынъ, винъ слуха?
 „Убрався въ папоку мовъ муха,
 „Засѣвъ якъ у болошѣ чорпѣ.
 „Пійдишъ гонця минѣ кликнишъ,
 „До мене заразъ щобъ прійшовъ;
 „Глядишъ же, цупко прикрутите,
 „Щобъ винъ въ шинокъ ша незайшовъ!
 „Бо хочу я кудысь послаши.—
 „И іонъ и — іонъ же вража мапи!
 „Але Эней нашъ зледащивъ;
 „А то Венера все свашкуе,
 „Энеечка свого муштруе,
 „Щобъ винъ зъ ума Дидону звивъ.“

Прибѣгъ Меркурій засапавшись,
 Въ при ряды пипъ зъ іого копивъ;
 Ввесь реминцями обвязавшись,
 На голову брыль наложивъ;
 На грудяхъ съ бляхою ладунка,
 А съ зади съ сухорями сунка,
 Въ рукахъ Нагайскій малахай.
 Въ такимъ нардѣ влѣзши въ хашу,
 Сказавъ: „Гоповъ уже я ташу,
 „Куды ты хочешъ, посылай.
 „Бѣжи лишъ швидче въ Карфагену,
 Зевесъ гонцевъ такъ сказавъ:
 „И пару розлучи скажену,
 „Эней Дидонубъ забувавъ.
 „Нехай лишъ видшымъ уплѣтае,
 „И Рима спроити чухрае —
 „А шо залѣгъ мовъ въ грубѣ песь,
 „Колижъ винъ буде йще мѣшкапи,
 „То дамъ іому себе я знаши.
 „Опъ-такъ сказавъ, скажи, Зевесъ,

* * *

Меркурій низко поклонився,
 Передъ Зевесомъ брыль изнявъ,
 Черезъ поригъ перевалився,
 До стани швидче сягу давъ.
 Покинувши изъ рукъ нагайку,
 Запрягъ винъ мипью чорпопхайку;
 Черкнувъ изъ неба, ажъ куришь.
 И все кобылокъ погоняе,
 Що оглобельна ажъ брыкае;
 Помчали ажъ визокъ скрипишь.

Эней погди купався въ бразѣ,
 И на полу укрившись лигъ;
 Іому не снилось о приказѣ:
 Якъ ось Меркурій въ хашу вбѣгъ!
 Смыкнувъ изъ полу мовъ пся-юху,
 „Ащо ты робишь? — Пьешь сивуху,
 Зо всіого горла закричавъ.
 „А ну лишъ швидче убирайся,
 „Съ Дидоною не женихайся,
 „Зевесъ походъ тобѣ сказавъ!

* * *

„Чи сежъ таки до дѣла робишь,
 „Що й досѣ пуга за гулявсь?
 „Та швидко и не такъ задробишь;
 „Зевесъ не дурно похвалявсь; —
 „Получишь добру халазію
 „Винъ выдавить съ тебе олію,
 „Опъ-тилько йще пугъ побарись.
 „Глядижъ сіого дня щобъ убрався,
 „Щобъ ныщечкомъ видсиль укрався,
 „Мене у друге не дождись.
 Эней піджавъ хвистъ мовъ собака;
 Мовъ Кайнъ затрусивсь увесь;
 Изъ носа потекла кабака:
 Уже винъ знавъ якій Зевесъ.
 Шатнувся мипью самъ изъ хашы,
 Своихъ Троянцівъ позбираши;
 Зобравши, давъ такій приказъ:
 Якъ можно швидче укладайпесь,
 Зо всѣмм клунками збирайтесь,
 До моря швендайте якъ разъ!

А самъ вернувшись въ будынки,
Свое лахмашье позбиравъ;
Мизеріи наклавъ двѣ скриньки,
На човенъ заразы одыславъ,
И дожидався шилько ночи,
Що якъ Дидона зомкне очи,
Щобъ непроставшись п'ягу дасть.
Хопъ винъ за нею и журился.
И свѣтомъ цѣлый день нудился;
Да, ба! вже треба покидашь.
Дидона за разъ опгадала,
Чого сумує панъ Эней,
И все на усь собѣ мотала,
Щобъ умудритися и ей;
Зъ за печи часто выглядала,
Прикинувшись буцимъ куняла
И мовъ вона хотѣла спашь,
Эней же думавъ, що вже спала,
И шилько чпо хотѣвъ дасть драла,
Ажъ ось Дидона за чубъ хвашь.

* * *

„Постій прескурвый, вражій сыну!
„Зо мною перше расплашись;
„Опъ задушу якъ злу личину!
„Ось-ну лишъ шилько завершись!
„Опъ-такъ за хлѣбъ за сить ты плашишь?
„Ты всѣмъ привыкши насмѣхались,
„Роспустишь славу по минѣ.
„Нагрѣла въ пазусѣ гадюку,
„Що послѣ причинила муку,
„Послала пуховикъ свинѣ.

„Згадай, якій пришовъ до мене,
„Що ни сорочки не було;
„И посполивъ чорпъ мавъ у тебе,
„Въ кишенѣжъ пусто, ажъ гуло;
„Чи знавъ ты, що таке гроши?
„Мавъ безъ машини, одни холоши,
„И шилько слава що въ штанахъ;
„Та й ше порвалось и побилось,
„Ажъ глянуць соромъ — такъ свѣшилось,
„Свишина вся була въ латкахъ.

* * *

„Чи яжъ побѣ та не годила?
„Хиба рижна ты захопѣвъ?
„Десь вражи мапи пидкусила,
„Щобъ хирный шупъ ты не сидѣвъ.
Дидона гирько заридала,
Изъ сердца ажъ волосья рвала,
И закраснѣлася мовъ ракъ.
Запѣнилась, посапанѣла
Ниначе дурману изъѣла,
Залаяла Энея такъ:
„Поганый, мерзкій, скверный, бидкій
„Некчимный ланецъ, католикъ!
„Гульвиса, пакосный, пресстыдкій,
„Негидный злодѣй, ерешикъ!
„За кучму сю твою велику,
„Якъ дамъ леца побѣ я въ пику,
„То шупъ тебе лызне и чорпъ!
„И очи выдерну изъ лоба,
„Тобѣ, дѣвольска худоба —
„Трясешся мовъ зимою хорпъ!

„Мандруй до чорша изъ рогами,
 „Нехай щобъ приснився бѣсь!
 „Зъ швоими сучими сынами,
 „Щобъ врагъ побравъ васъ всѣхъ гульвись.
 „Щобъ ни горѣли, ни болѣли,
 „На чистому щобъ поколѣли,
 „Щобъ не оспавсь ни чоловѣкъ;
 „Щобъ доброи не знали доли,
 „Були щобъ зъ вами злые боли,
 „Щобъ вы шашалися по вѣкъ.
 Эней видъ неи отступався,
 Поки зайшовъ черезъ поригъ,
 А далѣ ажъ не оглядався,
 Зъ двора въ собачу рысь побѣгъ.
 Прибѣгъ къ Троянцямъ засапався,
 Обмокъ въ поту, якъ бы купався,
 Мовъ съ торгу въ школу курохващъ;
 Пошимъ у човенъ хупко сѣвши
 И ѣхали своимъ велѣвши,
 Не оглядався самъ назадъ.

* * *

Дидона тяжко зажурилась,
 Весь день ни ѣла, ни пила;
 Все посковала, все нудилась;
 Кричала, плакала, ревла.
 То бѣгала, якъ бы шалена
 Сстояла довго шороплена
 Кусала ногши на рукахъ;
 А далѣ сѣла на порозѣ,
 Ажъ занудило їй небозѣ
 И не встояла на ногахъ.

Сестру клыкнула на пораду,
 Щобъ горе злее розказать;
 Энееву оплакашь зраду,
 И льготы сердцю прохи дасть.
 „Ганнусю рыбко, душко, любко,
 „Рапуй мене моя голубко,
 „Теперь пропала я на вѣкъ!
 „Энеемъ кинуша я бѣдна,
 „Якъ сама паплюга послѣдня,
 „Эней злый змѣй—не чоловѣкъ!

* * *

„Нема у серця мого силы,
 „Щобъ я могла його забушь;
 „Куды мнѣ бѣгши?—до могилы!
 „Туды одинъ надежный путь!
 „Я все для його потеряла,
 „Людей и славу занедьбала,
 „Боги!—я зъ нимъ забула васъ.
 „Охъ! дайше зѣлья мнѣ напипись,
 „Щобъ сердцю можно розлюбипись,
 „Упихомирились на часъ.
 „Нема на свѣтѣ мнѣ покою,
 „Не луюся слѣзы изъ очей;
 „Для мене бѣлый свѣтъ есть пьмою,
 „Тамъ ясно тилько—где Эней.
 „О пудверинку купидоне!
 „Любуйся якъ Дидона спогне . . . .
 „Щобъ ты маленькимъ бувъ пропавъ!
 „Познайше молодици гожи,
 „Зъ Энеемъ бахури всѣ схожи;
 „Щобъ врагъ зрадливыхъ всѣхъ побравъ!

Такъ бѣдна съ горя говорила
 Дидона, жизнь свою кляла;
 И Ганна що їй ни робила,
 Ни якої рады не дала.
 Сама съ царицей горіовала
 И сліозы рукавомъ вширала,
 И хлыпала собѣ въ кулакъ.
 Пошимъ Дидона мовъ унышкла,
 Звелѣла, щобъ и Гандзя вийшла,
 Щобъ їй на сумоваписъ въ смакъ.
 Довгенько такъ посумовавши,
 Пишла въ будынки на постѣль,
 Подумавши шамъ погадавши,
 Проворно скочила на пиль.
 И взявши съ запѣчка кресало,
 И ключья въ пазуху чи мало,
 Тихенько вийшла на городъ.
 Ночною се було добою
 И самой шихою порою,
 Якъ спавъ крещеный весь народъ.

* * *

Стоявъ у неї на городъ,
 Въ кострѣ на зиму очерешъ;
 Хоть се не по царскій породѣ,
 Та гдежъ взять дровъ, коли все степъ.
 Въ кострѣ бувъ сложенный сухенькій;
 Якъ порохъ бувъ уже палкенькій,
 Його й держали на підпаль.
 Пидъ нимъ вона огонь кресала,
 И въ ключья гарно розмахала
 И розвела пожаръ чи малъ.

Кругомъ костеръ шой запаливши,
 Зо всей одежды роздяглась,
 Въ огонь лахмашье все сложивши,
 Сама въ огонь нимъ проспяглась.
 Вкругъ неї поломя палало,
 Покійниці не видно спало,
 Пишовъ одъ неї дымъ и чадъ! —
 Энея такъ вона любила,
 Що ажъ сама себе спалила,
 Послала душу къ чоршѣ въ адъ.

Конецъ первой части.

В И Р Г И Л І Е В А

Э Н Е И Д А

на

МАЛОРОССІЙСКІЙ ЯЗЫКЪ

ПРЕЛОЖЕННАЯ

И. Котляревскимъ.

ВНОВЬ ИСПРАВЛЕННАЯ И ДОПОЛНЕННАЯ
ПРОТИВУ ПРЕЖНИХЪ ИЗДАНІЙ.

.....
Часть вторая.
.....

САНКТПЕТЕРБУРГЪ,
ВЪ МЕДИЦИНСКОЙ ТИПОГРАФІИ.

1809 года.

Э Н Е И Д А

на

МАЛОРОССІЙСКІЙ ЯЗЫКЪ

ПРЕЛОЖЕННА Я.

Эней поплывши синимъ моремъ,
На Карфагену оглядавсь;
Боровсь съ своимъ сердега горемъ,
Сліозьми бѣдняжка обливавсь.
Хоть опъ Дидоны плывъ поспѣшно
Та плакавъ гирько, не утѣшно,
Почувшижъ, що въ огнѣ спеклась,
Сказавъ: „нехай ѣй вѣчне царство,
Минѣ же довголѣтне панство,
И щобъ друга вдова найшлась!
Якъ-ось и море спало грапи,
Велики хвили пиднялись,
И вѣтры зачали бурхапи,
Ажъ човны на морѣ пряселись.
Водою чорть зна якъ крушило,
Що прохи всѣхъ не пошопило,
Вертѣлись човны мовъ дурны.
Троянци зъ страху задрожали.
И що роботи всѣ не зѣнали,
Сстояли мовчки всѣ смущны.

* * *

Часть II.

Одинъ зъ Троянскои ватаги,
 По ихъ винъ звався Палинуръ,
 Сей бильше мавъ другихъ опваги,
 Смѣленькій бувъ и балагуръ;
 Що на передъ сей схаменувся
 И до Нептуна окликнувся:
 „А що ты робишь панъ Нептунъ!
 „Чи се и ты пустивсь въ ледащо?
 „Що хочешъ насъ звеспи ни на що?
 „Хиба пивкопы вже забувъ?
 А далѣ писля сей мовы
 Троянцямъ винъ такъ всѣмъ сказавъ:
 „Бувайше, братця, вы здоровы!
 „Отъ-це Нептунъ замудровавъ.
 „Куды теперъ мы, братця, пійдемъ?
 „Въ Италію мы не доѣдемъ,
 „Бо море дуже щось шпуге.
 „Италія видсѣль не близько,
 „А моремъ въ бурю ѣхати слизько,
 „Човнивъ ни хто не підкуе.

* *

„Отъ-шупъ земелька есть, хлопяша,
 „Видсѣль вона не въ далеку,
 „Сицилія, земля богата,
 „Вона минѣ щось познаку.
 „Дмухнимъ лишъ, братця, мы до неї,
 „Збувати горести своєї,
 „Тамъ добрый царъ живе Адѣсть.
 „Мы памъ, якъ дома очуняемъ
 „И якъ у себе загулемъ,
 Всіого багацько въ його есть.

Троянці разомъ прийалися
 И стали веслами гребши,
 Якъ спрѣлки човники неслися,
 Мовъ зъ заду пхали ихъ чоршы.
 Ихъ Сицилійци якъ узрѣли,
 То съ города, мовъ подурѣли,
 До моря бѣгли всѣ встрѣчашъ.
 Тупъ межъ собою роспышались,
 Чоломкалися и обнимались —
 Пишли до Короля гулять.

* *

Адѣсть Энєю якъ бы брапу,
 Велику ласку показавъ
 И заразъ попросивъ у хапу,
 Горѣлкою почастовавъ;
 На закуску наклали сала,
 Лежала ковбаса чи мала
 И хлѣба повне решето.
 Троянцямъ всѣмъ дали пестери
 И видпустили на квартири,
 Щобъ шми, куда потрапили хпо.
 Тупъ заразъ підняли банкеты,
 Замурмушали якъ копы,
 И въ кахляхъ понесли пашкеты,
 И киселю имъ до сипы;
 Гарячую мягку бухинку,
 Зразову до рижкивъ печинку,
 Гречаныхъ съ часникомъ панпухъ.
 Энєю съ дороги налыгався
 И пѣнної такъ нахлысався,
 Трохи не виперсь зъ його духъ.

Эней хоть прохи бувъ подпильй,
 Да зъ разумомъ не пошерявсь;
 Винъ сынъ бувъ богобоязливый,
 По смерпи батька не цуравсь.
 Въ сей день його отецъ опрягся,
 Якъ чикилдыхи обожрався,
 Анхизъ зъ горѣлочкы умеръ.
 Эней схотѣвъ обѣдъ справляши
 И шупъ старцивъ нагодоваши,
 Щобъ Бигъ душъ свѣй рай опшерь.
 Зобравъ Троянску всю громаду,
 И самъ пишовъ на двиръ до нихъ,
 Просить у ихъ собѣ порадѣ,
 Сказавъ имъ рѣчь въ словахъ такихъ:
 „Панове, знаєте, Трояне
 „И всѣ хрещеные міряне,
 „Що мій отецъ бувавъ Анхизъ.
 „Його сивуха запалила,
 „И живоша укоропила
 „И вишь, якъ муха въ зиму, слызъ.

* * *

„Зробиши поминки я хочу,
 „Поставиши обѣдъ старцямъ
 „И завтра жъ — далѣ не опшечу,
 „Скажише: якъ здається вамъ? —
 Сіого Троянци и бажали
 И всѣ у голосъ закричали:
 „Энею Боже помоги;
 „И колы хочешъ, пане, знаши
 „И самы будемъ помагати;
 „Бо мы тобѣ не вороги.

И заразъ митью всѣ пустились
 Горѣлку, мясо куповать,
 Хлѣбъ, бублики, книши вродились,
 Пийшли посуды добувать;
 И колыво съ купыи зробили,
 Сыпы изъ меду насипили,
 Договорили и попа;
 Хазяинивъ своихъ сзывали
 Старцивъ по улицамъ шукали,
 Пишла на дзвинъ дякамъ копа.

* * *

На другій день раненько встали,
 Огонь на дворѣ розвели
 И мяса въ казаны наклали,
 Варили справу и пекли.
 Пять казанивъ спояло юшки,
 А въ чопырохъ були галушки,
 Борщу прохи було не съ шѣсть;
 Баранивъ тѣма була вареныхъ,
 Курей, гусей, качокъ печеныхъ,
 До сыта щобъ було всѣмъ ѣсть.
 Цебры сивушки тамъ спояли
 И браги повные дѣжки;
 Всю справу въ ваганки вливали
 И роздавали всѣмъ ложки.
 Якъ проспѣвали со святыми,
 Эней обливъ сліозьми гиркими
 И принялся всѣ шрепати;
 Наѣлися и нахлеспались,
 Що де-яки ажъ повалялись
 Тогдѣ вже годъ поминашь.

Эней и самъ со старшиною
 Анхиза добре поминавъ;
 Не зрѣвъ ничего предъ собою,
 А ще зъ застолю не встававъ;
 А далѣ прошки проходився,
 Прочумався, пропверезився,
 Пишовъ къ народу хопъ поблѣдъ. —
 Съ кишени вынявши пивкипки
 Шпурнувъ въ народъ дрибныхъ, якъ рѣпки,
 Щобъ пямилі іого обѣдъ,
 Въ Энея заболѣли ноги,
 Не чувъ ни рукъ ни головы;
 Напали съ хмелю перелогі,
 Опухли очи, якъ въ совы.
 Увесь обдусъ, якъ барило,
 Було на свѣтѣ все не мило,
 Мислѣше по землѣ писавъ.
 Зъ нудѣги охлявъ и изнемигся,
 Въ одежѣ лигъ и не роздѣгся,
 Пидъ лавкою до свѣша спавъ.

* *

Прокинувшись, весь трусився,
 За сердце ссало мовъ глисты;
 Перевертався и нудився
 Не здужавъ головы звести,
 Поки не выпивъ пивквартивки,
 Съ имберомъ пѣнною горѣлки,
 И кухля сыровцю не вперъ.
 Съ пидъ лавки вылѣзъ и спрухнувся,
 Закашлявъ, чхнувъ и стрепенувся,
 Давайте, крикнувъ, пить теперъ.

Зобравшись все паненяша
 Изновъ кружати начали,
 Пили, якъ брагу поросяша
 Горѣлку такъ вони пѣгли;
 Тягли шупъ пѣнненьку Троянци,
 Не вомпили Сициліянці,
 Черкали добре на захватъ.
 Хто пивъ шупъ билъ опъ всехъ сивухи
 И хто пивъ разомъ при осьмухи,
 То той Энеевъ бувъ братъ.

* *

Эней нашъ роздоброхопався,
 Игрища вздумавъ завести,
 И пьяный заразы розкричався,
 Щобъ перебіицъ привести. —
 У виконъ школяры спѣвали,
 Халяндры цыганки скакали,
 Играли въ кобзы и слѣпци;
 Тупъ розны чушы були крики,
 Водили въ городъ музыки,
 Мопорны, пьяны молодци,
 Въ присѣнкахъ все паны сидѣли,
 На дворѣжъ вкругъ споявъ народъ,
 У викна де-яки глядѣли,
 А иншій бувъ на верхъ ворошъ;
 Ажъ-ось пришовъ и перебіецъ,
 Убранный такъ, якъ компаніецъ,
 И звався молодець Даресь;
 На кулаки спавъ выкликаши
 И перебіиця вызывати,
 Кричавъ опареный мовъ песь:

„Гей, хто зо мною вийде бипись,
 „Покоштовати спусанивъ?
 „Мазкою хоче хто умыпись?
 „Кому не жаль своїхъ зубивъ?
 „А нуше, нуше йдите швидче,
 „Сюды на кулаки лишъ ближче!
 „Я бебехивъ вамъ надсажу;
 „На очи вставлю окуляры,
 „Сюды поганци бакаляры!
 „Я всякому лобъ розможжу.
 Даресь довгенько дожидався,
 Мовчали всѣ ни хто нейшовъ;
 Зъ нимъ всякій бипись боявся,
 Собою, спраху всѣмъ задавъ:
 „Такъ вы бачу всѣ легкодухи,
 „Перѣдо мною шакъ, якъ мухи
 „И пудохветы на голо.
 Даресь шупъ дуже насмѣхався,
 Собою чванивсь, величався,
 Ажъ слухашъ соромъ всѣмъ було.

* * *

Абсестъ Троянець бувъ сердитый,
 Згадавъ Ентелла козака,
 Зробився мовъ не самовитый,
 Чимъ дужъ давъ видтиль дропака.
 Ентелла скризъ пишовъ шукаши,
 Щобъ все, що бачивъ, розказаши
 И щобъ Дареса пидцковати.
 Ентелль бувъ тяжко смѣлый, дужій,
 Мужикъ плечистый и неуклюжій,
 Тогди винъ пьяный вклався спати.

Знайшли Ентелла сѣромаху,
 Що винъ пидъ шиномъ гарно спавъ,
 Сіого сердечного пѣмаху
 Будити спали щобъ ушавъ.
 Всѣ голосно надъ нимъ кричали,
 Ногами всилу розскачали,
 Очима винъ на нихъ лупнувъ:
 „Чого вы?—Що за вража мапи
 „Зобрались не давати спапи;
 Сказавши се, опять заснувъ.

* * *

„Да вешанъ, будь ласкавъ, пане свашу!
 Абсестъ Ентелловъ сказавъ: —
 „Пійдитъ лишъ вы собѣ и къ Капу,
 Ентелль на ихъ шакъ закричавъ.
 А послѣ бачишъ, що не шутка,
 Абсестъ сказавъ, яка погудка,
 Проворно скочивши, здригнувъ:
 „Хто, якъ, Даресь? — ну стійте наши,
 „Пану Даресу зварю я каши,
 „Горѣлки дайте лишъ напьюсь.
 Примчали сѣ казанокъ сивухи,
 Ентелль би разкомъ дмухнувъ,
 И опъ сіей винъ мокрухи
 Скривывсь, наморщивсь и зѣвнувъ,
 Сказавъ: „Теперь ходимо, брашця,
 „До хвасшуна Дареса ланця!
 „Тому я ребра полѣчу,
 „Зомну всіого я на кабаку,
 „На смершъ зъувѣчу мовъ собаку,
 „Я бипись іого навчу.

Прийшовъ Ентелль передъ Дареса,
 Сказавъ йому на смѣхъ: „гай-гай!
 „Ховайсь прокляпа неопеса,
 „Зараня видѣль ушѣкай;
 „Я роздавлю тебе якъ жабу,
 „Зомру, зомну, морозъ якъ бабу,
 „Що шупъ и зубы шы зомнешь.
 „Тебе діяволъ не познае,
 „Съ кистками чорпъ тебе злыгае,
 „Уже видъ мене не влызнешь.
 На землю шапку положивши,
 По локопъ руки засукавъ,
 И цупко кулаки спулывши,
 Дареса бипись вызывавъ.
 Изъ серця скригощавъ зубами,
 Объ землю шупошавъ ногами
 И на Дареса налѣзавъ.
 Даресъ не радъ своей лихопѣ,
 Ентелль пошягъ не по охотѣ
 Дареса, щобъ його винъ знавъ.

* * *

Въ се время въ рай Боги зибрались
 Къ Зевесу въ гостии на обѣдъ;
 Пили шамъ, ѣли, забавлялись,
 Забули нашихъ людскихъ бѣдъ.
 Тамъ лакоцины разны ѣли,
 Буханчики пшеничны бѣлы,
 Кислици, ягоды, коржи
 И всяки розны вышребеньки,—
 Уже либонъ були пьяненьки,
 Понадувались мовъ іорши.

Якъ-ось зъ нечевья вбѣгъ Меркурій,
 Засапавшись до Богивъ;
 Прискочивъ мовъ копыще мурый
 До сырныхъ въ маслѣ пирогивъ!
 „Ге, ге! опѣ-шупѣ-по загулялись,
 „Що вже опѣ свѣта опцурались;
 „Діяволъ ма вамъ и спыда. —
 „Въ Сицилии таке творипця,
 „Що вже вамъ требабъ подивипця,
 „Тамъ крикъ, мовъ пидступа орда.

* * *

Боги почувши, зашатались
 Изъ неба выпкнули носы,
 Дивипшись на бойцивъ хватались,
 Якъ жабы лѣпомъ изъ росы.
 Ентелль шамъ сильно храбровався,
 Ажъ до сорочки весь роздягся,
 Совавъ Даресу въ нисъ кулакъ.
 Даресъ извомпивъ сѣромаха,
 Бо бувъ Ентелль не певна пшаха,
 Якъ чорноморскій злый козакъ.
 Венеру за виски хватило,
 Якъ глянула, що шамъ Даресъ;
 Їй дуже се було не мило,
 Сказала: „батечку Зевесъ!
 „Дай моему Даресу силы,
 „Іому хвоста щобъ не вкрупили,
 „Щобъ винъ Ентелла поборовъ.
 „Мене погди весь свѣтъ забуде,
 „Коли Даресъ живой не буде;
 „Зроби, щобъ бувъ Даресъ здоровъ.

Тутъ Бахусъ пьяный обизвався,
 Венеру лаяши начавъ,
 До ней съ кулакомъ совався
 И такъ изъ-пьяна ѣй сказавъ:
 „Пійди лишъ ты къ чоршамъ плюгава,
 „Не вѣрна, пакосна, халява!
 „Нехай изслызне швій Даресь.
 „Я за Ентелла самъ вешуплюся,
 „Якъ билшъ сивухи натягнуся,
 „То не заступитъ и Зевесь.
 „Чи знаешъ винъ якій парнище?
 „На свѣтѣ прохи есть такихъ,
 „Сивуху такъ, якъ брагу хлыще,
 „Я въ паробкахъ кохаюсь сихъ.
 „Да вже залъе за шкуру сала,
 „Ни неня въ бразѣ не скупала,
 „Якъ винъ Даресовѣ задасъ.
 „Уже хопъ якъ ты ни вершися,
 „Съ своимъ Даресомъ попростися,
 „Во прійдеться йому пропасть.

* * *

Зевесь до рѣчи сей дочувся,
 Языкъ на силу повернувъ,
 Винъ опъ горѣлки весь обдувся,
 И громко такъ на ихъ гукнувъ:
 „Мовчйть! . . . чого вы задрочились?
 „Чи то и въ мене розходились?
 „Я дамъ вамъ заразъ пришія!
 „Ни хто въ кулачки не мѣшайтесь,
 „Конця опъ самыхъ дожидайтесь,
 „Побачимъ—Визмемъ-то чія?

Венера облизня піймавши,
 Слизки пустила изъ очей
 И якъ собака хвистъ пиджавши,
 Пишла къ порогу до дверей
 И съ Марсомъ у купочку спала,
 Зъ Зевеса добре глузовала;
 А Бахусъ пѣненьку лыгавъ.
 Изъ Ганнимедова пuzдерка
 Ушеръ прохи не зъ пиввѣдерка;
 Напивсь—и шилько що крекшавъ.

* * *

Якъ мижъ собой Боги сварились
 Въ раи, попившись въ небесахъ;
 Тогди въ Сициліи пворились,
 Велики дуже чудеса.
 Даресь опъ спраху оправлявся
 И до Ентелла пидбирався,
 Цибульки бѣ дасть йому пидъ нись.
 Ентеллъ опъ ляпаса здригнувся,
 Разивъ изъ пять перевернувся,
 Трохи не попустивъ и слизь.
 Розсердився и розъярився,
 Ажъ пѣну зъ ропа попустивъ,
 И саме въ мѣру пидмоспився
 Въ високъ Дареса запопивъ:
 Зъ очей ажъ искры полетѣли
 И очи ясны соловѣли,
 Сердечный объ землю упавъ.
 Чмеливъ довгенько дуже слухавъ
 И землю носомъ рывъ и нюхавъ,
 И дуже жалобно спогнавъ.

Тутъ всѣ Ентелла выхваляли,
 Эней съ панами реготавсь,
 Зѣ Дареса жѣ дуже глузовали,
 Що силою винъ величавсь;
 Звелѣвъ Эней його пидняши,
 На вѣтрѣ щобъ поколыхаши
 Отъ ляпаса, и щобъ прочхавсь;
 Ентелловѣ жѣ давъ на кабаку
 Трохи не цѣлюю гривняку
 За те, що такъ винъ показавсь.
 Эней же симъ не вдоволнившись,
 И ще гуляши захопѣвъ,
 И цупко пѣнною напившись,
 Медведивъ привести звелѣвъ.
 Литва на трубы засурмила
 Медведивъ заразы зъупынила
 Заставила ихъ танцювати.
 Сердечный звѣрь перекидався,
 Плыгавъ, верпѣвся и качався,
 Забувъ и бджолы пиддырашь.

* * *

Якъ панъ Эней такъ забавлявся,
 То лиха вже собѣ не ждавъ,
 Не думавъ и не сподѣвався,
 Щобъ хто зъ олимпскихъ кучму давъ.
 Но те Юнона повернула
 И въ головѣ такъ коверзнула,
 Щобъ заразы учинишь ярмись;
 Набула безъ панчихъ папынки
 Пишла въ Ирисины будынки,
 Бо хитра ся була якъ бѣсь.

Пришла, Ирисѣ пидморгнула,
 Черкнули разомъ въ хижу въ двоухъ,
 И на ухо щось ѣй шепнула,
 Щобъ не пидслухавъ який Богъ;
 И пальцемъ цупко прикрушила,
 Щобъ заразы все то изробила
 И ѣй бы принесла лепоритъ;
 Ириса низько поклонилась
 И въ лижникъ заразы нарядилась,
 Побѣгла зъ неба якъ бы хорсть.

* * *

Въ Сицилію якъ разъ спустилась,
 Човны Троянски где були;
 И межъ Троянокъ помѣстилась,
 Которы човнивъ сперегли.
 Въ кружку сердечны си сидѣли
 И кисло на море глядѣли;
 Бо ихъ не кликали гуляшь,
 Где чоловѣки ихъ гуляли,
 Медокъ, сивушку попивали
 Безъ просыну недѣль изъ-пятъ.
 Дѣвчата зъ лиха горіовали,
 Нудило тяжко молодиць;
 Лишь слюнку зъ голоду ковшали,
 Якъ хочешся кому кислицъ.
 Своихъ Троянцивъ проклинали,
 Що черезъ ихъ такъ горіовали
 Дѣвки кричали на весь роть:
 „Щобъ имъ хотѣлось такъ гуляши,
 „Якъ хочешся намъ дѣвовати,
 „Колибъ замордовавъ ихъ чорсть.

Везли Троянці изъ собою
 Старую бабу, якъ ягу;
 Лукаву, вѣдму, злу Берою
 Искорчившуюся въ дугу.
 Ириса нею изробилась,
 И якъ Бероя нарядилась
 И пидступила до дѣвокъ;
 И щобъ къ нимъ лучше пидмоспишья
 И предъ Юноной заслужишья,
 То пиднесла имъ пирожокъ.
 Сказала: „помогай Бигъ, дѣшъ!
 „Чого сумуєте вы такъ?
 „Чи не остыло вамъ сидѣши?
 „Опце гуляють наши якъ!
 „Мовъ божевильныхъ насъ морочать,
 „Сѣмъ лѣтъ якъ по морямъ волочашъ;
 „Глузують якъ хотяшъ изъ васъ.
 „Але съ другими бахуруюшъ.
 „Своижъ жипки нехай горюють,
 „Коли се водилось у насъ?

* *

„Послухайте лишъ молодыци,
 „Я добрую вамъ раду дамъ;
 „И вы дѣвчаша бѣлолицы,
 „Зробимъ конецъ своимъ бѣдамъ,
 „За горе заплашимъ мы горемъ —
 „А доки намъ сидѣшъ надъ моремъ?
 „Пріймимось, човны попалимъ.
 „Тогди вже мусяшъ шупъ оспащя;
 „И нехотя до насъ прижащя;
 „Ось-такъ на лѣдъ ихъ посадимъ.

„Спасетъ же Бигъ тебе бабусю!
 Троянки въ голосъ загули:
 „Такоибъ рады паймашусю,
 „Мы и згадаши не могли.
 И заразы пріступили къ флоту
 И принялися за роботу,
 Огонь кресаши и нести
 Скипки, прѣски, соломѣ, клочья;
 Була шуть всяка зъ нихъ охоча,
 Пожаръ щобъ швидче розвести.

* *

Розжеврилось и загорѣлось,
 Пишовъ дымокъ до самыхъ хмаръ;
 Ажъ небо все зачервонѣлось,
 Великій пляско бувъ пожаръ.
 Човны и байдаки палали,
 Сосновы поромы прещали
 Горѣли діогошъ и смола.
 Поки Троянці оглядѣлись,
 Що добре ихъ Троянки грѣлись,
 То часъ мала човнивъ була.
 Эней пожаръ такій узрѣвши
 Злякався, побѣлѣвъ якъ снѣгъ,
 И бѣгши всѣмъ шуда звелѣвши,
 Чѣмъ дужъ до човнивъ самъ побѣгъ.
 На гвалтъ у дзвоны задзвонили,
 По улицямъ въ прещопки били,
 Эней же на весь ропъ кричавъ:
 „Хпо въ Бога, вѣруе, рапуйте!
 „Рубай, туши, гаси, лій, куйте!
 „А хпожъ шаку намъ кучму давъ?

Часть II.

Эней опъ страху съ плыгу збився,
 Въ умъ сердега помѣшавсь
 И заразы самъ не свій зробився,
 Скакавъ, вертѣвся и качавсь;
 И изъ сіюго свого задіору
 Винъ голову пиднявши въ гору,
 Кричавъ опареный мовъ песь.
 Олимпскихъ шпешивъ на всю губу;
 И неню лаявъ свою лобу,
 Добувсь и въ ропъ и въ нисъ Зевесь.
 „Гей ты проклятый спариганю!
 „На землю зъ неба ни зирнешъ,
 „Не чуешь, якъ тебе я ганю,
 „Зевесь! — ни усомъ не моргнешъ.
 „На очахъ бѣльма поробились,
 „Колибъ до вѣку послѣпились,
 „Що не поможешъ ты минѣ.
 „Чи сежъ таки тобѣ не спыдно?
 „Що пропаду опъ лишъ не видно,
 „Яжъ, кажуть люде, внукъ тобѣ.

* *

„А ты съ сѣдою бородою,
 „Пане добродѣю Неппунъ!
 „Сидишь мовъ демонъ пидъ водою
 „Изморщившись, спарый шкарбунъ!
 „Колибъ спрухнувъ хопъ головою
 „И сей пожаръ заливъ водою —
 „Тризубецъ щобъ тобѣ зломивсь!
 „Ты базаринку любишь брапи,
 „А людамъ въ нуждѣ помагати,
 „Не дуже, бачу, поспѣшивсь.

„И брапикъ вашъ Плупонъ, поганецъ,
 „Изъ Прозерпиною засѣвъ;
 „Пекельный, аспидцькій коханецъ,
 „Ище себе тамъ не нагрѣвъ?
 „Завивъ братерство изъ бѣсами
 „И въ свѣпъ нашими бѣдами
 „Не погорюе ни на часъ.
 „Не посылкується ни мало,
 „Щобъ такъ палати перестало
 „И щобъ оцей пожаръ погасъ.

* *

„И ненечка моя ридненька
 „У чорта десь шеперь гуля;
 „А може спить уже пьяненька;
 „Або съ хлопцями ганя.
 „Теперь ѣй, бачу, не до соли,
 „Уже пидпыкавши десь полы
 „Фурцюе добре навѣсна.
 „Коли сама съ кимъ не ночуе,
 „То для когось уже свашкуе,
 „Для сіюго пляско поспѣшна.
 „Да врагъ бери васъ, що хопите,
 „Про мене, те собѣ робишь;
 „Мене на лѣдъ не посадите
 „Пожаръ лишъ шилько погасишь;
 „Завередуйте по своему
 „И будьте ласковы, моему
 „Зробите лихови конецъ.
 „Пустите лишъ зъ неба веремію
 „И покажите чудасію,
 „А я вамъ пиднесу ралець.

Тутъ-пилько що перемолівся
 Эней и рошъ свій задуливъ;
 Якъ-ось изъ неба дощъ полився,
 Въ годину весь пожаръ заливъ.
 Бурхнуло зъ неба мовъ изъ бочки,
 Що промочило до сорочки;
 То драла въ роспычъ всѣ дали
 Троянці спали всѣ якъ хлюща;
 Имъ лучилася не всыпуца;
 Не ради и дощу були.
 Не знавъ же на яку спупиши
 Эней, и тяжко горевавъ,
 Чи тутьъ останахся, чи поплыти?
 Бо врагъ не всѣ човны забравъ;
 И митью кинувъ до громады
 Просить собѣ у вѣй порады.
 Чого собою не вбагне.
 Тутъ довго тяжко раховали,
 И сколько ни коверзовали,
 Та все було, що не оне.

* *

Одинъ зъ Троянскои громады
 Насупившись все мовчавъ,
 И дослухавшись до порады,
 Цѣпкомъ все землю колунавъ.
 Се бувъ пройдысвѣшъ и не певный
 И всѣмъ вѣдьмамъ бувъ родичъ кровный —
 Упырь и знахуръ ворожись.
 Умѣвъ и прясцю ошпештапи
 И кровь Христьянску заговляши
 И добре знавъ гребли гапиль.

Бувавъ и въ шліонскому зъ волами,
 Не разъ ходивъ за силою въ Крымъ;
 Тарани торговавъ возами,
 Всѣ чумаки брапались зъ нимъ.
 Винъ такъ здавався и никчемный,
 Та бувъ розумный, якъ письменный,
 Слова такъ сынавъ, якъ горохъ.
 Уже въ чимъ, бачъ, пораховати,
 Що розкажашъ—іому вже даши;
 Ни въ чимъ не бувъ страхополохъ.

* *

Невтесомъ всѣ іого дражили,
 По нашомужъ то звавъ Охримъ;
 Минѣ такъ люде говорили—
 Самомужъ незнакомый винъ.
 Побачивъ, що Эней гнѣвився,
 До іого заразъ підмостився,
 За бѣлу рученьку и взявъ;
 И вывѣвши іого у сѣни,
 Самъ поклонився ажъ въ колѣни,
 Таку Энею рѣчь сказавъ:
 „Чого ты сильно зажурился
 „И такъ надулся, якъ индикъ?
 „Зовсѣмъ охлявъ и занудився,
 „Мовъ по болотовѣ куликъ?
 „Чѣмъ билшъ журишися—все гірше,
 „Заплутаешся въ лисѣ бильше,
 „Покинь лишъ горе и запшой.
 „Пиди, вкладися гарно спати,
 „А послѣ будешъ и гадапи,
 „Спочинь, да вже шогди миркуй.

Послухавши Эней Охрима,
 Укрившись на полу лигъ спашь;
 Но лупавъ тільки все очима,
 Не могъ ни крихты задрѣмать.
 На всѣ боки перевертався,
 До люльки разивъ при пріймався;
 Знемигсяжъ, мовъ и задримавъ:
 Якъ-ось Анхизъ йому приснився,
 Изъ пекла батечко явився
 И сыновъ таке сказавъ:
 „Прокинсья, милее дитячко!
 „Пробуркайся и проходишь.
 „Се швій прійшовъ до тебе батько,
 „То не сполохайсь, не жахнись.
 „Мене Боги къ тобѣ послали
 „И такъ сказати приказали:
 „Щобъ вже ты билше не журивсь,
 „Пошлють тобѣ щастливу долю,
 „Щобъ учинивъ ты Божу волю
 „И швидче въ Римъ переселивсь.

* *

„Збери всѣ човны, що остались
 „И гарно заразь ихъ оправъ;
 „Придержъ своихъ щобъ не впивались
 „И сю Сицилію оставъ,
 „Плыви и не журись небоже!
 „Уже тобѣ скрызъ буде гоже,
 „Да ще послухай щось скажу:
 „Щобъ въ пекло ты зашовъ до мене,
 „Бо дѣло есть мнѣ до тебе,
 „Я все тобѣ тамъ покажу.

„И по Олимпекому закону,
 „То пекла вже ты не минешъ;
 „Бо треба кланятись Плутону,
 „А то и въ Римъ не доплывешъ.
 „Якусь тобѣ винъ Казань скаже;
 „Дорогу добру въ Римъ покаже,
 „Побачишь, якъ живу и я.
 „А за дорогу не шурбуйся,
 „До пекла на проспекъ прямуйся
 „Пѣшкомъ не треба и коня.

* *

„Прощай же сизый голубочокъ!
 „Бо вже спае на дворъ свѣтъ;
 „Прощай дитя! — прощай сыночокъ!! . . .
 И въ землю провалився дѣдъ.
 Эней съ просонья якъ схопився,
 Дрижавъ опъ страху и прусився,
 Холодный лився зъ його пишь;
 И всѣхъ Троянцевъ покликавши,
 И лагодитись приказавши,
 Щобъ завтра поплыши якъ свѣтъ.
 Къ Ацесу заразь самъ махнувши,
 За хлѣбъ подяковавъ за силь;
 И тамъ не довго щось побувши,
 Вернувся до своихъ видтиль.
 Весь день складались, да вбирались,
 И свѣта тільки що дождались,
 То посѣдали на човны.
 Эней же ѣхавъ щось несмѣло,
 Бо море дуже надоѣло,
 Якъ чумакамъ дождь въ осени.

Венера тільки що узрѣла,
 Що вже Грошниця на човнахъ,
 Къ Непшуну на поклонъ побѣгла,
 Щобъ не впопивъ ихъ у волнахъ.
 Поѣхала въ своимъ ридванѣ,
 Мовъ Сошика якого пани,
 Баскими конями, якъ звѣрь.
 И съ кинными проводниками
 Съ прома на задѣ козаками,
 А кони правивъ машпалиръ.
 На йому бѣла була свиня
 Изъ шаповальского сукна,
 Тясомкою кругомъ обшита,
 Съмъ кипъ споялася вона.
 На бакирь шапочка спримѣла,
 Далеко дуже червонѣла,
 Въ рукахъ же довгій бувъ башигъ;
 Имъ громко ляскавъ винъ изъ лиха,
 Скакали кони безъ опдыха;
 Ридванъ мовъ вихоръ въ полѣ бѣгъ.

* *

Пріѣхала, загримотѣла,
 Кобиляча мовъ голова;
 Къ Непшуну въ хату улетѣла
 Такъ, якъ изъ вирію сова;
 И не сказавши ни пив-слова,
 Нехай, каже, швоя здорова
 Бува, Непштуне, голова!
 Якъ навѣжена прискакала,
 Непшуна въ губы цѣловала,
 Говорячи таки слова:

„Коли Непшунъ минѣ пы дядько,
 „А я племенниця шобѣ,
 „Да пыжсь минѣ крещеный башько,
 „Спаси-бѣ зароби собѣ.
 „Моему поможи Энею,
 „Щобъ винъ зъ вапагою своею
 „Щасливо ѣздивъ по водѣ,
 „Уже и такъ пополякали
 „На силу бабы опшешпали,
 „Попався въ зубы бувъ бѣдѣ.

* *

Непшунъ моргнувши, засмѣявся;
 Венеру състи попросивъ
 И після неї облизався,
 Сивухи чарочку наливъ;
 И такъ ѣи почаствовавши,
 Чого просила обѣщавши,
 И заразъ зъ нею попрощавсь.
 Повѣявъ вѣтръ зъ руки Энею
 Простивсь сердешненькій съ землею,
 Якъ спрѣлочка по морю мчавсь.
 Поромщикъ ихъ що найглавнѣйшій,
 Зъ Энеемъ ѣздивъ всякій разъ,
 Тому слуга бувъ найвѣрнѣйшій —
 По нашому винъ звавсь Тарась.
 Сей сидя на кормѣ хитався,
 По саме нельзя нахлистався
 Горѣлочки, коли прощавсь.
 Эней велѣвъ його принявши,
 Щобъ не пустивсь на дно ныряти,
 И въ лучшемъ мѣстѣ бы проспавсь.

Но видно вже пану Тарасу
 Написано пакъ на роду,
 Щобъ шилько до сіюгъ винъ часу
 Терпѣвъ на свѣтѣ семь бѣду.
 Бо розхитавшись, бризнувъ въ воду,
 Нырнувъ—и не спытавши броду,
 На ввыринки пишла душа.
 Эней хопѣвъ, щобъ окошилась
 Бѣда и билшъ не продолжилась,
 Щобъ не пропали всѣ съ коша.

Конецъ второй части.

В И Р Г И Л І Е В А

Э Н Е И Д А

на

МАЛОРОССІЙСКІЙ ЯЗЫКЪ

ПРЕЛОЖЕННАЯ

И. Котляревскимъ.

ВНОВЬ ИСПРАВЛЕННАЯ И ДОПОЛНЕННАЯ
 ПРОТИВУ ПРЕЖНИХЪ ИЗДАНІЙ.

.....
 ЧАСТЬ ТРЕТІЯ.
 .....

~~~~~
 САНКТПЕТЕРБУРГЪ,

ВЪ МЕДИЦИНСКОЙ ТИПОГРАФІИ.

1809 года.

Э Н Е И Д А

на

МАЛОРОССІЙСКІЙ ЯЗЫКЪ

ПРЕЛОЖЕННА Я.

Эней сподарь посумовавши
На силу шрохи вгамовавсь;
Поплакавши и порыдавши
Сивушкою почастовавсь;
Но все таки його мушило
И коло серденька крушило,
Небѣжчикъ часпо щось вздыхавъ.
Винъ моря шакъ уже боявсь,
Що на Богивъ не полагавсь
И башькови не довѣрявъ.
А вѣтры съ заду все шрубили
Въ пошылицю його човнамъ,
Що мчалися зо всеи силы
По чорнымъ пѣнявымъ водамъ.
Гребци и весла положили,
Та сидя люлечки курили
И кургикали пѣсеніюкъ:
Козацкихъ, гарныхъ Запорожскихъ,
А яки знали, шо Московскихъ
Выгадовали биденіюкъ.

* * *

Про Сагайдачного спѣвали,
 Либонь спѣвали и про сѣчъ,
 Якъ въ пикинеры набирали,
 Якъ мандровавъ козакъ всю ничъ;
 Полтавеку славили Шведчину,
 И неня якъ свою дитину
 Съ двора провадила въ походъ.
 Якъ пидь Бендерью воювали,
 Безъ галушокъ якъ помирали,
 Колись якъ бувъ голодный годъ.
 Не такъ то дѣється все хупко,
 Якъ швидко кажуть намъ казокъ.
 Эней нашъ плывъ хопъ дуже прудко,
 Та вжежъ винъ плававъ не деніокъ.
 Довгенько по морю щось шлялись,
 И самы о свѣпѣ не знались
 Не знавъ Троянець ни одинъ:
 Куды, про що, и якъ швендіують,
 Куды се такъ воны мандрують,
 Куды ихъ мчить Анхизивъ сынъ?

* * *

Опѣ-такъ поплававши не мало
 И поблудивши по морямъ,
 Якъ-ось и землю видно стало,
 Побачили кинецъ бѣдамъ!
 До берега якъ разъ пристали,
 На землю съ човнывъ повесавали
 И стали пуща отдыхатъ.
 Ся, Кумскою земелька звалась,
 Вона Троянцямъ сподобалась,
 Далось и їй Троянцивъ знапѣ.

Розгардіяшъ наставъ Троянцямъ,
 Опять забули горіовашъ;
 Буває щастіє скризъ поганцямъ,
 А добрый мусипѣ пропадашъ.
 И шупъ воны не шансвались,
 А заразъ всѣ и попаскались,
 Чого хотѣлося, шукать;
 Якому меду да горѣлки,
 Якому молодежи — дѣвки, . . .
 Оскому щобъ съ зубивъ зогнашъ.

* * *

Були бурлаки си мошпорны,
 Тутъ познакомились той часъ;
 Съ діавола швидки, проворны,
 Пидпустяпѣ москаля якъ разъ.
 Зо всѣми мипью побратались,
 Посващались и покумались,
 Мовъ зъ роду шупечка жили;
 Хпо мавъ къ чому яку кибепу;
 Такого той шукавъ бенькешу,
 Всѣ веремію пидняли.
 Где досвѣпки, где вечерници,
 Або весилья где було,
 Дѣвчата где и молодежи,
 Кому родини надало,
 То шупъ Троянци и вродились;
 И лишъ гляди, то й заходились
 Коло жинощинъ ворожишъ;
 И чоловѣкивъ пидпоивши,
 Жинокъ куды хпо знавъ повѣвши . . .
 Давай по чарцѣ зъ ними питъ.

Якижъ були до карпъ охочи,
 То не сидѣли дурно пушъ;
 Гуляли часто до пивночи
 Въ ниска, въ пары, у лавы, въ жгутѣ,
 У ламфиля, въ возка и въ кела,
 Комужъ изъ нихъ була дошепа,
 То въ гроши грали въ сѣмѣ листивѣ.
 Тупъ все по волѣ забавлялись,
 Пили, играли, женихались,
 Ни хто безъ дѣла не сидѣвъ.
 Эней одинъ не веселился
 Йому не мило все було;
 Йому Плушонъ та бапъко снився
 И пекло въ голову ввійшло.
 Оставивши своихъ гуляти,
 Пишовъ скризъ по полямъ шукаши,
 Щобъ хто дорогу показавъ:
 Куда до пекла мандроваши,
 Щобъ розизнати, роспитати;
 Бо въ пекло спешки винъ не знавъ.

* *

Ишовъ, ишовъ, ажъ зъ русыхъ кудривъ
 Въ пры ряды капавъ пишъ на нысь;
 Якъ-ось забачивъ щось и узривъ,
 Густрый пройшовши дуже лѣсь.
 На нижцѣ курячій спояла,
 То хатка дуже обвешшала
 И вся вертѣлася кругомъ;
 Винъ до тѣи прійшовши хаты,
 Хозяина ставъ выкликаши
 Прищулившиися пидъ викномъ.

Эней споявъ и дожидався,
 Щобъ выйшовъ съ хаты хто нибудь,
 У двери спукавъ, добувався,
 Хотѣвъ бувъ хатку зъ нижки спхнутъ.
 Якъ выйшла бабыще старая,
 Крива, горбатая, сухая,
 Заплѣснявила вся въ шрамахъ;
 Съда, ряба, беззуба, коса,
 Росхристана, простоволоса
 И якъ въ намыслѣ, вся въ жовнахъ.

* *

Эней таку узривши цяцю,
 Не знавъ изъ ляку где споявъ;
 И думавъ, що свою всю працю,
 На вѣки туша потерявъ.
 Якъ-ось до його пидешупила
 Яга ся и заговорила,
 Роззявивши свои уста:
 „Гай гай же слыхомъ послыхаши,
 „Анхизевка увичъ видаши,
 „А якъ забривъ ты въ си мѣста?
 „Давно тебе я дожидаю,
 „И думала, що вже пропавъ;
 „Я все дивлюсь та вызираю,
 „Ажъ ось коли ты причвалавъ.
 „Минѣ вже рассказали зъ неба,
 „Чого побѣ пилненько треба,
 „Отець твій бувъ у мене пушъ.
 Эней сіому подивовався,
 И бабы сучои спитався:
 Якъ вѣдму злую сю зовушь?

„Я Кумская, зовусь, Сивилла,
 „Ясного Феба попадаю,
 „При його храмъ посѣдѣла,
 „Давно живу на свѣтѣ я!
 „При Шведчинѣ я дѣвовала,
 „А Татарва якъ набѣгала,
 „То вже я замужемъ була;
 „И перву сарану зазнаю,
 „Колижъ бувъ прусь, якъ нагадаю;
 „То вся здригнусь, мовъ бы мала.
 „На свѣтѣ всячину я знаю
 „Хопъ никуды и не хожу,
 „И людямъ въ нуждѣ помогаю;
 „Я имъ на звѣздахъ ворожу;
 „Кому чи прясцю одигнаши,
 „Опъ заушницъ чи пошепнаши,
 „Або и волосъ изигнашь;
 „Шепчу—уроки прогоняю,
 „Переполохи выливаю,
 „Гадюкъ умѣю замовлять.

* *

„Теперь ходимо лишь въ каплицю
 „Тамъ Фебови ты поклонись,
 „И общай йому щелицю,
 „А послѣ гарно помолись.
 „Не пожалѣй лишь золотого,
 „Для Феба свѣтлого—ясного,
 „Та и минѣ що перекинь;
 „То мы побѣ таки щось скажемъ,
 „А може въ пекло шракшъ покажемъ,
 „И ди, утрьсь и билшъ не слинь.

Пришли въ каплицю передъ Феба,
 Эней поклоны бити ставъ,
 Щобъ изъ блакишного Фебъ неба;
 Тому всю ласку показавъ.
 Сивиллу шупъ замордовало
 И очи на лобъ позганяло
 И дыбомъ волосъ спавъ сѣдый;
 Клубкомъ изъ роша пѣна билась,
 Самажъ вся корчилась, кривилась;
 Мовъ духъ вселился въ ней злый.

* *

Тряслась, крекпала, побивалась;
 Якъ бубонъ синя спала вся;
 Упавши на землю качалась,
 У барлозѣ мовъ пороея.
 И чимъ Эней молился билше,
 То все Сивиллѣ було гирше;
 А послѣ якъ перемолвился,
 Съ Сивиллы шилько пишъ копився
 Эней же на ѣи дивився,
 Дрожавъ опъ спраху и шрусивсь.
 Сивилла шрохи очуняла,
 Ошерла пѣну на губахъ,
 И до Энея проворчала
 Приказъ опъ Феба, въ сихъ словахъ:
 „Така Богивъ Олимпискихъ рада,
 „Що ты, и вся твоя громада
 „Не будете по смерть въ Риму;
 „Но що тебе тамъ будупъ знаши,
 „Твое имення выхваляти.
 „Но ты не радуйся сіому.

„Ище ты выпьешь добру повну,
 „По всѣхъ усюдахъ будешь ты;
 „И долю гирьку, невгомону,
 „Готовсь свою неразъ клясти;
 „Юпона ще не вдоволнилась,
 „Ви злоба щобъ окошилась
 „Хотябъ на правнукахъ твоихъ;
 „Но послѣ будешь жити по паньски,
 „И люди всѣ твои Троянски,
 „Забудуть всѣхъ сихъ бѣдъ своихъ.
 Эней похнюпивсь дослухався,
 Сивилла що йому верзла,
 Стоявъ за голову узявся
 Не по йому ся рѣчь була.
 „Трохи мене ты не морочишь,
 „Не рочовпу, що ты пророчишь,
 Эней Сивиллѣ говоривъ:
 „Діаволь знае хто зъ васъ бреше,
 „Трохибъ минѣ було не легше
 „Якъ бы я Феба не просивъ.

* * *

„Та вже що буде, те и буде,
 „А буде те, що Богъ намъ дастъ;
 „Не Ангелы такіежъ люде,
 „Колись намъ треба всѣмъ пропасть.
 „До мене будь лишъ ты ласкава,
 „Услужлива и нелукава,
 „Мене до батька поведи;
 „Я проходивсябъ ради скуки
 „Побачили пекельны муки,
 „А ну на звѣзды погляди.

„Не першій я та й не послѣдній,
 „Иду до пекла на поклонъ,
 „Орфей якій уже негідный,
 „Та щожъ йому зробивъ Плутонъ;
 „А Геркулесь якъ увалився,
 „То такъ у пеклѣ розходився,
 „Що всѣхъ чортякъ порозганявъ.—
 „А ну! черкнимъ—а для охоты,
 „Тобѣ я дамъ на двѣ охвоты . . .
 „Та нужь! скажи щобъ я вже знавъ.

* * *

„Огнемъ, якъ бачу, ты играешь,
 „Ому яга дала опивѣть:
 „Ты пекла, бачу, ще не знаешь,
 „Не миль тобѣ уже десь свѣтъ?
 „Не любяшь въ пеклѣ жартовати,
 „По вѣкъ тобѣ дадутся знати,
 „Опшилько нисъ туды посунь;
 „Тобѣ тамъ буде не до чмиги,
 „Якъ піднесунъ изъ оцтомъ фиги,
 „То заразъ захопнѣ тебе лунь.
 „Колижъ сю маешь ты охоту
 „У батька въ пеклѣ побувати,
 „Минѣ дай заразъ за роботу,
 „То я приймуся мусовати,
 „Якъ намъ до пекла довалилися
 „И тамъ на мертвыхъ подивились;
 „Ты знаешь дурень не бере:
 „У насъ хоть трохи хто тялушій,
 „Умѣе жити по правдѣ сущій,
 „То той, хоть зъ батька, то здере.

„Покимъ же що, що ты послухай
 „Того, що я тобі скажу,
 „И головы собі не чухай . . . .
 „Я въ пекло спешку покажу:
 „Въ лѣсу великому, густому,
 „Непроходимому, пустому,
 „Якеесь дерево росте,
 „На ніомъ кислицы не простые,
 „Роснуть, якъ жаръ все золотые,
 „И деревце те не повстаетъ.
 „Изъ дерева сіюго зломити
 „Ты мусишь гильку хопъ одну;
 „Безъ ней бо ни підступити
 „Не можно передъ сатану;
 „Безъ гильки и назадъ не будишь,
 „И душу съ тѣломъ ты погубишь,
 „Плушонъ тебе закаббалишь. —
 „Идижъ, та пильно приглядайся,
 „На всѣ чопыри озырайся
 „Где деревце те заблещитъ.

* * *

„Зломившижъ заразъ убирайся,
 „Якъ мога швидче утѣкай;
 „Не становись, не оглядайся,
 „И уха чимъ позатидай;
 „Хоть будешь голоса крычаши,
 „Щобъ ты оглянувся, прохаши,
 „Гляди не озырайся, бѣжи.
 „Вони щобъ тільки погубити,
 „То будешь все тебе маниши;
 „Опшуть себе ты покажи.

Яга, шуть чортъ зна, де дѣвалась,
 Эней остався тільки самъ;
 Іому все яблоня здавалась,
 Покою не було очамъ;
 Шукавъ би Эней попхався,
 Впомивсь, засапавсь, спомыкався,
 Поки прійшовъ підъ темный лѣсъ;
 Коловь сердечный объ тернину,
 Пошарпався весь объ шепшину,
 Було шаке, що рачки лѣзь.

* * *

Сей лѣсъ густой бувъ несказанно
 И сумно все въ іому було;
 Щось выло тамъ безперестанно
 И страшнымъ голосомъ ревло;
 Эней молитву прочитавши
 И шапку цупко підвязавши,
 У лѣсъ въ середину пішовъ;
 Пішовъ и упомивсь чимало,
 На дворѣжъ вже щогди смеркало,
 А яблуні ще не знайшовъ.
 Уже вийти починавъ боятись,
 На всѣ чопыри озирався,
 Трусивсь, та нікуды дѣватись,
 Далеко тяжко въ лѣсъ забравсь;
 А гирше ще іого злякало
 Якъ-щось у очахъ засіяло,
 Опть-шуть-то берега пустивсь;
 А послѣ дуже удивився,
 Якъ підъ кислицей опинився —
 За гильку заразъ ухвативсь.

И не подумавши нимало
 Напъявсь, за гилечку смикнувъ,
 Ажъ дерево ще задрѣцало
 И заразь гильку опчахнувъ.
 И давъ чѣмъ дужь изъ лѣсу драла,
 Що ажъ земля пидъ нимъ дрожала,
 Бѣгъ такъ, що самъ себе не чувъ;
 Бѣгъ швидко, не остановлявся,
 Увесъ обѣ колючки подрався,
 Якъ чортъ у репьяхъ ввесъ бувъ.
 Прибѣгъ къ Троянцямъ упомився
 И отдыхати простягнувсь;
 Якъ хлюща попомъ весь облывся,
 Трохи, прохи не захлебнувсь.
 Звелѣвъ съ бычни воливъ пригнаши,
 Цапивъ зъ вивцями припасати,
 Плутону въ жертву принести,
 И всѣмъ Богамъ, що пекломъ правять,
 И грѣшныхъ тормошати, и далять,
 Щобъ гнѣву имъ не навести.

* *

Якъ тільки темна та пахмурна
 Изъ неба сслизла чорна ночь;
 Годинажъ стала балагурна,
 Якъ звѣзды повтѣкали прочь;
 Троянці всѣ заворушились,
 Завештались, закамешились
 На жертву пригоняють быкивъ;
 Дяки съ попами позбирались,
 Зо всѣмъ служилии всѣ прибрались,
 Огонь розкладений горивъ.

Пипъ заразь взявъ вола за роги,
 У лобъ обухомъ зацѣдивъ,
 И взявши голову мижъ ноги,
 Нижъ въ черево и засадивъ;
 И вынявъ шельбухи съ кишками,
 Росклавъ гарненько ихъ рядами,
 И пильно кендюхъ розглядавъ;
 Энею послѣ Божу волю
 И всѣмъ Троянцямъ добру долю,
 Мовъ по звѣздамъ все вѣщовавъ.

* *

Якъ шупъ зъ скопиною возились
 И харамаркали дяки,
 Якъ вивци и цапы дровичись,
 Въ рѣзницяхъ, мовъ, ревли быки;
 Сивилла шупъ де не взялася
 Запѣнилася и тряслася
 И галась заразь пидняла:
 „Къ чортамъ вы швидче всѣ изгиньше.
 „Мене зъ Энеемъ шупъ покиньше,
 „Не ждитъ, щобъ при-шій дала.
 „А пы! мовляла ко Энею,
 „Моторный, смѣлый молодець,
 „Прощайся зъ юрбою своєю,
 „Ходимъ у пекло—тамъ отецъ
 „Насъ твій давно вже дожидае,
 „И може безъ тебе екучае—
 „А ну, пора чипчиковати.
 „Возьми на плечи съ хлѣбомъ клунокъ,
 „Нехай йому лихій прасунокъ,
 „Якъ голодомъ намъ помирати.

„Не йди въ дорогу безъ запасу
 „Бо хвистишь опть голоду надмешъ;
 „И де где пичого ты часу,
 „И крихты хлѣба не найдешъ;
 „Я въ пекло спешку пропопшала,
 „Я памъ не разъ не два бувала,
 „Я знаю памошній народъ;
 „Дорожки всѣ, всѣ уголочки,
 „Всѣ закаморочки—купочки
 „Уже не первый знаю годъ.
 Эней въ сю пущь, якъ разъ зибрався,
 Шкаповы чоботы набувъ,
 Пидшыкався, пидперезавел
 И поясъ цупко пидтягнувъ;
 А въ руки добру взявъ дручину,
 Обороняши злу личину,
 Якъ лучишся где опть собакъ.
 А послѣ за руки взялися,
 Прямцемъ до пекла поплелися,
 Пишли на прощу до чоршлякъ.

* *

Теперь же думаю, гадаю,
 Трохи негоди вже пишашъ,
 Изъ роду пекла я не знаю,
 Не вмѣюжъ, далиби, брешашъ;
 Хиба чишатели пождише
 Вгамуйтєсь трохи не галише,
 Пиду я до людей старыхъ;
 Щобъ ихъ о пеклѣ роспышати
 И попрошу ихъ розказаши,
 Що чули опть дѣдивъ своихъ.

Виргилій же нехай царспвуеть,
 Розумненькій бувъ чоловікъ,
 Нехай не вадишъ, якъ не чуе,
 Та вдавній дуже живъ винъ вѣкъ.
 Не такъ теперъ и въ пеклѣ стало,
 Якъ въ старину колись бувало
 И якъ покійникъ написавъ;
 Я може що нибудь прибавлю,
 Перемѣню и що оставлю,
 Писну—якъ опть спарыхъ чувавъ.

* *

Эней съ Сивиллою хващались
 До пекла швидче щобъ прійши,
 И дуже пильно приглядались,
 До пекла двери якъ найши.
 Якъ-ось передъ якуось гору
 Пришли, и въ ней глубоку пору
 Знайшли и вскочили туды.
 Пишли пидъ землю темновою,
 Эней все шупався рукою,
 Щобъ не ввалилися куды.
 Ся улиця вела у пекло,
 Була вонюча и грязна;
 У ней и въ день було мовъ смеркло,
 Опть дыму вся була чадна;
 Жила зъ сестрою пущь дръмоша,
 Сестра же звалася зѣвоша,
 Поклонъ си первы опдали
 Тѣмась нашому Энею
 Зъ його старою попадею—
 И послѣ далъ повели.

А пошлѣ смерть до аршикулу
 Имъ воздала косою честь,
 На передь стоя калавуру,
 Якій у ѣи мости есть;
 Чума, война, харцизство, холодъ,
 Короста, пряця, парши, голодъ;
 За симижъ путь стояли въ рядъ:
 Корь, виспа, шолуди, бешиха,
 И всѣ мірянски, знаешъ, лиха,
 Що насъ безъ милости моряшъ.
 Ищежъ не все путь окошилось,
 Ище брела вапага лихъ:
 За смертію слѣдомъ валилось
 Жинокъ, свекрухъ и мачухъ злыхъ.
 Вошчимы шли, тесни скупяги,
 Зяти и свояки мошяги,
 Сердиты шурины, брашны,
 Зовыци, невѣстки, яшровки —
 Що все грызутся безъ умовки
 И всяки путь були кашы.

* * *

Якіесь злыдни ще стояли,
 Жовали все въ зубахъ папиръ,
 Въ рукахъ каламари держали
 За уха настромляли пѣрь:
 Се все десятеки, шо соцкіе,
 Начальники, пъявки людскіе
 И всѣ прокляты писари,
 Исправники все ваканцовы,
 Судьи и спряпчи безполковы,
 Повѣренны, секретари.

За сими шли свѣпты понуры,
 Що не дивились и на свѣпъ,
 Смиреной булы напуры,
 Складали руки на живишъ;
 Умыльно Богу все молились,
 На пиждень дни по шри постились
 И въ слухъ не лаяли людей;
 На чопкахъ міръ пересуждали
 И въ день николи не гуляли,
 Въ ночижъ — було не безъ гостей.

* * *

Насупрошивъ сихъ окаянницъ,
 Къаршалъ бувъ цѣлый волоцюгъ,
 Моргухъ, мандріохъ, ярыжницъ, пъяницъ
 И бахуривъ на цѣлый плугъ;
 Съ обстриженными головами,
 Съ пидризанными пеленами,
 Стояли фліорки наголо.
 И панночокъ филлификешныхъ,
 Лакеивъ гарныхъ и дощепныхъ
 Багацько дуже щось було.
 И молодичи молоденьки,
 Що выйшли замужъ за старыхъ,
 Що всякій часъ були раденьки
 Пошъшишъ парнивъ молодыхъ;
 И пѣшъ путь молодцы стояли,
 Що не дощепнымъ помагали
 Для нихъ сѣмейку расплодишъ;
 А дѣти гуртовы кричали,
 Своихъ пань-машокъ проклинали,
 Що не дали на свѣпъ жити.

Эней, хоть сильно шупь дивився
 Такій великій новинѣ,
 Та-вже опть спраху такъ прусився
 Мовъ сидя охляпъ на конѣ.
 Побачившижъ ище издали,
 Яки памъ дива плазовали,
 Кругомъ куды ни поглядишь,
 Злякавсь, къ Сивиллѣ прихилився
 Хватавсь за дергу и шулився,
 Мовъ опть копа въ коморѣ мышѣ.
 Сивилла въ дальшій путь шаскала,
 Не баскаливсябъ да ишовъ;
 И такъ швиденько поспѣшала,
 Эней не чувъ ажъ подошовъ
 Хватаючися за ягою;
 Якъ-ось узрѣли предъсобою
 Чрезъ рѣчку въ пекло перевизъ:
 Ся рѣчка Спиксомъ называлась,
 Сюды вашага душъ збиралась,
 Щобъ хто на той бикъ перивѣзъ.

* * *

И перевозчикъ шупь явився,
 Якъ циганъ смуглой Церы бувъ,
 Опть сонця весь винъ попалився,
 И губы якъ Арапъ отдувъ;
 Очища въ лобъ позападали,
 Смешаною позаплавали;
 А голова вся въ ковпунахъ;
 Изъ ропа слина все котилась,
 Якъ повестка борода скомшилась,
 Всѣмъ задававъ собою спрахъ.

Сорочка звязана узами
 Держалась въ силу на плечахъ,
 Попричепляна мотузками,
 Якъ решето була въ диркахъ;
 Замазана була на палець,
 Засалена, ажъ капавъ смалець,
 Обутий въ драны постолы;
 Изъ диръ онучи волочились,
 Зовсѣмъ, хотъ выжми, помочились;
 Пошарпаны шшаны були.

* * *

За поясъ лыко опвѣчало,
 На йому высѣвъ гаманецъ;
 Тюпюнь и люлька и кресало
 Лежали губка, кременецъ.
 Харономъ перевозчикъ звався,
 Собою дуже величався,
 Бо и не въ шупку бувъ божокъ.
 Съ крючкомъ веселцемъ погрибався
 По Спиксови якъ спрѣлка мчався,
 Бувъ човенъ легкій якъ пушокъ.
 На ярмарку якъ слобожане,
 Або на красному шоргу
 До рыбы повплявся міряне,
 Було на сіому такъ лугу;
 Душа шовкала душу въ боки
 И скриготали мовъ сороки;
 Той пхавсь, той сунувсь, инчий лизъ;
 Всѣ мялися, перебирались,
 Кричали, спорили, и рвались
 И всякъ хотѣвъ, його щобъ визъ.

Якъ гуща въ сировцѣ играе,
 Шипятъ якъ кваснутъ буряки,
 Якъ противъ сонця рій гуляє
 Гули си такъ небораки,
 Харона плачучи прохали,
 До його руки простягали,
 Щобъ взявъ зъ собою ни каюкъ;
 Но сей того плачу байдуже,
 На прозьбы уважавъ не дуже—
 Злый зъ сына бувъ старый дундукъ.
 И знай що все весломъ махае
 И въ морду тыче хочъ кому,
 Отъ каюка всѣхъ отганяе,
 А по выборѣ своему
 Попрошечку въ човенъ сажаетъ,
 И заразы човенъ одпихаетъ,
 На другій перевозитъ бокъ;
 Кого не возьме якъ заплнеться,
 Тому сидѣти доведеться,
 Гляди—и цѣлый може вѣкъ.

* *

Эней въ кагалъ сей якъ убрався,
 Щобъ зближитися къ порому;
 То съ Палинуромъ повспрѣчався,
 Штурмановавъ що при йому.
 Туть Палинуръ предъ нимъ заплакавъ,
 Про долю злу свою балакавъ,
 Що черезъ рѣчку не везуть:
 Но баба заразы розлучила,
 Энею въ башька загвоздила,
 Щобъ довго не базикавъ туть.

Попхались къ берегу поближче
 Пришли на самый перевизъ,
 Где засмальцованный дѣдыще
 Вередовавъ якъ въ греблѣ бѣсъ;
 Кричавъ, мовъ будто навиженный
 И кобенивъ народъ хрещеный,
 Якъ водится въ шинкахъ у насъ;
 Досмалось родичамъ сердечнымъ,
 Недуже лаявъ словомъ гречнымъ,
 Нехай вже зносятъ въ добрый часъ.

* *

Харонъ такихъ гостей узрѣвши,
 Оскилками на ихъ дививсь,
 Якъ быкъ скаженный заревѣвши,
 Запѣнивсь дуже и озливсь:
 „Видкиль такіи се мандріюхи,
 „И такъ уже васъ туть неспрохи,
 „Якого чорта вы прійшли?
 „Васъ треба хаты холодиши!
 „Васъ треба такъ опроводиши,
 „Щобъ вы и мѣся не найшли.
 „Геть, пречъ, вбирайтесь видциль къ чорту,
 „Я вамъ попылишника дамъ;
 „Побью всю пыку, зубы, морду,
 „Ажъ не пизна васъ дѣдко самъ;
 „И іонъ же якъ захрабровали,
 „Живы сюды примандровали,
 „Бачъ гирявы чого хотяшь!
 „Недуже я на васъ покваплюсь,
 „Туть зъ мертвыми ось не управлюсь,
 „Що такъ надъ шією стояшь.

Часть III.

Сивилла бачишъ, що не шупка,
 Бо дуже сердися Харонъ;
 Эней же бувъ собѣ плохушка;
 Дала старыганю поклонъ:
 „Да ну, на насъ лишъ придивися,
 Сказала: „дуже не гнѣвися,
 „Не самы мы пришли сюды;
 „Хибажъ мене ты не признаешъ,
 „Що такъ кричишъ, на насъ гукаешъ —
 „Оце невиданы бѣды!
 „Ось глянься, що оце такее!
 „Утихомирся, не бурчи;
 „Ось деревце, бачъ, золотее,
 „Теперь же, коли хочъ, мовчи!
 Пошимъ все дрибно розказала,
 Кого до пекла проводжала,
 До кого, якъ, прощо, за чимъ.
 Харонъ же заразы схаменулся,
 Разивъ съ чотыри погребнувся
 И съ каючкомъ причаливъ къ нимъ.

* *

Эней съ Сивиллою своею
 Не мѣшавши въ човенъ ввійшли;
 Кальною рѣчкою сією
 На той бикъ въ пекло поплыли;
 Вода въ расколины лилася,
 Що ажъ Сивилла піднялася,
 Эней боявся щобъ не втонувъ;
 Но панъ Харонъ нашъ поспрудився
 На той бикъ такъ перехопився,
 Що не лзя окомъ измыгнувъ.

Приспавши, посадивъ на землю,
 Узавъ копѣйку за шруды,
 За працювшу свою греблю,
 И що сказавъ инни куды.
 Пройшовши видциль гонивъ зъ двое
 Побравшись за руки обое,
 Побачили що ось лежавъ
 У бурьянѣ бровка муругій,
 Три головы мавъ песь сей мурый,
 Винъ на Энея загарчавъ.

* *

Загавкавъ гризпо въ три языки,
 Уже бувъ кинувъ и кусать,
 Эней піднявъ шупъ крикъ великій,
 Хотѣвъ чимъ дужъ назадъ втѣкашъ.
 Ажъ баба хлѣбъ бровку шпурнула
 И горло глевтякомъ зашкнула,
 То винъ за кормомъ и погнався;
 Эней же зъ бабою старою,
 То сякъ, то такъ, по пидъ рукою
 Тихенько опъ бровка убравъсь.
 Теперъ Эней убрався въ пекло;
 Прійшовъ зовсѣмъ на иншій свѣтъ;
 Тамъ все поблѣдло и поблекло
 Нема ни мѣсяца, ни звѣздъ;
 Тамъ шилько шуманы велики,
 Тамъ чупны жалобные крики,
 Тамъ мука грѣшнымъ не мала.
 Эней съ Сивиллою глядѣли
 Якіе муки шупъ шерпѣли,
 Якая кара всѣмъ була.

Смола тамъ въ пеклѣ клекошѣла
 И грѣлася все въ казанахъ,
 Живиця, сѣрка, нефть кипѣла;
 Палавъ огонь, великій страхъ!
 Въ смолѣ сей грѣшники сидѣли
 И на огнѣ пеклись, горѣли,
 Хто якъ, за вищо заслуживъ.
 Перомъ не можно написати,
 Не можно и въ казкахъ сказати,
 Якихъ було богацько дивъ!
 Панивъ за те тамъ мордовали
 И жарили зо всѣхъ бокивъ,
 Що людямъ льготы не давали
 И ставили ихъ за скопивъ;
 За те вони дрова возили,
 Въ болохахъ очеретъ косили
 Носили въ пекло на пидъ палъ.
 Чорты за ними приглядали,
 Залѣзнымъ прутьемъ пидганяли,
 Коли якій зъ нихъ пристававъ.

* * *

Огненнымъ прутьемъ ошдирали
 Кругомъ на спину и живишъ,
 Себе що сами убивали,
 Якимъ оспивъ нашъ бѣлый свѣшъ.
 Горячимъ діогтемъ заливали,
 Ножами пидъ боки штиркали,
 Щобъ не хапались умирашъ
 Робили розные имъ муки,
 Товкли у мужчиряхъ ихъ руки,
 Не важились щобъ убивашъ.

Богашымъ та скупымъ вливали
 Горяче золошо у рошъ;
 А брехунивъ тамъ заспавляли
 Лизать горячихъ сковородъ;
 Якижъ изъ роду не женились,
 Да по чужихъ кущахъ жилились,
 Таки повѣшены на крюкъ,
 Зацеплены за грѣшле шѣло,
 На свѣшъ що грѣшило смѣло,
 И не боялося сихъ мукъ.

* * *

Всѣмъ старшинамъ тушъ безъ разбору,
 Панамъ, пидпанкамъ и слугамъ,
 Давали въ пеклѣ добру хлѣору,
 Всѣмъ по заслужъ, якъ кошамъ.
 Тушъ всякіе були цехмистры
 И рашманы и бургомистры,
 Судьи, пидсудки, писари;
 Яки по правдѣ не судили,
 Да шилько грошики лупили
 И отбирали хабари.
 И всѣ розумны филозофы,
 Що въ свѣшъ вчились мудровашъ;
 Ченци, попы и крутопопы,
 Мірянъ щобъ знали научашъ.
 Щобъ не гонялись за гривнями,
 Щобъ не возились зъ попадями,
 Та знали церковь щобъ одну;
 Ксїондзы до бабъ щобъ не вѣшали,
 А мудры звѣздъ щобъ не знимали —
 Були въ огнѣ на самомъ дну.

Жинокъ своихъ що не держали
 Въ рукахъ, а волю имъ дали,
 По весѣльяхъ ихъ одпускали,
 Щобъ часто въ приданкахъ були
 И до пивночи тамъ гуляли,
 И въ гречку де-коли скакали —
 Таки сидѣли всѣ въ шапкахъ
 И съ превеликими рогами,
 Съ замуренными всѣ очами,
 Въ кипячихъ сѣркой казанахъ,
 Батьки, яки синивъ не вчили,
 А гладили по головахъ,
 И шилько знай що ихъ хвалили,
 Кипѣли въ нефши въ казанахъ.
 Що черезъ ихъ сынки въ ледащо
 Пустилися, пишли въ ни на що,
 А послѣ чубили батькивъ,
 И всею силою бажали,
 Батьки щобъ швидче умирали,
 Щобъ имъ принялись до замкивъ.

* * *

И тѣ були тамъ лыгоминци,
 Пиддуривали що дѣвокъ,
 Що въ вѣкна дрались по драбинцѣ
 Пидъ темный тихій вечерокъ;
 Що будуть сватають ихъ брехали,
 Пидманивали, улещали,
 Поки добрались до кинця,
 Поки дѣвки отъ перечосу
 До самого повешѣли носу,
 Що соромъ послѣ до вѣнця,

Були тамъ купчики проворны,
 Що ѣздили по ярмаркамъ,
 И на аршинець на пидборный,
 Поганый продавали крамъ.
 Туть всякіе були пронозы,
 Перекупки и шмаровозы,
 Жидаы, мѣняйлы, шинкяри
 И тѣ що фиги мыги возяшъ,
 Що въ боклагахъ гарячій носяшъ,
 Тамъ всѣ пеклися крамари.

* * *

Паливоды и волоцюги,
 Всѣ зводники и всѣ плушты;
 Ярыжники и всѣ пьянюги,
 Обманщики и всѣ мопы,
 Всѣ ворожбиты, чародѣи,
 Всѣ гайдамаки, всѣ злодѣи,
 Шевци, кравци и ковали,
 Цехи: рѣзницкій, коновальскій,
 Кушнирскій, пикацкій, шаповальскій,
 Кипѣли въ пеклѣ всѣ въ смолѣ.
 Тамъ всѣ невѣрны и христьяне,
 Були паны и мужики,
 Була туть шляхта и мѣщане
 И молоды и старики;
 Були богаты и убоги,
 Прямые були и кривоноги,
 Були видющи и слѣпы,
 Були и шпашки и военны,
 Були и пански и казенны,
 Були міряне и попы.

Гай! гай! да нѣгде правды дѣши,
 Брехилъ наробишь лиха билъ;
 Сидѣли тамъ скучны пѣшны,
 Писарчуки поганыхъ виршъ;
 Великіе перпѣли муки,
 Имъ звязаны були и руки
 Мовъ у патаръ перпѣли плѣнь;
 Опъ-такъ и нашъ братъ попадешся,
 Що пише, не остережешся.
 Якій же вперпишь його хрѣнь.
 Якусь особу мацапуру
 Тамъ шкварили на шашлику;
 Горячу мѣдъ лили за шкуру
 И роспинали на быку.
 Натуру мавъ винъ дуже бридку,
 Крививъ душею для прибышку,
 Чужее опдававъ въ печать;
 Безъ сорома, безъ Бога бувши,
 И восьму заповѣдь забувши,
 Чужимъ пуспився промышлять.

* * *

Эней якъ видцилъ опспупився
 И далъ прохи одойшовъ,
 То на другее нахопився,
 Жиночу муку тупъ найшовъ —
 Въ другимъ зовсѣмъ сихъ караванъ
 Пиджаріовали якъ у банъ,
 Що ажъ кричали на чѣмъ свѣтъ;
 Оцъ-то галасъ исправляли,
 Гарчали, выли и пищали,
 Писля купи мовъ на живишъ.

Дѣвки, бабы и молодичи
 Кляли себе и весь свѣй ридъ,
 Кляли всѣ жарты вечерниці,
 Кляли и жизнь и бѣлый свѣтъ;
 За те имъ такъ тамъ задавали,
 Що черезъ мѣру мудровали
 И верховодили надъ всѣмъ;
 Хоть чоловікъ и не онее,
 Да коли жинци, бачишъ, шее,
 Такъ треба угодити имъ.

* * *

Були тамъ честны пустомолки,
 Що знали ввесь святыи законъ,
 Молилися безъ оспановки
 И били сотъ по пять поклонъ,
 Якъ въ церквѣ межъ людьми спояли
 И головами все хипали;
 Якъ же були на самошѣ,
 То молитовники ховали
 Казылись, бѣгали, скакали
 И гирище дещо въ темношѣ.
 Були и тѣи тамъ панянки,
 Що наряжались на показъ;
 Мандріохы, фліорки и диптянки,
 Що продають себе на часъ.
 Си въ сѣрцѣ и въ смолѣ кипѣли
 За те що жирно дуже ѣли
 И що ихъ не спрашивъ и пишъ;
 Що все прикушували губы;
 И скалили бѣленьки зубы
 И дуже волочили хвистъ.

Пеклись шупь гарны молодичи
 Ажъ жалъ було на ихъ глядѣшь,
 Чорнявы, повны, милолицы;
 И си шупь мусили кипѣшь,
 Що замужъ за старыхъ ходили
 И мышакѣмъ ихъ поморили,
 Щобъ послѣ гарно погуляшь,
 И съ паробками поводитишь
 На свѣтѣ весело нажишишь
 И неголоднымъ умирашь.
 Якіесь мучились тамъ пѣахи
 Съ куделями на головахъ,
 Се честные не потѣпахи,
 Були пендишны при людяхъ;
 А безъ людей? — не можно знаши
 Себе чимъ мали забавляши,
 Про те лишъ знали до дверей.
 Имъ тяжко въ пеклѣ докоряли,
 Смоли на щоки налѣпляли,
 Щобъ не дурили такъ людей.

* * *

Бо щоки терли манією,
 А блейвасомъ и нисъ и лобъ;
 Щобъ краскою хотъ не своею
 Причароватъ къ собѣ когѣмъ;
 Изъ рѣпы пидспавляли зубы,
 Ялозили все смальцемъ губы,
 Щобъ пидвести на грѣхъ людей;
 Пиндючили якіесь бочки,
 Мостили въ пазусъ платочки,
 Въ которыхъ не було грудей.

За сими по ряду шкварчали
 Въ распаленныхъ сковородахъ
 Стары бабы що все ворчали,
 Базикали о всѣхъ дѣлахъ;
 Все шилько старину хвалили,
 А молодыхъ шовкли та били,
 Не думалижъ яки були,
 И ще якъ сами дѣвовали
 Да съ хлопцями якъ гарцювали,
 Та й по дитинцѣ привели.

* * *

Вѣдіомъ же шупь колесовали
 И всѣхъ шепшухъ и ворожокъ,
 Тамъ жили зъ нихъ чорны мопали
 И безъ выпушки на клубокъ;
 На припечкахъ щобъ не орали,
 У комены щобъ не лѣтали
 Не ѣздилибъ на упырахъ;
 И щобъ дожицу не продавали,
 Въ ночи людей щобъ не лякали
 Не ворожилибъ на бобахъ.
 А зводницямъ таке робили,
 Що цуръ іому вже и казати;
 На грѣхъ дѣвокъ що пидводили
 И симъ учились промышляти;
 Жинокъ отъ чоловѣкивъ крали
 И волоцюгамъ помагали
 Рогами людскій лобъ квѣчати;
 Щобъ не своимъ не торговали,
 Тогобъ на опікупъ не давали,
 Що треба про запасъ держати.

Эней тамъ бачивъ щось немало
 И всякихъ грѣшницъ у смолъ,
 Якъ съ кабанивъ попыли сало,
 Такъ шкварилися си въ огнѣ;
 Були и свѣцьки и черници,
 Були дѣвки и молодици,
 Були и паньки—панночки;
 Були въ свѣщкахъ, були въ охвопахъ,
 Були въ дульетахъ и въ капопахъ,
 Були всѣ грѣшны жиночки.
 Но се були все осужденны,
 Яки померли не теперъ;
 Безъ судужъ не палывъ пекельный
 Огонь, недавно хто умеръ;
 Си всѣ були въ другимъ загонѣ,
 Якъ бы лошада або кони,
 Не знали попадутъ куда;
 Эней на первыхъ подивившись
 И о бѣдахъ ихъ пожурившись,
 Пишовъ въ другіе ворота.

* * *

Эней ввійшовши въ сю кошару,
 Побачивъ тамъ багацько душъ,
 Вмѣшавшись межъ сю опару,
 Якъ межъ гадюки чорный ужъ.
 Тутъ розны души походили,
 Все думали, та все гадали,
 Куда то за грѣхи ихъ впруть.
 Чи въ рай ихъ пусятъ веселились,
 Чи може въ пекло посмалились
 И за грѣхи имъ носа впруть.

Було имъ вильно розмовляти
 Про всякія свои дѣла,
 И думати и мизковаши
 Яка душа, где, якъ жила;
 Богатый шунъ на смерть гнѣвився,
 Що винъ зъ гришми не розличився
 Кому и килько треба дасть;
 Скупый же шосковавъ, нудився,
 Що винъ на свѣтѣ не нажився,
 И що не вспѣвъ и погулять.

* * *

Сутяга шолковавъ указы,
 И що то значить нашъ спашуть;
 Росказовавъ свои проказы,
 На свѣтѣ що робивъ сей плушъ.
 Мудрець же физику провадивъ
 И шолковавъ якихсь монадивъ
 И думавъ видкиль взявся свѣтъ?
 А маршоплясъ кричавъ, смѣявся,
 Росказовавъ и дивовався,
 Що добре знавъ жинокъ дуришъ.
 Судья тамъ признавався смѣло,
 Що съ гудзиками за мундиръ
 Таке переоначивъ дѣло,
 Що можебъ навѣстивъ Сибирь;
 Да смерть избавила косою
 Що кашъ легенькою рукою
 Плечей йому не покрывъ.
 А лѣкаръ скризъ ходивъ съ ланцетомъ,
 Зъ слабительнымъ и спермацетомъ,
 И чванивсь, якъ людей моривъ.

Ласощохлысты похажали,
 Всѣ фершики и паничи,
 На пальцяхъ ногшики кусали;
 Росприндывшись якъ павичи;
 Все очи въ гору пиднимали,
 По свѣшу нашому вздыхали,
 Що рано ихъ побрала смерть;
 Що прохи славы учинили
 Не всѣхъ на свѣстѣ подурили
 Не всѣмъ успѣли морду вперть!
 Моты, карпюжники, пьянюги
 И весь проворный честный родъ;
 Лакеи, конюхи и слуги,
 Всѣ кухари и скороходъ,
 Побравшись за руки, ходили
 И все о плушняхъ говорили
 Яки робили якъ жили,
 Якъ паней и панивъ дурили,
 Якъ по шинкахъ въ ночи ходили
 И якъ зъ кишень платки стягли.

* * *

Тамъ придзиглюванки журились,
 Що никому вже пидморгнушь,
 За ними билъ не волочились,
 Туть ихъ заклекопѣла путь;
 Бабы туть билъ не ворожили
 И простодушныхъ не дурили.—
 Якижъ дѣвокъ охочи бишь,
 Зубами зъ сердца скреготали,
 Що наймички ихъ не вважали
 И не хотѣли имъ годить.

Эней узрѣвъ свою Дидону
 Осмалену, мовъ головня,
 Якъ разъ по нашому закону
 Предъ нею шапочку изнявъ;
 „Здорова!—глянь . . . де ты взялася?
 „И ты сердечна приплелася
 „Изъ Карфагены ажъ сюда?—
 „Якого бѣса ты спеклася,
 „Хиба на свѣстѣ нажилася?
 „Чортъ мавъ шобъ десь и спыда.

* * *

„Така смашная молодиця,
 „И глянься вмерла за любки . . .
 „Румяна, повна, бѣло-лица
 „Хто гляне, по лызне губки;
 „Теперь зъ тебе яка утѣха,
 „Ни хто не гляне и для смѣха,
 „На вѣкъ шеперь пропала ты!
 „Я, далебѣ, въ шимъ не виною,
 „Що такъ розѣхався съ тобою,
 „Мишѣ приказано втекши.
 „Теперь же, коли хочъ, злыгаймось
 „И нумо жишъ такъ, якъ жили;
 „Туть закуримъ, женихаймось,
 „Вже не разлучимъ николи;—
 „Ходи тебе я помилую,
 „Прижму до сердца—поцѣлую . . .
 „Оумужъ Дидона на отрѣзъ
 „Сказала: „къ чорту убирайся
 „На мене билъ не женихайся . . .
 „Не лѣзь!—бо розибыю и нись.

Сказавши, чортъ зна де пропаде,
 Эней не знавъ що и робить,
 Колибъ яга не закричала,
 Що довго годъ говоришь,
 То можебъ памъ и застоявся
 И може той поры дождався,
 Щобъ хто и ребра поличивъ:
 Щобъ съ вдовами не женихався
 Надъ мершвыми не наглумлявся
 Жинокъ любовью не моривъ.
 Эней съ Сивиллою пошхався
 Въ пекельную подалъ глушь,
 Якъ на дорожъ повстрѣчався
 Съ громадою знакомыхъ душъ:
 Тупъ всѣ съ Энеемъ обнимались,
 Чоломкались и цѣловались
 Побачивши Князька свого;
 Тупъ всякъ смѣявся, регошався,
 Эней до всѣхъ ихъ доглядався,
 Знайшовъ зъ Троянцѣвъ ось кого:

* * *

Педька, Терешка, Шелифона,
 Панька, Охрима и Харька,
 Леська, Олешка и Сисіона,
 Пархома, Исканъ и Феська,
 Стецька, Ониська, Опанаса,
 Свирида, Лазаря, Тараса
 Були Денисъ, Остапъ, Овсѣй
 И всѣ Троянцы, що втопились,
 Якъ на човнахъ зъ нимъ волочились,
 Тупъ бувъ Вернигора Муйсѣй.

Жидивска школа завелася,
 Великій крыкъ всѣ пидняли,
 И регошня де не взялася,
 Тупъ всяку всячину верзли;
 Згадали, чортъ знае, колишне,
 Балакали уже и лишне
 Эней и самъ тупъ розходивсь;
 Щось балагурили довгенько,
 Хоть изошлися и раненько,
 Да панъ Эней нашъ опизнивсь.

* * *

Сивиллѣ се не показалось,
 Що такъ пахоликъ застоявся,
 Що дияшкко такъ розбрехалось,
 Уже и о свѣтѣ не знавъ;
 На його гризно закричала,
 Залаяла, запорошала,
 Що ажъ Эней весь запрусивсь.
 Троянцы такъ же всѣ здригнули
 И въ роспычъ, хто куды, махнули,
 Эней за бабою пустился.
 Ишли, и якъ бы не збрехали,
 Трохи не съ пару добрыхъ гинь,
 Якъ-ось побачили и хаты
 И весь Плутонивъ царскій димъ.
 Сивилла пальцемъ указала,
 И такъ Энееви сказала:
 „Отъ-тупъ и панъ Плутонъ живе
 „И съ Прозерпиною своею,
 „До ихъ-то на поклонъ съ гиллею
 „Теперь я поведу тебе.

Часть III.

И шилько що прійшли къ ворошамъ,
 И въ двірѣ пуспилися чвалашъ,
 Якъ баба брыдка, криво-рѣша,
 Хто йде? ихъ спала окликашъ.
 Мерзене чудо се спояло
 И било підъ дворомъ въ клепало
 Якъ въ паньскихъ водилися дворахъ;
 Обмошана вся ланцюгами,
 Гадюки вилися клубками
 На головѣ и на плечахъ.
 Вона безъ всякого обману
 И щиро безъ обенякивъ,
 Робила грѣшнымъ добру шану;
 Ремнями драла мовъ быкивъ;
 Кусала, гризла, бичовала,
 Крышила, шкварила, щипала,
 Топшала, дряпала, пекла,
 Порола, корчила, пыляла,
 Вершѣла, рвала, шпиговала
 И кровь изъ шѣла ихъ пила.

* *

Эней, бѣдняжка, излякався,
 Увесь якъ крейда побѣлѣвъ,
 И заразъ у яги спытався,
 Хто їй такъ мучити велѣвъ?
 Вона йому все розказала
 Такъ, якъ сама здорова знала,
 Що въ пеклѣ есть судья Эакъ;
 Хопъ винъ на смерть не осуждае,
 Да мучити повелѣвае,
 И якъ звелить — и мучать такъ.

Воропа сами одчинились,
 Не смѣвъ ни хто ихъ задержашъ,
 Эней съ Сивилою пуспились,
 Щобъ Прозерпинѣ честь ошдашъ;
 И поднеси їй на болячку,
 Ту суто золоту гиллячку,
 Що сильно такъ вона бажа.
 Но къ їй Энея не пустили,
 Прогнали, трохи и не били,
 Бо хирѣла ихъ Госпожа.

* *

А далѣ вперлися въ будинки
 Підъ-земного сіюго Царя,
 Ни гичь ни гариля пылинки,
 Було все чисто якъ зоря;
 Цвяхованы були шамъ стѣны
 И вѣкна все зъ морскои пѣны;
 Шумыха, олово, свинець,
 Блищали мѣди шамъ и крыци,
 Все убраны були свѣплицы,
 По правдѣ панскій бувъ дворець:
 Эней зъ ягою розглядали
 Все дива шамъ, яки були,
 Рошты свои пороззявляли
 И очи на лобы пляли;
 Про-мижъ собою все зглядались,
 Всеіому дивились, осмѣхались,
 Эней то цмокавъ, то свисавъ.
 Оштупъ-то души ликовали,
 Що праведно въ міру живали,
 Эней и сихъ шупъ навѣщавъ.

Сидѣли руки поскладавши,
 Для нихъ все праздники були;
 Люльки курили полягавши,
 Або горѣлочку пили
 Не тюшонкову и не пѣину,
 Но шрепшонкову, перегинну,
 Настоянную на бодянь;
 Пидь челюстями запикану
 И зъ ганусомъ и до калгану,
 Въ ней бувъ и перець и шапранъ.
 И ласощи все тилько ѣли,
 Слассіоны, коржики, стовпци,
 Варенички пшеничны, бѣлы,
 Пухки съ кавьяромъ буханци;
 Часникъ, рогизъ, паслѣнь, кислицы,
 Козелци, шерпъ, глidy, полуныци
 Крупыи яйця зъ сировцемъ;
 И дуже вкусную яешню,
 Якусь Нѣмецьку, не шупешню,
 А запивали все пивцемъ.

* * *

Велике шупъ було роздолье
 Тому, хто праведно живе,
 Такъ, якъ велике безголовье,
 Тому, хто грѣшну жизнь веде;
 Хто мавъ къ чому яку охоту,
 Тупъ утѣшався шимъ до поту,
 Тупъ чистый бувъ розгардіяшъ;
 Лежи, спи, ѣжъ, пій, веселися,
 Кричи, мовчи, спѣвай, крушися —
 Рубайсь, такъ и дадуть палашъ.

Ни чванились, ни величались,
 Ни хто не знавъ шупъ мудроващъ,
 Крый Боже! щобъ ни догадалься
 Братъ зъ брата въ чѣмъ покепковашъ;
 Ни сердилися, ни гнѣвились,
 Ни лаялися и не бились,
 А всѣ жили шупъ любязно;
 Тупъ всякій гласно женихався,
 Ревнивыхъ ябедъ не боявся,
 Було въ обще все за одно.

* * *

Ни холодно було, ни душно,
 А саме такъ, якъ въ сирякахъ,
 И весело и такъ нескучно,
 На великодныхъ якъ свѣпкахъ;
 Коли кому що захошѣлось,
 То шупъ якъ зъ неба и вродилось —
 Отъ-такъ то добры шупъ жили.
 Эней се зрѣвши дивовався,
 И шупъ яги своей спытався
 Яки се праведны були? —
 „Не думай щобъ були чиновны,
 Сивилла сей дала отвѣтъ:
 „Або що грошей скрини повны,
 „Або въ якихъ шовпый живипъ.
 „Не тѣ се, що въ цвѣтнихъ жупанахъ,
 „Въ кармазинахъ, або сапьянахъ;
 „Не тѣжъ що съ книгами въ рукахъ,
 „Не рыцари, не розбишакы;
 „Не тѣ се що кричащъ и паки,
 „Не тѣ, що въ золотыхъ шапкахъ.

„Се бѣдны нищи, навижены,
 „Що дурнями счисляли ихъ,
 „Спарци, хромы, слѣпорощенны,
 „Зъ якихъ бувъ людскій глумъ и смѣхъ;
 „Се, що съ порожниими сумками
 „Жили голодны пидъ шынами,
 „Собака дражнилы по дворахъ;
 „Се тѣ, що бигъ-дасъ, получали,
 „Се тѣ, якихъ выпровожали
 „Въ пошмыцію и по плечахъ.
 „Се вдовы бѣдны, безпомочны,
 „Якимъ приюту не було;
 „Се дѣвы честны, непорочны,
 „Якимъ спидниця не дуло;
 „Се що, безъ родичивъ ошталисъ
 „И сиротами называлисъ,
 „А послѣ вбгалисъ и въ окладъ;
 „Се, що проценшу не лупили,
 „Що людямъ помагати любили,
 „Хто чѣмъ богаты, що тѣмъ и радъ.

* *

„Тутъ такъ же спарщина правдива
 „Бувають всякіе паны;
 „Но шилько прохи сіого дива,
 „Не кваплюся на се воны!
 „Бувають війсковы, значковы,
 „И сотники и бунчуковы,
 „Яки правдиву жизнь вели;
 „Тутъ люде всякого завѣшу
 „По бѣлому естъ килько свѣшу
 „Которы праведно жили.

Скажижъ моя голубко сиза,
 Ище Эней яги спитавъ:
 „Чомъ батька я свого, Анхиза
 „И въ вичи доси не видавъ?
 „Ни съ грѣшными, ни у Плутона,
 „Хиба йому нема закона
 „Куда його щобъ засадитъ? —
 „Винъ Божой, сказала, крови
 „И по Венереній любви,
 „Де схоче, буде тамъ и житъ,

* *

Базикавши зойшли на гору,
 На землю сѣли опдыхахъ,
 И попошѣвши саме въ пору,
 Тутъ принялися розглядахъ,
 Анхиза щобъ не прогуляти,
 Обридло бо и такъ шукаши;
 Анхизъ же бувъ погди въ низу
 И похажавши по долині,
 Объ миленькій своей дитинѣ
 Водивъ по мизку коверзу.
 Якъ глядъ на гору ненарокомъ
 И тамъ свого сынка узрѣвъ,
 Побѣгъ спарый не просто, бокомъ
 И весь опъ радости згорѣвъ.
 Хватавсь зъ сынкомъ поговорити,
 О всѣхъ спытались, роспросили
 И повидались хопъ часокъ.
 Энеечка свого обняши,
 По батькивскій поцѣловаши
 Його почути голосокъ.

„Здоровъ, сынашу, ма дипино!
 Анхизъ Энееви сказавъ:
 „Чи есжъ побѣ паки неспыдно,
 „Що довго я тебе шупъ жадавъ.
 „Ходѣмъ лишень къ моей господѣ,
 „Тамъ поговоримъ на свободѣ
 „За тебе будемъ мирковать.
 Эней споявъ такъ, мовъ дубина,
 Копилась зъ ропа шилько слина,
 Не смѣвъ мерцѣвля поцѣловать.
 Анхизъ сю бачивши причину
 Чого сыночокъ сумовавъ.
 И самъ хотѣвъ обнятъ дипину —
 Та ба! уже не въ ту попалъ;
 Принявъсь його щобъ научати,
 И тайности йому сказати,
 Якій Энеевъ буде плідъ,
 Якіе дѣти будуть жвавы,
 На свѣтѣ зроблять скільки славы,
 Якимъ то хлопцямъ буде дѣдъ.

* * *

Тогдѣ-то въ пеклѣ вечерниці
 Лучились, бачишъ, якъ на те,
 Були дѣвки да молодиці
 И шамъ робили не пусне:
 У ворона собѣ играли
 Всѣхъ пѣсеніокъ спѣвали
 Спѣвали шупъ и колядокъ;
 Палили ключье, ворожили
 По спинѣ лещатами били,
 Загадовали загадокъ.

Тупъ заплѣтали джерегели,
 Дробушечки на головахъ;
 Скакали по полу вегери,
 Въ пѣснои бабы по лавкахъ;
 А въ коминѣ суженыхъ пытали,
 У хатнихъ виконъ підслухали,
 Ходили въ пивничѣ по пусккамъ.
 До свѣчки ложечки палили,
 Щипыну изъ свиньи смалили
 Або жмурились по купкамъ.

* * *

Сюды прививъ Анхизъ Энея
 И межъ дѣвокъ сихъ посадивъ;
 Якъ неuka и дуралея
 Принявъ до гурпу, ихъ просивъ,
 И щобъ обомъ имъ услужили,
 Якъ знають, такъ поворожили,
 Що стрѣнитися зъ його сынкомъ:
 Чи винъ хопъ прохи уродливый,
 Къ чому и якъ Эней щасливый,
 Щобъ всѣхъ спытались ворожокъ.
 Одна дѣвча була госпренька
 И саме ухо при хихе,
 Швидка, гнучка, хвистка, порскенька,
 Було зъ дѣвола лихе.
 Вона шупъ шилько и робила
 Що всѣмъ гадала, ворожила,
 Могуца въ дѣлѣ тимъ була;
 Чи брехеньки яки спочили,
 Кому имення приложили,
 То такъ якъ разъ и додала.

Привидя заразь ся шепнуха,
 И примоспилась къ спарику,
 Іому шепнула била уха,
 И заведя зъ нимъ рѣчь шаку:
 „Ось я сынкові загадаю,
 „Поворожу и попытаю,
 „Іому що будець розкажу;
 „Я ворожбу шакую знаю,
 „Хоть що по правдѣ опгадаю,
 „И вже николи не сбрешу.
 И заразь въ горщичокъ наклала
 Видіомскихъ разныхъ всякихъ правъ,
 Яки на Конешантина рвала,
 И те гнѣздо, що ремезъ клавъ:
 Васильки, папороть, шевлію,
 Пепривъ банигъ, и конвалію,
 Любистокъ, просерень, чебрець:
 И все се намила водою
 Погожею, не початою,
 Сказавши скількось и словецъ.

* *

Горщокъ сей черепкомъ накрыла,
 Поставила іого на жаръ,
 И шупъ Энея присадила,
 Щобъ огоніокъ винъ роздувавъ;
 Якъ розигрѣлось, зашипѣло,
 Запарилось, заклекопѣло,
 Ворчалось и зъ верху въ низъ;
 Эней нашъ насторошивъ уха,
 Мовъ чоловічій голосъ слуха,
 Те чуе и спарый Анхизъ.

Якъ спали роздувать пыльнѣйше
 Горщокъ той дужче клекошавъ,
 Почули голосъ выразиѣше,
 И винъ Энею такъ сказавъ:
 „Энею годи вже журишися,
 „Ошъ іого мае расплодишися
 „Великій и завзятый ридъ;
 „Всѣмъ свѣтомъ буде управляти,
 „По всѣхъ усюдахъ воевати,
 „Пидверне всѣхъ собѣ пидъ спидъ.

* *

„И Римскіи поставитъ стѣны,
 „Въ нихъ буде житъ, якъ у раю;
 „Велики зробитъ перемѣны
 „Во всѣмъ окружимъ шамъ краю;
 „Тамъ буде житъ да поживати,
 „Покиль не будутъ цѣловати,
 „Ноги чиеись постола . . . . .
 „Но видсимъ часъ побѣ вбираться
 „Изъ пан-опцемъ своимъ прощаться,
 „Щобъ голова шупъ не лягла.
 Сіого Анхизу не бажалось,
 Щобъ попрощатися зъ сынкомъ,
 И въ голову іому не клалось,
 Щобъ зъ нимъ такъ бачишися мелькомъ,
 Да ба! вже ни чимъ пособиши,
 Энея треба видпустиши,
 Изъ пекла вывести на свѣтъ,
 Прощалися и обнималися
 Слизми гирькими обливалися —
 Анхизъ крычавъ якъ въ Маршѣ китъ.

Эней зъ Сивиллою спарюю
 Изъ пекла бѣгли напроспець;
 Сынокъ ворочавъ головою,
 Поки ажъ не сховавсь ошець;
 Прійшовъ къ Троянцямъ помаленьку
 И крався нишхомъ попихеньку,
 Где имъ вельвъ себе пождать —
 Троянцы покопомъ лежали
 И на дозвильѣ добре спали —
 Эней и самъ улався спать.

Конецъ третіей части.

В И Р Г И Л І Е В А

Э Н Е И Д А

на

МАЛОРОССІЙСКІЙ ЯЗЫКЪ

ПРЕЛОЖЕННАЯ

И. Котляревскимъ.

ВНОВЬ ИСПРАВЛЕННАЯ И ДОПОЛНЕННАЯ
 ПРОТИВУ ПРЕЖНИХЪ ИЗДАНІЙ.

.....
 ЧАСТЬ ЧЕТВЕРТАЯ.
 .....

.....
 САНКТПЕТЕРБУРГЪ,
 ВЪ МЕДИЦИНСКОЙ ТИПОГРАФІИ.

1809 года.

Э Н Е И Д А

на

МАЛОРОССІЙСКІЙ ЯЗЫКЪ

ПРЕЛОЖЕННАЯ.

Борщивъ якъ три не поденькуешъ;
На мопорошиъ засердчишъ;
И заразъ пягломъ закишкуешъ
И въ буркомъ закендюшишъ.
Колижъ що на пхомъ зъязыкаешъ
И въ перебъ добре сживошаешъ,
То на веселъ занупришъ;
Объ лихо вдаромъ заземлюешъ,
И ввесь забудъ свій зголодуешъ
И бѣгъ до горя зачорпишъ.
Та що обещати верзляломъ,
Не казку кормомъ соловьяшъ!
Ось ну закалишкуй брязкаломъ
То радости заденежапъ.
Коли давало спяпакуешъ,
То може чуло зновипуешъ,
Якъ що съ побою спередипъ;
Куда на плавахъ човновапи,
Якъ угодымъ Юнонапи
И якъ Эней заминервишъ.

* * *

Мене за сю не лайше мову
 Не я ей скомпоновавъ;
 Сивиллу лайше безполкову,
 Еъ се мизокъ змусовавъ:
 Се такъ вона коверзовала,
 Энееви пророковала,
 Йому де поступати ся якъ:
 Хопѣла мизокъ закрупиши,
 Щобъ грошей билше улупиши,
 Хопѣ бѣдный бувъ Эней и такъ.
 Па треба зъ лиха догадатися
 Якъ прійде узломъ до чогось;
 А зъ вѣдьмою не шорговатися,
 Щобъ хлыпати не довелось.
 Подяковавъ старую суку
 Эней, за добрую науку,
 Шагивъ зъ дваццатъ въ руку давъ.
 Сивилла грошики въ камишку,
 Пиднявши пелену и свитку,
 Изслызла — мовъ лихій злыгавъ.

* * *

Эней избувши сучу бабу,
 Якъ мога швидче на човны,
 Щобъ не дала Юнона швабу
 Що загубивъ бы и штаны.
 Троянцы въ човны посѣдавши,
 И швидко ихъ поодпыхавши
 По вѣтру гарно поплыли;
 Гребли зъ дѣвола всѣ дружно,
 Що деякимъ ажъ спало душно,
 По хвилѣ веселця гули.

Плывуть—ажъ вѣпры забурчали
 И закрупили не шумя,
 Завили ризно, засвистали.
 Нема Энееви пуштя!
 И зачало човны выхати,
 То спорчъ, то на бикъ колыхати,
 Що врагъ устоишъ на ногахъ;
 Троянцы зъ ляку задрижали,
 Якъ лиху помогши, не знали;
 Играли шилько на зубахъ.

* * *

Якъ-ось спавъ вѣперъ ущухаши
 И хвили прохи уляглись;
 Спавъ мѣсяць зъ хмары виглядаши,
 И звѣзды на небѣ—блысь—блысь!
 Агу! Троянцямъ легче спало
 И тяжке лиху зъ серця спало,
 Уже бо думали пропасть.
 Зъ дюдьми на свѣтѣ такъ буває,
 Коли кого мѣхъ налякае,
 То послѣ шорба спати не дасть.
 Уже Троянцы вгамовались,
 Могоричу всѣ потягли;
 И мовъ меньки повывертались,
 Безпечно спати залягли;
 Ажъ-ось поромщикъ ихъ проноза,
 На землю впавъ, якъ мѣхъ изъ воза
 И мовъ на пупъ репешовавъ:
 „Пропали всѣ мы зъ головами,
 „Прощаймось съ тѣломъ и душами,
 „Остатній нашъ народъ пропавъ.

„Заклятый островъ передъ нами,
 „И мы його не минемо,
 „Не проплывемъ нигде човнами,
 „А на йому пропадемо;
 „Живе на островъ цариця
 „Цирцея, люта чаровница
 „И дуже злая до людей;
 „Яки лишъ не оспережущся,
 „А ѣй на островъ попадущся,
 „Тѣхъ переверне на звѣрей.
 „Не будешъ путь ходишь на парѣ;
 „А пидешъ заразы чотырьма;
 „Пропали! якъ сѣрко въ базарѣ,
 „Готовше ши до ярма!
 „По нашому хахлацьку спрою,
 „Не будешъ цапомъ ни козою,
 „А вже запевне що воломъ:
 „И будешъ въ плузѣ похожати,
 „До броваря дрова таскати,
 „А може пидешъ бовкуномъ.

* *

„Ляхъ цвенькаши уже не буде,
 „Загубишь чуйку и жупанъ,
 „И не *позвалять* тамъ забуде,
 „А заблесе такъ якъ баранъ.
 „Москаль—бодай бы не козою
 „Замекекекавъ зъ бородою.
 „А Прусь хвостомъ не завилявъ,
 „Якъ знаешь лись хвостомъ виляе,
 „Якъ дуже *дойда* налягае
 „И якъ *тухрай* угонку давъ.

„Цесарци ходяшь журавлями,
 „Цирцей служаць за гусаръ
 „И въ островъ тимъ спорожами.
 „Италіянець же маляръ
 „Исквапнѣйшій на всяки штуки,
 „Спѣвакъ, танцюра на всѣ руки,
 „Умѣе и чиживъ ловишь;
 „Сей переряженъ въ обезьяну,
 „Ошійникъ носишь изъ сапьяну
 „И осужденъ людей смѣшишь.

* *

„Французыжъ давнѣ сѣпаки,
 „Головорѣзы — рѣзники,
 „Си перевернушы въ собаки
 „Чужи щобъ гризли маслаки.
 „Вони и на Владику лаюшь,
 „За горло всякого хвашаюшь,
 „Гризутся и промежь себе:
 „У нихъ хто хитрый, то и старшій
 „И знай всѣмъ наминае парши,
 „Чуприну всякому скубе.
 „Повзущъ Швейцарци червяками,
 „Голландци квакаюшь въ багнѣ;
 „Чухонци лазяць муравьями,
 „Пизнаешъ жида тамъ въ свинѣ.
 „Индикомъ ходишь тамъ Гишпанецъ,
 „Кропомъ же лазиць Португалець,
 „Звѣркуе Швединъ вовкомъ тамъ;
 „Датчанинъ добре жеребцое,
 „Медведемъ Турчинъ тамъ тапцюе;
 „Побачите, що будетъ намъ.

Бѣду побачивъ неминучу
Троянцы всѣ и панъ Эней,
Зибралися въ одну всѣ кучу,
Подумать о бѣдѣ своей.
И мишью шупъ уговорились,
Щобъ всѣ христились и молились,
Щобъ шилько оспривъ имъ минушь.
Молебень же вѣпали Еолу,
Щобъ вѣшрамъ по іого изволу
Въ другій бикъ повелѣвъ дмухнушь.
Еоль молебнемъ вдоволнився
И вѣшривъ заразы одвернувъ,
Троянскій плавъ перемѣнився,
Эней буть звѣремъ увильнувъ.
Вашага вся повеселѣла,
Горѣлка съ пляшокъ булькошѣла
Нихто ни капли не проливъ;
Попимъ взялися за весельця
И пригребнули всѣ опъ сердца,
Мовъ бы Эней по почтѣ плывъ.

* *

Эней по човну похожая
Роменскій шюpponeць куривъ;
На всѣ чопыри розглядаю,
Колибъ чого не пропустивъ.
„Хвалите, крикнувъ, брата Бога!
„Гребите дужче яко мога,
„Опъ Тибръ передъ носомъ у насъ;
„Ся рѣчка Зевсомъ обѣщана,
„И зъ берегами намъ ошдана.
„Греби!—опъ закричу, шабась!

Гребнули разъ, два, три, чопыри,
Якъ на — у берега човны;
Троянцы наши чуприндыри
На землю скиць — якъ шамъ були!
И заразы спали роскладаписъ,
Копати, спроишь, пашоваписъ,
Мовъ имъ пидъ лагерь судъ одвивъ.
Эней кричиль: „моя шупъ воля
„И килько окомъ скинешъ поля,
„Скризь геть наспрою городивъ.

* *

Земелька ся була Лашиньска,
Завзятый царъ въ ней бувъ Лашинъ;
Старый скупындя—скурвасыньска,
Дрижавъ, якъ Каинъ, за алпынь.
А также всѣ іого пидданди,
Носили подраны галанци
Дивившись на свого царя;
На гроши тамъ не козеряли,
А въ кишкы крашанками грали,
Не визьмешъ даромъ сухаря.
Лашинъ сей хопъ недуже близько
А все олимпскимъ бувъ ридня,
Не кланявся никому низько,
Для іого все була бридня.
Мерика, кажущъ, іого маши,
До Фавна стала учащати
Да и Лашина добула.
Лашинъ дочку мавъ чепуруху,
Проворну, гарну и моргуху,
Одна у іого и була.

Дочка була залюбна пшиця
 И съ заду—съ переду—кругомъ;
 Червона, свѣжа якъ кислиця,
 И все ходила павичомъ.
 Дородна, росла и красива,
 Приступна, добра неспесива,
 Гнучка, юрлива, молода;
 Хоть хпо на ней ненарокомъ,
 Закине молодецкимъ окомъ,
 То шакъ ѣи и вподоба.
 Така дѣвча—кусочокъ ласый,
 Заслинишся якъ глянешъ разъ;
 Що ваши гречески ковбасы!
 Що вашъ первакъ грушевый квась!
 Завійниця одъ ней вхопишъ,
 На голову насяде хлопипшъ,
 А може тіохне и не памъ.
 Поставишъ рогомъ ясны очи,
 Що не доспишъ петривской ночи;
 Те по собѣ я знаю самъ.

* * *

Сосѣдни хлопци женихались
 На гарну дѣвчину шаку,
 И свапашъ де яки пыпались,
 Яки хотѣли, щобъ смаку
 Въ Лапиновой дочцѣ добитъся,
 Въ царя приданымъ поживитъся,
 Гешъ, гешъ и царство за чубъ взятъ.
 Но ненечка ѣи Амата,
 Въ душъ своей була спроката,
 Не всякій ѣи любився зятъ.

Одинъ бувъ Турнъ царіокъ нешпешный,
 Съ Лапиномъ у сусѣдствѣ живъ,
 Дочцѣ и матери прикметный
 И батько дуже зъ нимъ друживъ.
 Не въ шутку молодець бувъ жвавый,
 Товстый, высокій, кучерявый,
 Обпеченый якъ огирокъ;
 И виська мавъ свого чимало,
 И грошикивъ шаки бряжчало,
 Куда ни кинь, бувъ Турнъ царіокъ.

* * *

Панъ Турнъ щось дуже пидсыпався
 Царя Лапина до дочки,
 Якъ зъ нею бувъ, то виправлявся
 И пиднимався на каблучки.
 Лапинъ, дочка, стара Амата,
 Що день опъ Турна ждали свапа,
 Уже нашили рушникивъ,
 И всякихъ всячинъ напридбали,
 Яки на свапаньи давали,
 Все сподѣвались староспивъ.
 Коли чого въ рукахъ не маешъ,
 То не хвалися що твое;
 Що буде, ты того не знаешъ,
 Упратишъ може и свое.
 Не розглядѣвши, кажушъ, броду
 Не лѣзь прожогомъ першій въ воду,
 Бо щобъ не насмѣшивъ людей.
 И перше въ волокъ подивися,
 Тогдѣ и рыбою хвалися;
 Бо будешъ іолопъ—дуралей.

Якъ пахло свапаньемъ въ Лапина
 И ждали шилько чешверга,
 Ажъ тупъ Анхизова дипина
 Припленшалась на берега
 Зо всѣмъ своимъ Троянскимъ племямъ.
 Эней не марно трапивъ время,
 По молодецку закуривъ:
 Горилку, пиво, медъ и брагу,
 Поставивши передъ ватагу,
 Для збору въ трубы засурмивъ.
 Троянство, знаешь, все голодне
 Сыпнуло рысью на шой клыкъ;
 Якъ галичъ въ время не погоне,
 Всѣ пидняли великій крикъ.
 Сивушки заразъ ковпонули
 По кившику, и не здригнули,
 И докосились до поправъ.
 Все висько добре убирало,
 Ажъ по заухами лящало,
 Одинъ передъ другимъ хватавъ.

* *

Вѣбрали съчену капусту,
 Шатковану и огирки,
 (Хоть се було въ часъ мясопусту)
 Хрѣнь съ квасомъ, редьку, боряки,
 Рябка, шеперю, саломашу,
 Якъ не було,—поѣли зъ маху
 И всѣ стростили сухари,
 Що не було все позѣдали,
 Горѣлку всю повыпивали,
 Якъ на вечерѣ косари.

Эней оставивъ изъ носатку
 Було горѣлки про запасъ,
 Но клюкнувъ добре по порядку,
 Розщедривсь, якъ бува у насъ,
 Хотѣвъ послѣднимъ подѣлились,
 Щобъ до кинця уже напились,
 И добре цѣвкою смыкнувъ;
 За нимъ и вся його голоша
 Тягла, поки була охота,
 Що де якій и хвиспъ надувъ.

* *

Барильця, пляшечки, носатку,
 Суліи, шыквы, боклажки,
 Все высушили безъ оспатку,
 Посуду поповкли въ шматки;
 Троянци съ хмелю просыпались,
 Скучали, що не похмелялись;
 Пишли щобъ землю озыратъ
 Гдѣ имъ показано селились,
 Жити, будоватися, женились,
 И щобъ Лапинцевъ распизнать.
 Ходили тамъ, чи не ходили,
 Якъ-ось вернулись и назадъ,
 И чепухи нагородили
 Що панъ Эней не бувъ и радъ.
 Сказали, люди тупъ бормочуть,
 Языкомъ дивнымъ намъ сокочуть,
 И мы ихъ мовы не впнемо;
 Слова свои на усѣ кончають,
 Якъ мы що кажемъ имъ—не знають
 Межъ ними мы пропадемо.

Эней шупъ заразь взявъ догадку,
Велѣвъ побѣгши до дякивъ,
Купить піярскую грамашку,
Полуставцивъ, октоихивъ;
И всѣхъ зачавъ самъ мордовати,
По верху, по словахъ складаши
Латинскую шму, мну, здо, шло;
Троянске племя все засѣло
Коло книжокъ, що ажъ пошѣло
И по Латинскому гуло.

Эней опъ нихъ не одспупався,
Тройчаткою всѣхъ приганявъ;
И хто хопъ прохи лѣновався,
То шѣмъ субишки и дававъ.
За шымъдень такъ Лацину взнали
Що вже зъ Энеемъ розмовляли
И говорили все на усѣ.
Энея звали *Энеусомъ*,
Уже не паномъ *Доминусомъ*
Себежъ шо звали *Троянусъ*.

* * *

Эней Троянцивъ похваливши,
Що такъ Лацину поняля,
Сивушки въ кубочки наливши
И могоричь всѣ запили.
Попимъ зъ десятокъ що мудрѣйшихъ,
Въ лацинѣ що найрозумнѣйшихъ,
Зъ вапаги выбравши якъ-разъ,
Пославъ послами до Латина
Опъ имени своего и чина,
А съ чимъ пославъ, шо давъ приказъ.

Послы прійшовши до сполици,
Послами до царя сказаць,
Що до його и до царици
Эней приславъ поклонъ опдаць,
И съ хлѣбомъ, съ силой и съ другими
Подарками предорогими,
Щобъ познакомиши съ царемъ;
И якъ добьешся паньской ласки
Эней сподаръ и князь Троянскій,
То прійде самъ въ царскій шеремъ.

* * *

Латину шилько що сказали
Що опъ Энея есть послы,
И съ хлѣбомъ, съ силой причвалали
Да и подарки принесли,
Хопятъ Латину поклониться,
Знакомиши и подружиши.
Якъ шупъ Латинѣ и закричавъ:
„Впусти!—я хлѣба не цураюсь,
„И зъ добрыми людьми братаюсь,
„Опъ на ловця звѣрь наскакавъ!
Велѣвъ шупъ заразь прибѣраши
Свѣшлици, — сѣни, двирь меспи;
Клечанье по двору сажати,
Шпалеривъ разныхъ нанеспи
И выбивать царскую хату;
Либонъ поклыкавъ и Амапу,
Щобъ и вона дала совѣтъ,
Якъ лучше, крашче прибираши,
Де, якъ, коврами застилаши
И пидбираць до цвѣшу цвѣшъ.

Пославъ гинця до богомаза
 Щобъ малюванья накупить,
 И такъ же розного припаса,
 Щобъ що було и ѣсть и питъ.
 Вродилось реньске съ курдимомъ
 И пиво чорнее зъ лимономъ,
 Сивушки же шрохи не съ спусъ;
 Де не взялись волю, шеляша,
 Бараны, вивци, поросяща;
 Лапинъ прибравъ мовъ на запусъ.
 Ось привезли и малюванье
 Роботы первѣйшихъ майспривъ,
 Царя Гороха панованье,
 Паршреты всѣхъ богатыривъ:
 Якъ Александръ цареви Пору
 Дававъ изъ виськомъ добру хліору;
 Чернець Мамаю якъ побивъ;
 Якъ Муромецъ Илья гуляе,
 Якъ бѣе варягъ и прогоняе
 Якъ Переясливъ боронивъ.

* * *

Бова съ Полканомъ якъ водився
 Одинъ другого якъ выхривъ;
 Якъ Соловей Харцызъ женился,
 Якъ въ Польшѣ Желѣзнякъ ходивъ.
 Поршреть бувъ француза Каршуша,
 Прошивъ іого сщоявъ Гарькуша,
 А Ванька Каинъ въ передѣ.
 И всякихъ всячинъ накупили,
 Веѣ стѣны ними облѣпили,
 Лапинъ дивився ихъ красотѣ!

Лапинъ такъ дома спорядивши,
 Кругомъ все въ хатахъ оглядавъ,
 Свѣтелки, сѣны обходивши,
 Собѣ уборы добиравъ:
 Плащемъ зъ клеіонки обвернувся,
 Цѣновымъ гудземъ заспебнувся,
 На голову взявъ капелюхъ;
 Набувъ на ноги кинди новы
 И рукавици взявъ шкаповы,
 Надувсь, мовъ на огонь лопухъ,

* * *

Лапинъ якъ царъ въ своимъ нарядѣ
 Ишовъ въ кругу своихъ вельможъ,
 Которы всѣ були въ парадѣ,
 Надувшись всякій зъ нихъ якъ іоржъ.
 Царя на дзигликъ посадили,
 А сами мовчки опешупили
 Опъ покупья ажъ до дверей.
 Царицязъ сѣла на ослонѣ
 Въ едимашковому шушонѣ,
 Въ караблику изъ соболей.
 Дочка Лавися чепуруха
 Въ нѣмецкимъ фуркалцѣ була,
 Вертѣлась якъ въ окропѣ муха,
 Въ верцадло очи все пѣла. —
 Одъ дзигликажъ царя Лапина
 Скризь прослана була ряднина,
 До самой фиртки и ворить;
 Сщояло висько шупъ замошне,
 Волове, кинне, и пѣхошне
 И весь бувъ зибраный повѣшъ;

Посливъ ввели къ царю съ пыхою,
 Якъ водилося у Лапинъ;
 Несли подарки предъ собою:
 Пиригъ завдовжки изъ аршинъ,
 И соли крымки и бахмушки,
 Лахмашья розного, при жмушки,
 Эней Латину що приславъ.
 Послы къ Латину приступились
 Три разы низько уклонились,
 А спаршій рацію сказавъ:
 „Энеусъ ностеръ магнусъ панусъ
 „И славный Троянорумъ князь,
 „Шмыглявъ по морю якъ цыганусъ,
 „Адъ те о рексъ! приславъ нункъ насъ:
 „Рогамусъ домине Латине,
 „Нехай нашъ калутъ не загине,
 „Пермитте жити въ землѣ своей
 „Хоть за лекуни, хоть гратисъ
 „Мы дяковати будемъ сатисъ
 „Бенефиции швоей,

* *

„О Рексъ! будь нашимъ Меценатомъ
 „И ласкамъ туамъ покажи,
 „Энеусу зробися братомъ,
 „О оптиме! не откажи;
 „Энеусъ принцелъ есть моторный,
 „Вродливый, гарный и проворный,
 „Побачишь самъ инномине!
 „Вели акцилере подарки
 „Зъ ласкавымъ видомъ и безъ сварки,
 „Що присланы черезъ мене.

„Се килимъ самоліопъ чудесный,
 „За Хмеля выпкався царя,
 „Льша пидъ облака небесны,
 „До мѣсяця и где зоря;
 „Но можно спилъ нимъ заспилаши
 „И передъ лижкомъ проспипаши
 „И шарадайку закрывашъ.
 „Царивнѣ буде винъ въ пригону,
 „И то найбилшъ для шого году,
 „Якъ замужъ прійдется давшъ.

* *

„Ось скапертъ шліонская нешпешна,
 „Би у Липску добули;
 „Найбільше въ шимъ вона прикмешна,
 „На спилъ якъ шилько насшели
 „И загадай якои справы,
 „То всяки вродяшся пошравы,
 „Яки на свѣшъ шилько ешъ:
 „Пивце, винце, медокъ, горѣлка,
 „Рушникъ, нижъ, ложка и шарѣлка.
 „Царицѣ мусимъ сю пиднесъ.
 „А се сапьянци самоходы,
 „Що въ нихъ ходивъ ище Адамъ;
 „Въ спаринные пошипы годы,
 „Не знаю якъ доспались намъ:
 „Либонъ доспались опъ Пендосивъ
 „Що въ прои намъ ушерли носивъ,
 „Про ше Эней зна молодець;
 „Сю вещь, якъ рѣдку и спаринну
 „Пидносимо царю Латину,
 „Съ поклономъ низькимъ на ралець.

Цариця, царь, дочка Лавина
 Сглядалися про межь себе,
 Изъ ропа покопилась слина,
 До себе всякій и гребе
 Яки достались имъ подарки,
 На силу обійшлоь безъ сварки;
 Якъ-ось Лапинъ сказавъ посламъ:
 „Скажіте вашему Энею,
 „Лапинъ и зъ цѣлою сѣмьею,
 „Крый Боже, якъ всѣ рады вамъ.
 „И вся моя маєтностъ рада,
 „Що Богъ васъ навернувъ сюда;
 „Мнѣ мила ваша вся громада,
 „Я не пущу васъ никуда;
 „Прошу Энею поклонялись
 „И хлѣба, соли не цурались,
 „Кусокъ ошатній роздѣлю.
 „Дочка у мене одиначка,
 „Хозяйка добра, пряжа, швачка,
 „То може, и въ ридню вступлю.

* * *

И заразъ попросивъ до столу
 Лапинъ Энеевыхъ бояръ,
 Пили горѣлку до изволу
 И ѣли бублики—кавьяръ:
 Бувъ борщъ до шпундривъ зъ боряками,
 А въ ющѣ потрухъ съ галушками,
 Попимъ до соку каплуны;
 Зъ оприбки баба—шарпанина,
 Печена съ часникомъ свинина,
 Крохмаль—якій ѣдять паны.

Въ обѣдъ пили заморски вина,
 Не можна всѣхъ ихъ розказать;
 Бо потече изъ ропа слина
 У де-кого, якъ описать:
 Пили Сикизку—деренивку
 И Крымску вкусную дуливу
 Що по айвовкою зовуть.
 На *виватъ*, зъ мущиривъ спрѣляли,
Тушъ—гримко прубачи играли,
 А *многолѣтѣ*—дяки ревуть!

* * *

Лапинъ по царскому звичаю
 Энею дары опрядивъ:
Лубенского шмапъ короваю,
 Коришпо *Олишнянскихъ* сливъ,
 Орѣхивъ *Кіевскихъ* смаженихъ,
Полтавскихъ пундикивъ пряженихъ
 И гусячихъ пяпъ китъ яецъ;
 Рогатого скопа зъ *Лилянки*,
 Сивухи вѣдеръ съ пяпъ *будянки*,
 Сто *Решетилловскихъ* овецъ.
 Лапинъ старый и полыгався
 Зъ Энеемъ нашимъ молодцемъ,
 Эней и зятемъ назывався—
 Но дѣло красится концемъ!
 Эней при щастью безъ помѣхи,
 Вдавався въ жаршы, игры, смѣхи,
 А о Юнонѣ и забувъ,
 Його копора не любила,
 И скризъ за нимъ где бувъ слѣдила,
 Нигде опъ неи не ввильнувъ.

Ириса ціохла проклятуца,
 Завзятійша онъ всѣхъ брехухъ,
 Олимпска мчалка невсыпуца,
 Крикливѣйша изъ щебетухъ;
 Пришла Юнонѣ розказала,
 Энея якъ Лашинѣ пріймала,
 Якій межъ ними есть укладъ;
 Эней за теснѣя мавъ Лашина,
 А сей Энея якъ за сына,
 И що въ дочки зъ Энеемъ ладъ.
 „Еге! Юнопа закричала:
 „Поганецъ якъ же розибравъ;
 „Я нарочно йому спускала,
 „А винъ и ноги розиклавъ!
 „Ого! провчу я высѣкаку
 „И перцю дамъ йому и маку,
 „Пошамить якова-то я:
 „Пролью Троянску кровь—Лашинску,
 „Вмѣшаю Турна скурвасынску,
 „Я наварю имъ кисѣля.

* * *

И на! черезъ штафетъ къ Плутону
 За подписомъ своимъ приказъ,
 Щобъ фурію винъ Тезифону
 Пославъ къ Юнонѣ той же часъ;
 Щобъ ни въ берминѣ, ни въ дормезѣ,
 И ни въ рыдванѣ ни въ порп-шезѣ,
 А бѣглабъ на перекладныхъ;
 Щобъ не було въ пуши препоны,
 Тобъ заплашивъ на шри прогоны,
 Щобъ на олимпъ вродилась въ мигъ.

Прибѣгла фурія изъ пекла
 Ехиднѣйша онъ всѣхъ вѣдіомъ,
 Зла, хитра, злобная, запекла,
 Робила зъ себе скризъ содомъ.
 Ввійшла къ Юнонѣ зъ ревомъ, стукомъ,
 Зъ великимъ прескомъ, свистомъ, гукомъ,
 Зробила объ собѣ лепоршъ.
 Якъ разъ ѣи взяли гайдуки
 И повели въ теремъ пидъ руки,
 Хошь такъ спрашна була якъ чоршъ.

* * *

„Здорова любя, мила доню, —
 Юнона въ радощахъ кричить:
 „До мене швидче Тезифону,
 И цѣловать ѣи бѣжитъ.
 „Сѣдай голубко!—якъ ся маєшь?
 „Чи пса Троянского ты знаєшь?
 „Теперь къ Лашину завывавъ,
 „И крупить шамъ, якъ въ Карфагенѣ;
 „Достанется дочцѣ и ненѣ,
 „Лашинѣ щобъ въ дурни не попавъ.
 „Весь знаєшь свѣтъ, що я незлобна,
 „Людей губити не люблю;
 „Но рѣчь така богоугодна,
 „Коли Энея погублю:
 „Зроби ты похоронъ зъ весѣлья,
 „Задай ты добре всѣмъ похмѣлья,
 „Хошь бы побрали всѣхъ чоршъ.
 „Амату, Турна и Лашина,
 „Энея гадового сына,
 „Пужни по своему ихъ ты!

„Я наймичка швоя покорна,
Ревнула фурія якъ гримъ:
„На всяку хищъ швою неспорна,
„Сама Троянцівъ всѣхъ поѣмъ;
„Амату съ Турномъ я зєднаю
„И симъ Энея укараю,
„Латинужъ въ шѣмя дуръ пуцу;
„Побачашъ то Боги и люде
„Що зъ свапанья добра не буде,
„Всѣхъ-всѣхъ въ шматочки пошрошу.
И перекинулася клубочкомъ,
Кить, кить зъ олимпа якъ стрѣла;
Якъ шла черидка вечерочкомъ,
Къ Аматѣ шусть, якъ шамъ була:
Смутна Амаша пѣрря драла,
Слизки ронила и вздыхала,
Що Турнъ князіюкъ не буде зяпъ.
Кляла Лавиніи родини,
Кляла кумивъ, кляла христини,
Та щожъ?—противъ рожна не прапъ.

* * *

Яга пидъ пелену підкравшись
Гадюкою въ сердце поповзла;
По всѣхъ купочкахъ позывавшись,
Въ Аматѣ рай собѣ найшла.
Отправила ѣи упробу,
Наклала злоспи, мовъ бы бобу,
Амаша спала не своя;
Сердиша лаяла, кричала.
Себе, Латина проклинала
И всѣмъ давала тришія.

Попимъ и Турна навѣспила,
Пресуча, люпая яга,
И изъ сіюго князька зробила,
Энею лишняго врага.
Турнъ по военному звичаю
Зъ горилкою напившись чаю,
Сказашъ попроспу, пьяный спавъ;
Яга тихенько підступила
И люте снище підпустила,
Що Турнъ о тимъ не помышлявъ.

* * *

Іому, бачъ, сонному верзлося,
Будимъ Анхизове дитя,
Зъ Лавинією гдесъ зійшлося
И женихалось не шутя:
Будимъ зъ Лависей обнимався,
Будимъ до пазухи добрався,
Будимъ и перстень съ пальця знявъ;
Лавися перше мовъ пручалась,
А послѣ мовъ угамовалась,
И ѣи будимъ Эней сказавъ:
„Лависю милое коханье!
„Ты бачишъ якъ тебе люблю;
„Но що се наше жениханье? —
„Коли тебе на вѣкъ гублю;
„Рушuleць Турнъ тебе вже свапа,
„За нимъ, бачъ, шягне и Амаша,
„И ты въ іому находишъ смакъ.
„До кого хитъ ты бильшу маєшъ,
„Скажи, кого зъ насъ вибираєшъ?
„Нехай я сгину неборакъ.

„Живи Энеечку мій милый,
Царевна сей дала отвѣтъ:
„Для мене завжди Турнь остылый
„Очамъ моимъ, одинъ ты, свѣтъ!
„Тебе коли я не побачу,
„То день шой и годину пращу,
„Мое ты щастье, животы;
„Турнь швидте нагле околѣ,
„Нижъ дурень мною завладѣ,
„Я вся швоя, и панъ мій—ты!
Тутъ Турнь безъ памяти схватився,
Стоявъ якъ въ землю врипый сповбъ;
Ошъ злоси—съ хмелю весь шрусився
И сна ошъ яву не рочовъ:
„Кого? — мене; и хто? — Троянець!
„Голякъ, вшъкачь, припеначь, ланець!
„Звести?—Лавинію опнять?
„Не князь я!—гирше шмаровоза,
„И дамъ собѣ урѣзати носа,
„Коли Эней Латину зять.

* * *

„Лавися, шмать не для харцыза
„Якій пройдисвѣтъ естъ Эней;
„А то!—и ты голубко сыза
„Изгинешъ отъ руки моей.
„Я всѣхъ поставлю вверхъ ногами,
„Не подарю васъ душами,
„А билшъ Энею докажу.
„Латина же старого дѣда,
„Прижму незгирше якъ сосѣда,
„На коль Амашу посажу.

И заразъ листъ пославъ къ Энею,
Щобъ выйшовъ битись самъ на самъ,
Помѣривъ силою своею,
Доставъ отъ Турна по усамъ;
Хоть на кін, хоть кулаками
Поштурхались по пидъ боками,
Або побитись и на смерть.
А такъ же пхнувъ винъ драгомана
И до Латинскаго Султана,
Щобъ и сіому мордасы втерть.

* * *

Ехидна фурія раденька,
Що по ѣи все дѣло шло;
До людскихъ бѣдъ вона швиденька
И горе мило ѣи було.
Махнула швидко до Троянцівъ,
Щобъ сихъ Латинскихъ постоянцівъ
По своему осатанить;
Тодѣ Троянці всѣ съ хортами
Збирались ѣхати за зайцями,
Князька свого повеселивъ.
Но горе грѣшникови сущу,
Такъ Кіевскій скубенъ сказавъ:
Благихъ дѣлъ вовся не имущу;
Хто Божіи судьбы пизнавъ?
Хто где не дума, тамъ ночуе,
Хотѣвъ де бѣгти, тамъ гальмуе,
Такъ грѣшными судьба вершишь!
Троянці самы то пизнали,
Зъ малои речи поспрадали,
Якъ то чипатель самъ узришь.

По близь Троянска кочованья
 Бувъ на ошціонѣ хушорокъ,
 Було въ нимъ щупле будованье,
 Спавокъ бувъ, гребля и садокъ,
 Жила Амашина памъ нянька,
 Не знаю жинка, чи панянка,
 А знаю що була спара:
 Скупа, и зла, и воркошуха,
 Наушница и щебетуха,
 Давала чиншу до двора;
 Ковбасъ десяпкивъ съ при Лапину,
 Лавиніи, къ Пепру мандрикъ,
 Амаѣ въ шыжденъ по алшыну,
 Три хушны воску на спавникъ;
 Льяной пряжи при пивмишки,
 Серпанкивъ висимъ на намѣшки
 И двѣстѣ валяныхъ гношивъ.
 Лапинъ одъ няньки наживався,
 За тежъ за няньку и вступався,
 За няньку хотъ на нижъ гошивъ.

* *

У няньки бувъ бѣленькій цуцыкъ,
 Ыи винъ завжде забавлявъ;
 Недуже простый—родомъ муцыкъ,
 Носивъ поноску, панціовавъ,
 И паніи лизавъ опъ скуки
 Часенько ноги скризъ, и руки
 И шименници выгризавъ.
 Царевна часто зъ нимъ игралась,
 Сама царица любовалась,
 А царъ то часто годувавъ.

Троянци въ роги запрубивши
 Пуспили гончихъ въ чагари,
 Кругомъ болошо обступивши,
 Бичами ляскали псари;
 Якъ шилько гончи загаяли,
 Загавкали, заскавучали,
 То муцыкъ вырвавшись на двиръ,
 На голосъ гончихъ одизався,
 Чмихнувъ, завывъ, до ихъ помчався.
 Спрямный думавъ, що то звѣрь:

* *

А што іого! гуджга! и крикнувъ
 Изъ своры попускавъ хоршивъ;
 Тушъ муцыкъ до земли прилипувъ
 И духъ опъ ляку запаивъ;
 Но псы донюхавшись доспѣли,
 Шарпнули муцыка, изъѣли
 И посмокнули кисточки.
 Якъ вѣсть шака дошла до няньки,
 То очи выпяла якъ баньки,
 А зъ носа спали и очки.
 Осапанѣла вража баба
 И крикнула якъ на живитъ,
 Зробилась заразъ дуже слаба,
 Холодный показався пшъ.
 Порвали маточны припадки,
 Истерики и лихорадки
 И спазмы жилы пошягли;
 Пидъ нисъ ѣи клали ассафету
 И теплую на пупъ сервешу
 И ще клиспиръ зъ ромну дали.

Якъ шилько къ памяти вернулась,
 То заразъ галась пидняла;
 До неї челядь вся сунулась
 Для дива, якъ весь свѣшь кляла.
 Попимъ схвативши головешку
 И выбравшись на добру стезьку,
 Чкурнула просто до Троянъ;
 Всѣ курени ихъ попалили,
 Энея заколошъ, побиши
 И всѣхъ Троянскихъ бусурманъ.
 За нею челядь покопила,
 Схвативши хпо що запопавъ:
 Кухарка чаплію вхопила,
 Лакей тарѣлками шпурлявъ;
 Зъ рублемъ шамъ прачка храбривала,
 Зъ дѣйницей ричка наступала,
 Гуменный зъ цѣпомъ скризъ совавсь;
 Тутъ роша косаривъ зъ гребцями
 Шли бишсь съ косами, съ граблями,
 Ни хпо опъ бою не цуравсь.

* * *

Но у Троянского народу
 За шагъ алтына не проси;
 Хпо москаля объѣхавъ зроду?
 А займешъ, — ноги уноси.
 Завзятого Троянці кишальшу,
 Не спрусяшъ ни чііого гвалшу
 И носа хопъ кому упрушъ;
 И нянчину всю рашъ розбили,
 Скаличили распотрошили
 И всѣхъ въ тѣснѣй загнали кушъ.

Въ сіе-то нещасливое время
 И въ самый шпурхобочный бой;
 Троянске и Лапинске племя
 Якъ умывалось мазкой;
 Прибѣгъ гонецъ съ письмомъ къ Лапину,
 Нерадостну привизъ новину,
 Князь Турнъ іому войну писавъ;
 Не въ пиръ, бачъ, запрошавъ напишсь,
 А въ поле вызывавъ побишсь,
 Гонецъ и на словахъ додавъ:

* * *

„Царю Лапине неправдивый!
 „Ты слово царское зламавъ;
 „За те узоль дружелюбивый,
 „На вѣки съ Турномъ розирвавъ.
 „Опъ Турна шмапъ шой опшимаешъ
 „И въ рошъ Энееви соваешъ,
 „Що Турнови самъ обѣщавъ.
 „Выходъ же завпра на вкулачки,
 „Выдшиль може полѣзешъ рачки,
 „Бодай и лунъ щобъ не злизавъ.
 Не такъ розсердишъ добродѣй,
 Коли панъ возный позовъ дастъ;
 Не такъ лютуе голый злодѣй,
 Коли не мае що украсишъ;
 Якъ нашъ Лапинъ шупъ розгнѣвився,
 И на гинця сііого озлився,
 Що губы зъ сердца покусавъ:
 И шилько одповѣдь хпѣвъ даши
 И гнѣвъ царскій свѣй показати,
 Посоль щобъ Турнови сказавъ.

Якъ выглянувъ въ викно зъ ненацька,
 Прийшовъ Лашинъ въ великій спрахъ,
 Побачивъ люду скризъ багацько
 По улицяхъ и всѣхъ купкахъ;
 Лашинци перлися повпами,
 Шпуряли въ гору всѣ шапками,
 Кричали въ голосъ на весь рошъ:
 „Война! война! прошивъ Троянцивъ,
 „Мы всѣхъ Энеевыхъ поганцивъ,
 „Побьемъ—искоренимъ ихъ родъ!
 Лашинъ старый бувъ не рубака
 И воевашися не любивъ,
 Одъ слова смерть, винъ неборака
 Бувъ безъ души, и мовъ неживъ.
 Винъ спычку пилько мавъ на лижку,
 Амапъ якъ не гравъ пидъ нижку,
 И шо тогдъ якъ пидтоптався;
 Безъ тогожъ бувъ всегда шихенькій,
 Якъ всякій дѣдъ старый, слабенькій,
 Въ чужее дѣло не мѣшавсь.

* * *

Лашинъ и сердцемъ и душею
 Далекій бувши одъ войны,
 Зибравшися зъ мудростью своею
 Щобъ не попастися въ кайданы;
 Зизвавъ къ собѣ панивъ вельможныхъ,
 Старыхъ, чиновныхъ и заможныхъ,
 Которыхъ рады слухавъ самъ;
 И выславши геть пречъ Амапу,
 Завивъ ихъ всѣхъ въ свою кивнапу
 Таку сказавъ рѣчь старшинамъ:

„Чи вы опть чаду, чи съ похмѣля?
 „Чи чорпъ за душу удряпнувъ?
 „Чи напились дурного зѣля,
 „Чи глуздъ за розумъ завернувъ? —
 „Скажишь? съ чого война взялася,
 „Съ чого ся мысль вамъ приплелася?
 „Коли я пѣшився войной? —
 „Не звѣрь я—людску кровь пролиши,
 „И не харцызъ, людей щобъ биши,
 „Для мене гидкій всякій бой.

* * *

„И якъ вѣйну вести безъ збруи,
 „Безъ вѣська, хлѣба, безъ гармашъ,
 „Безъ грошей? — Головы вы буи!
 „Якій васъ обезглуздивъ капъ?
 „Хто буде зъ васъ провѣяншмейстеръ,
 „Або хто буде кривс-цалмейстеръ,
 „Кому казну повѣрю я?
 „Недуже хочете вы бишися,
 „А пилько хочете нажипися,
 „И буде все бѣда моя.
 „Коли сверблять изъ васъ у кого
 „Чи спина, ребра, чи боки;
 „На що просипи вамъ чужого,
 „Мои царскіе кулаки
 „Почешутъ ребра вамъ и спину,
 „Колижъ шо мало, я дубину
 „Готовъ на ребрахъ сокрушитъ.
 „Служить вамъ радъ малахаями,
 „Рѣзками, кошками, кіями,
 „Щобъ жаръ военный потушитъ.

„Покиньтежъ се дурне юнацтво
 „И розійдишся по домахъ
 „Панове выборне боярство;
 „А про війну и въ головахъ
 „Собѣ николи не кладите,
 „А мовчки въ зап'яткахъ сидите,
 „Розгадуйте що їсть и пить.
 „Хтожъ о війнѣ проговориться,
 „Або кому війна присниться,
 „Того пошлю куніць ловить.
 Сказавши се, махнувъ рукою
 И заразъ винъ пишовъ съ кивнапъ
 Бундючно — гризною ходою,
 Що всякій бувъ собѣ не радъ.
 Приспыжені його вельможи
 На іолопівъ були похожи.
 Ни хто зъ успѣ пары не пуспивъ!
 Нешвидко бѣдни схаменулись
 И въ рапущѣ підпюпцемъ пустились,
 Уже якъ вечеръ наспувивъ.

* *

Тутъ думу довгую держали
 И всякъ компоновавъ свое,
 И въ голосъ громко закричали:
 Що на Лашина всякъ плює
 И на грозбу не уважає,
 Войнужъ зъ Энеемъ начинає,
 Щобъ некрушъ заразъ набирать;
 И не просить щобъ у Лашина,
 Съ казны його а ни алтына,
 Боярски гроши шафовать.

И такъ Лашинъ заворушилась,
 Задумавъ всякъ побить Троянъ;
 Видкиль та храброспѣ уродилась
 Противъ Энеевыхъ прочанъ?
 Вельможи царство взбунтовали;
 Противъ царя всѣхъ научали,
 Вельможи! лихо будетъ вамъ.
 Вельможи! хто царя не слуха,
 Такимъ обривать нисъ и уха
 И въ руки всѣхъ опідать капамъ.

* *

О музо панночко парнаесска!
 Спустишь до мене на часокъ;
 Нехай твоя научишь ласка,
 Нехай твій шепчешъ голосокъ,
 Лашинъ къ війнѣ якъ снаряжалась,
 Якъ армія ихъ набиралась,
 Якій порядокъ въ війску бувъ;
 Всѣ опиши мундиры, зброю
 И казку мнѣ скажи такую,
 Якой ище ни хто не чувъ.
 Бояре въ мигъ скомпоновали
 На аркушъ манифестъ кругомъ,
 По всѣхъ повѣстахъ розыслали,
 Щобъ висько шло підъ коруговъ.
 Щобъ головы всѣ обголяли,
 Чуприны довги оставляли,
 А усь въ пивлокомъ бы шырчавъ;
 Щобъ сала и пшона набрали,
 Щобъ сухаривъ понапѣкали,
 Щобъ ложку, казапокъ, всякъ мавъ.

Все висько заразь росписали
 По разнымъ сошнямъ, по полкамъ;
 Полковниківъ понаставляли,
 Дали папенты Сошникамъ.
 По городамъ всякъ полкъ назався,
 По шапцѣ всякій розличався,
 Вписали висько пидъ ранжиръ;
 Вѣсьмъ сыни скроили жупаны,
 На спѣдъ же бѣлые каштаны,
 Щобъ бувъ козакъ а не мугиръ.
 Въ полки, людей розпредѣливши
 И по кварширамъ розвели,
 И вѣсьхъ въ мундиры нарядивши,
 Къ присягѣ заразь привели.
 На коняхъ Сошники финшили,
 Хорунжи усыки крушили,
 Табаку нюхавъ Асауль;
 Урядники зъ Ашаманами
 Новыми чванились шпанами,
 И ратникъ всякій губу дувъ.

* * *

Такъ, вѣчной памяти, бувало
 У насъ въ гешманщинѣ колись,
 Такъ просто висько шиковало
 Не знавши: стій не шевелись;
 Такъ славные полки козацьки
 Лубенскій, Гадяцкій, Полтавскій
 Въ шапкахъ було, якъ макъ цвѣшуть.
 Якъ грянуть, сошнями ударять,
 Передъ себе списы наставлять,
 То мовъ мѣшлою все мешуть.

Було шуть висько волонширы,
 То всякихъ юрбиця людей,
 Мовъ запорожци чупрендыры
 Що ихъ не втне и Асмодей.
 Воно такъ, бачишь, и не гарне,
 Якъ кажуть шо, нерегулярне,
 Та до війны самый злый гадъ:
 Чи вкраспи що, языкъ достапи,
 Кого живдемъ чи обѣдрапи,
 Ни спо не вдержипъ ихъ гармапъ.

* * *

Для сильной арміи своей,
 Рушницъ, мушкетивъ, оружинъ
 Наклали повны магази,
 Гвиншивокъ, фузій безъ пружинъ,
 Булдымокъ, флынтъ и яничарокъ.
 А въ особливый закамарокъ
 Спысивъ, пикъ, ратищъ—гакивницъ.
 Були шуть страшные гармапы,
 Одъ выспрѣлу дрижали хашы,
 А пушкарі шо клали съ ниць.
 Жслукша и улики на пушки
 Робить галили на захвашъ;
 Днища, оснивници, вешушки
 На принадлежность приправлять.
 Нужда перемѣнишь законы!
 Квачи, помела, макогонь
 Въ пушкарске вѣдомство пишли;
 Колеса, бендюги и кары
 И самые церковны мары,
 Въ депо пушкарское тягли.

Держась военного обряду,
 Готовили задалигидь
 Багацько всякого снаряду,
 Що сумно ажъ було глядѣть.
 Для куль—шо галушки сушили,
 А бомбъ—шо зъ глины налѣпили,
 А сливъ солонихъ—для карпечъ;
 Для щипивъ ночвы припасали,
 И дна изъ дѣжокъ выбивали
 И приправляли всѣмъ до плечъ.
 Не мали палашивъ ни сабель
 У нихъ, бачъ, Тулы не було;
 Не саблеюжъ убити и Авель
 Полѣно смерть йому дало.
 Сосновы копыски спругали
 И до бокивъ поначипляли
 На валяныхъ веріовочкахъ.
 Изъ лыкъ плешены козубеньки
 Зъ якими ходюпъ по опеньки,
 Були, мовъ сумы, на плечахъ.

* * *

Якъ амуницю спорядили,
 И насушили сухаривъ,
 На сало кабанивъ набили
 Взяли подимне опъ дворивъ;
 Якъ пидсудкивъ розписали
 И выборныхъ поназначали,
 Хто шяглый, конный, хто же пѣшъ,
 За себе хто, хто на пидставу,
 Въ якее висько, сошню, лаву,
 Порядокъ якъ завивсь незгиршъ:

Тогдѣ ну висько мушпровани,
 Учили мушкетный аршикуль,
 Впередъ якъ ногу выкидапи,
 Ушкварипъ якъ на калавуръ.
 Коли пѣшкомъ—шо маршъ шульгою,
 Коли верьхомъ—глядижъ правою
 Щобъ шкапа скочила впередъ.
 Такее раннее фиглярство
 Було у нихъ за регулярство,
 И все Энееви на вредъ.

* * *

Мовъ посполитее рушенъе
 Лашина въ царствѣ началось,
 Повсюда мушпра, та ученъе,
 Все за жолнирство принялось.
 Дѣвки на прухахъ розѣжали,
 Цѣпками хлопцивъ мушпрували,
 Старыжъ учились кидать въ цѣль.
 А бабъ спарыхъ на пѣчь сажали
 И на пѣчи ихъ штурмовали,
 Бачъ для баталіи въ примѣрь.
 Були Латинци дружны люди
 И воевапсь мали хипъ,
 Не всѣ зъ добра, хто опъ причуды
 Щобъ бипися, шо радъ лешѣть.
 Съ горяча часу перши при дни
 Зносили всяке збижжа, злыдни
 И опдавали все на рапъ.
 Посуду, хлѣбъ, одежу, гроши,
 Своей опчизны для спорожи,
 Що не було где и дѣвапъ.

Се поралася такъ Амаша,
 Къ війнѣ Лашинцевъ пидвела;
 Смутна була для неї хапа
 На улицѣ все и жила.
 Жинки зъ Амашою съєднались,
 По всіому городу таскались
 И пидмовляли воевань.
 Робили съ Турномъ шуры—муры,
 И зачались, хомъ вонъ изъ шкуры,
 Энееви дочки не дашь.
 Коли жинки где замѣшались
 И имъ ворочаши дадутъ;
 Коли зъ розказами внаскались,
 Та пхиканья ще додадутъ;
 Прощайсь на вѣкъ погдѣ съ порядкомъ,
 Пишло все къ чорту не оглядомъ
 Жинки поставлять на свое.
 Жинки! — Колибъ вы билше ѣли,
 А меньшъ пащиковаць умѣли,
 Булибъ въ раю вы за сіе,

* * *

Якъ Турнъ бѣснується, люшує
 Въ сосѣдни царства шле посливъ,
 Чи хіно изъ нихъ не поратує
 Пропивъ Троянскихъ злыхъ сынивъ.
 Коли Лашинъ опъ поединкивъ
 Сховавъ пидъ спидъ своихъ будинкивъ
 И ждавъ що буде за кинецъ.
 Коли Юнона скризъ лѣшає
 Всѣхъ на Энея наворачтає
 Весѣлный збинъ зъ іого вѣнецъ.

Гуде въ Лашіи дзвинъ вѣщовый
 И гасло всѣмъ къ войнѣ дає,
 Щобъ всякъ Лашинець бувъ готовый
 Къ войнѣ, въ яку ихъ злостъ веде.
 Тамъ крикъ, шумъ галась, шамъ клепало,
 Тѣснится людъ — и все трѣщало:
 Война въ кровавыхъ ризахъ шумъ;
 За нею раны, смерть, увѣчча,
 Безбожность и безчеловѣчча,
 Хвистъ мантіи ѣи несуть.

* * *

Була въ Лашіи Синагога,
 Збудована за давнихъ лѣтъ
 Для Януса сердита Бога,
 Кошорый дивнихъ бувъ примѣтъ:
 Винъ мавъ на головѣ двѣ швари,
 Чи гарные були, чи хари
 Объ пимъ Виргилій самъ мовчиль.
 Но въ мирне время запирався;
 Колижъ изъ храма показався
 Якъ разъ війна и закипиль.
 По дзвону вся Лашинъ сунула
 До храма, съ крикомъ всѣ неслись,
 И навспяжъ двери одомкнула,
 И Янусъ выбѣгъ якъ харцызь.
 Военна буря закрутила
 Лашинске сердце замутила
 Завзяпость всякого бере;
 Войны, войны, кричать, бажають,
 Пекельнымъ пламенемъ пылають
 И молодеє и старе.

Лапінци висько хопъ зибрали,
 Да пребажъ къ виську должностныхъ,
 Якибъ на щоплахъ класпи знали,
 Яки письменнѣйши изъ нихъ.
 Ужежъ се мусипъ всякій знаши
 Що висько треба харчовати,
 И воинъ безъ вина—хомякъ.
 Безъ бишой голо и копѣйки
 Безъ сей прелеспицы злодѣйки,
 Не можно воевати ни якъ.
 Були злѣшны дни Аспреи
 И славный бувъ тогдѣ народъ;
 Миняйливъ брали въ казначей,
 А фигляры писали щопъ;
 Къ роздачѣ порціи—Апшекаръ,
 Карпюжники—хлѣбный добрый пекаръ,
 Гевалдигеромъ—бувъ шинкаръ.
 Вожатыми—слѣпцы, калѣки,
 Ораторами,—недорѣки,
 Шпіономъ—зъ церкви паламаръ.

* * *

Всѣго не можно описати
 Въ Лапін що тогдѣ було,
 Уже зволялися чинати,
 Що въ головѣ у нихъ гуло.
 Къ войнѣ хвапались, поспѣшались,
 И самы о свѣтѣ не знали
 И все робили на зворотъ:
 Що строишь треба, те ламали,
 Що треба кинушь, те ховали,
 Що класпъ въ кишеню, клали въ ротъ.

Нехай шурбуються Лапінци,
 Готовляться противъ Троянъ;
 Нехай выдумують госпинци
 Энею нашему въ изъянъ.
 Загляньмо Турнъ що коверзуе,
 Троянцямъ рапъ яку гошуе,
 Бо Турнъ и самъ дзиндзиверъ—зухъ!
 Коли чи пѣе—не проливае,
 Коли чи бѣе,—то вже влучае
 Тому людей давить, якъ мухъ!

* * *

Тай видно що не бувъ въ зневазѣ;
 Бо все сосѣдни корольки,
 По прозьбѣ, мовъ бы по приказѣ,
 По запалюючи люльки,
 Пишли въ походъ зъ своимъ народомъ,
 Зъ начиннямъ, попрухомъ и плодомъ,
 Щобъ Турнови допомагають.
 Не дасть Энееви женипись,
 Не дасть въ Лапін поселипись,
 Къ чортамъ Энейцивъ всѣхъ посласть.
 Не хмара Сонце заслонила,
 Не выхоръ порохомъ вершишь,
 Не галичъ чорна поле вкрила,
 Не буйный вѣтеръ се шумишь:
 Се висько йде всѣма шляхами,
 Се рапне брязкошишь зброями
 Въ Ардею городъ поспѣша.
 Стовбъ пороху пидъ небо вѣеся,
 Сама земля, здається, гнѣеся;
 Энею! где теперъ душа??

Ардея. Столичный Рутульскій городъ

Мезенцій напередъ Тирренскій
 Предъ спрашнымъ воинствомъ гряде;
 Було полковникъ такъ Лубенскій
 Колись къ Полтавѣ полкъ веде,
 Пидъ земляны Полтавски валы
 (Где Шведы головы поклали)
 Полтаву машушку спасашъ;
 Пропали Шведы шущъ прочвары,
 Пропавъ и валъ, — а булевары
 Досталось намъ теперъ пошпашъ.
 За симъ на бендюгахъ плетешся,
 Байстрюкъ *Авенцій* попадичъ,
 Зъ своею челядью ведешся,
 Якъ зъ блюдолизамъ паничъ.
 Знакомого винъ пана внучокъ
 Добродѣй песикивъ и сучокъ
 И лошакивъ мѣняпъ охочъ.
 Авенцій бувъ розбійникъ спупку,
 Всѣхъ тормошивъ, валявъ на купку,
 Дивився бѣсомъ, гадомъ, спорчъ.

* * *

Тущъ висько коннее валилось
 И дуже руччее було;
 Ашаманъ звався Покопилось,
 А Асауль Караспуло.
 Се Греческіе проскиносы
 Изъ бѣломоре все пендосы,
 Зъ Мореа, Дельша, Кефалось;
 Везли зъ собою лагомины
 Оливу, мыло, рыжъ, маслины
 И капама, кибабъ, калось.

Авенцій рождень отъ Жрицы Реи и Геркулеса.

Цекулъ Пренестскій коваленко
 Въ Латию зъ виськомъ такъ же пхавсь;
 Такъ Сагайдачный зъ Дорошенкомъ
 Козацкимъ виськомъ величавсь.
 Одинъ зъ бунчукомъ передъ рашью,
 Позади другій пьяну брашью
 Донскимъ нагаемъ пидганявъ.
 Рядочкомъ ѣхали гарненько,
 Зъ люліокъ шюпюнь шягли смачненько,
 А хто на конику кунявъ.

* * *

За сими плентавсь розбишака
 Нештунивъ сынъ сподаръ Мезапъ,
 Добою бувъ самый собака
 И лобомъ бився такъ мовъ цапъ.
 Боець, ярунь и задирака,
 Спрѣлецъ, кулачникъ и рубака
 И дужій бувъ зъ його хлопакъ;
 Въ выски було кому якъ впнешся
 Той на сухо не опдерешся;
 Такій Ляхамъ бувъ Жселъзнякъ.
 Другимъ шляхомъ, зъ другого боку
 Агамемноненко Талесь,
 Лешипъ - мовъ поспѣша до сроку,
 Або къ водѣ гарячій песь;
 Веде орду велику, многу
 Рушувцєви на лідпомогу;
 Тущъ людъ бувъ разныхъ языкивъ:
 Були Аврунцы, Сидицяне,
 Калесцы и Сипикуляне
 И всякихъ ризныхъ козакивъ.

Цекулъ рождень отъ Вулкана.

За сими паньская дипина
 Тезеевичь пань Ипполишь;
 Надута, горда зла личина
 Зъ великимъ воинствомъ валишь.
 Се бувъ паничь хорошій, повный,
 Чорнявий, красный, сладкомовный
 Щой мачуху бувъ підкусивъ.
 Винъ не дававъ ни кому спуску,
 Однѣхъ Богинь мавъ на закуску,
 Бравъ часто шамъ, где не просивъ.
 Не можно далиби зличипи
 Яки народы шупъ плелись,
 И на папиръ сей положили,
 Якъ, съ кимъ, коли, видкиль взялись.
 Виргилій, бачь, не намъ бувъ ривня,
 А видно що начухавъ шѣмя
 Поки дрибненько описавъ.
 Були Рушувцы и Сиканцы,
 Аргавцы, Лабики, Сакранцы,
 Були таки що-врагъ ихъ зна.

* *

Тутъ ще наѣздница скакала
 И висько не мале вела;
 Собою всѣхъ людей лякала
 И все мовъ помеломъ мела;
 Ся звалась дѣва-царь Камилла,
 До пупа жинка, шамъ кобыла,
 Кобылячу всю мала спать:
 Чотыри ноги, хвистъ съ прикладомъ,
 Хвостомъ моргала, била задомъ,
 Могла и говоришь и ржашъ.

Коли чувавъ хпю о Полканѣ,
 То се була його сестра;
 Найбилшъ блукали по Кубанѣ,
 А родъ ихъ вийшовъ съ за Днѣстра.
 Камилла страшна воевниця
 И знахурка и чаровниця
 И скоро на бѣгу була;
 Чрезъ горы и рѣчки плыгала
 Изъ лука мѣшко въ цѣль спрѣляла,
 Багацько крови пролила.

* *

Така то збирниця валилась
 Энея щобъ побипи въ пухъ;
 Уже Юнона где озлилась,
 То шамъ запри крѣпкенько духъ.
 Жаль, жаль! Энея пѣборака,
 Коли його на мѣль якъ рака
 Зевесъ допустилъ посадить.
 Чи винъ ввильне опъ сей напасти,
 Побачимо то въ пятой часпи,
 Коли удасця змайшерить.

Конецъ четвертой части.

С Л О В А Р Ъ

Малороссійскихъ словъ содержащихся
въ Энеидъ и многихъ иныхъ въ Малорос-
си употребительныхъ, исправленный
умноженный и дополненный словами для
четвертой части.

Або, или
Агрусъ, крыжовникъ.
Ажь, даже.

Байбакъ, сурокъ.
Бабиниць, папершь.
Бабуся, бабушка, спарушка.
Багацько, много.
Багачъ, въ перен. смыслъ
огонь.

Баглаи, лѣвъ.
Багно, лужа топкая.
Баевый, байковый
Бажасть, очень желать,
прихотничать.
Базаринки, вязки.
Базикашь, болташь.
Байбаракъ, крытый шулупъ.
Байдакъ, барка.
Байдуже, нужды нѣтъ.
Балакашь, калякашь.
Балка, степное слово, до-
лина.

Балладрасы, шара-бара
Баласы, перила. Въ перен.
смыслъ почить баласы,
болташь вздоръ.

Баня, куполь, глава на цер-
квѣ.

Барило, Французское сло-
во, Baril, боченокъ.

Барипсья, медляшь.
Барканъ, заборъ.

Басовашь, въ переносномъ
смыслъ, гордо вы-
ступать.

Башечку, башенька.

Башигъ Петривъ, Цихорія.

Бахуровашь, волочишься.

Бахуръ, волокиша.

Бачишь, видишь.

Бачъ, якъ бачъ, какъ видишь.

Бибехи надсадишь, ошва-
лять бока.

Бедренець, родъ травы.

Бенкетовашь, пировашъ.

Бенкетъ, пиръ.

Берлинъ, карета.

Бешиха, рожа.

Бджолы, пчелы.

Бигъ, Богъ.

Бикъ, бокъ, сторона.

Биндюги, роспуски.

Блакипный, голубый.

Бл-йвась, Нѣм. сл. Bleuweiss,

бѣло.

Блекнуть, увядать.

Блеклый, увядшій.

Блиннець, блинъ.

Блискавица, Нѣм. сл. Blitz,

молнія.

Блищать, блестяшь.

Блощица, клопъ.

Блукать, слоиться.

Бовдуръ, болванъ.

Божовиль-ый, полуумный.

Боклагъ, боклага.

Болячка, чирей.

Бондаръ, обручникъ, бочаръ.

Брехать, лгать.

Брехачка, лгунице.

Брехня, ложь.

Брехунъ, лгунъ.

Бридикъ, опвратительный.

Брикашь, легашъ.

Бриль, картузь шляпа.

Броварня, Нѣм. сл. Brauerey,

пивоварня.

Броваръ, Нѣм. слово, Brauer,

пивоваръ.

Бровко, имя собаки.

Брѣденьки, побасенки.

Бублики, крендели баранки.

Бугай, быкъ.

Будовашь, сооружашъ,

строишь.

Будинки, зданіе, господ-
скій домъ.

Бунчужный, блюстителъ

бунтуга бывшихъ Мало-
россійскихъ Гешмановъ,

знаме-носецъ.

Бунчуковые поварищи т.
е. чиновные при

Гешманскомъ шпан- Вить, онъ.
даршъ. Вирва, въ при вирвы, въ
Бурдюгъ, паспущья котом- при-шеи.
ка. Вичи, очи.
Бурка, эпанна валеная изъ Ви що, во что.
шерсти. Власно, Поль. слово, вольно.
Бурхашъ, сильно бросать. Возокъ или визокъ, родъ
Бурчашъ, ворчать. карточной игры.
Бурьянъ, на пустыряхъ ре- Волокъ, неводъ, бредень.
пейникъ и другія боль- Волось, въ переносномъ смы-
шяя травы. слъ ногмофдъ.
Буханецъ, сипникъ пшени- Волоцюга, волокиша.
чий. Вшъкать, бжжать.
Бучный, пышный. Выкрушасомъ танцовать,
ш. е. плясалъ дѣлая раз-
Ваганы, корышца изъ ко- ньяя шлодвиженія.
порыхъ дѣлать козаки. Вырй, мѣсто куда улета-
Ваги, Нѣм. сл. всы. ютъ птицы на зимовье.
Вадишь, пошнись. Вырлоокй, пучеглазый.
Важить, Нѣм. сл. wiegen, Выступци, туфли, попро-
вѣсить. сить на выступци, по-
казать кому дверь.
Варенуха, хлѣбное вино Выхилисомъ, см. выкруша-
или наливки варенны сомъ.
съ сухими плодами, Высѣвки, отруби.
медомъ и прянымъ ко- Вышкварки, оспашокъ по-
ренъемъ. слъ вытопленного жиру.
Вапна, известка. Выщать, визжать.
Вашага шайка. Выпряхъ, въпреная мельни-
Затажокъ, приводецъ. ца.
Вгамоваться, утихнушь, Въщовать, предсказывать.
успокоиться. Въщунъ, предвѣщающъ.
Вельми, весьма.
Вередовашъ, прихощи-
чашъ. Гадка, дума, забота.
Веремя, колобродъ. Гадюка, змѣя.
Версти, вздоръ говорить. Гавкашъ, лаяшъ, говоритъ
Воселка или оселка, радуга. о собакахъ.
Веснянки, весеннія пѣсень- Гай, лѣсъ, и частица уди-
ки. вленіе изъясняющая.
Весѣлье, свадьба. Гайворонъ, воронъ.
Весѣльный, свадебный. Гайдукъ, садить гайдука,
Вечерницы, посѣденки. танцовать въ присядку.
Вже, уже. Галанци, штаны Нѣмецкіе.
Вивци, овцы. Галушки, клѣцки.
Виделки, вилки. Таманъ, кожаная сумка, гдѣ
Видкиль, откуда держатъ шабакъ, губку, ог-
Видѣль, опсѣуда. ниво и кремень.
Видшиль, отшуда. Таню, порицаю, злословлю.
Видъ, отъ. Ганки, Нѣм. сл. Gaende гал-
Викно, окно. лерея, крыльцо, перила.
Винникъ, винокуръ. Ганна Анна.

Ганчирка, прляпка. Гоцакъ, родъ пляски.
Ганусъ, анисъ. Гребля, плошина.
Гапка, Агафін. Гречный, собственно зна-
Гапликъ, крючекъ у плашья. чить Греческій; говоритъ
Гапшаръ, золотомшея. ся же: морозъ гречный,
Гапшовашъ, вышивать зо- морозъ сильный; слово не
лотомъ или шелками. гречное, слово не уми-
Гарбузь, шыква. вое.
Гарчашъ, говорится о соба- Грицько, Григорій.
кахъ, когда они ворчатъ. Гроши, деньги.
Гармата, пушка. Груба, печь, которую то-
Гарный, пригожий, хороший. пашъ съ сѣней.
Гась, галунъ. Гудзики, пуговицы.
Гашка, гашъ. Гульвиса, повѣса.
Геваль, самый проспый му- Гукашъ, аукашъ.
жикъ.
Гешъ прочъ. Далиби, право.
Гвалшъ, Нѣм. сл. Gewalt, на- Дамки, шапки.
силіе, на гвалшъ дзво- Даромъ, безденежно.
нишь, ш. е. тревогу въ Дармофдъ, пуняедець.
колокола бить. Дбашъ, радъшъ, приобрь-
Гидный, годный. шашъ.
Гилька, вѣшка. Де-коли, иногда.
Гиря стрита. Деркачъ, голикъ, и пшца
Гирше, пуще. дергунъ.
Глекъ, кувшинъ. Де-якій, кой-какій, иный.
Глевшякъ, мякишъ невыпе- Джгутъ, линіокъ.
ченного хлѣба. Дзвоница, колокольная.
Глива, баргамошъ. Дзвонъ, колоколъ.
Глуздъ, разсудокъ. Дзига, кубаръ.
Глузовашъ, издѣваться. Дзигари, часы.
Гной, навозъ. Дзигармистеръ, часовый ма-
Годи, полно, довольно. стеръ.
Година, часъ, время. Дзигликъ, стуль.
Годовашъ, кормить. Дзюбанный, рябый.
Голинный, удалый. Дивисься, глядѣшь, смо-
Голишь, брешь. трѣшь.
Голодрабець, оборвавшійся Дивовашся, удивляться.
до нага. Димъ, домъ.
Голопуціокъ, не оперивша- Дишина, робенокъ.
ся пшчка. Дмухнушь, дунушь.
Голощокъ, гололедица. Довбашъ, колупашъ гла-
Гольшана, словочъ. за.
Гоминъ, шумъ. Довбня, колотушка.
Гомонить, шумѣть, громко Донька, дочечка.
разговаривать. Доня, дочка.
Гончаръ, горшечникъ. Досѣшки, посидѣлки по у-
Господа, домъ. трамъ.
Господаръ, хозяинъ. Досѣтокъ, разсѣшь.
Гостецъ, рытчики. Досѣ, досѣль.
Горю-дубъ, хороводная игра. Дошепа, способность.

Дочутся, дослушаться, Драбина, лестница. Дрибный, мялкй. Дрибно, подробно. Друкарня, Нѣм. слово, Dru-cke-ry, книгопечатня. Друкъ, дубина. Дуже, очень. Дукашь, большая медаль, которую на шеяхъ носятъ Малороссiянки. Дуля, родъ продолговатой груши, шишь. Дурень, глупецъ. Дурманъ, белена. Дурно, напрасно. Душно, жарко. Дыбы, ходули. Дѣдько, дѣдушка, домовый. Дѣжа, квашня. Дѣжка, кадушка. Дяковать, Нѣм. слово Danken, благодарить. Ероха, Ерофей. Жартовать, шутить. Жарты, шулки. Жакъ, ужасъ. Женихаться, амуричься. Живить, брюхо. Живиця, смола самая чи-стая. Жижки, икры. Жито, рожь. Жлукшо, кадушка, въ чемъ парятъ плашье. Жовны, желваки. Жовный, желтый. Жужелица, окарины желѣзныя. Жупанъ, кафтанъ. Журавлина, клюква. Журавль, хороводная игра. Журба, печаль. Журиться, печалиться. Заверуха, вьюга. Завзятый, неуступчивый. Зашморъ, пепелъ. Загнать, пропасть поги-бнуть. Загомонишь, закричать. Закарваша, обманга. Закоморки, закаулки. Залѣзный, желѣзный. Залѣзнякъ, торгующій же-лѣзомъ. Залѣзо, желѣзо. Замовлять заговаривать. Запѣканная, вино или водка, настоянная въ пеплѣ на пряныхъ кореньяхъ. Запасака, передникъ. Заразы, потчась. Засмалцованный, запачка-ный. Зашпромишь, зашкнушь. Застукашь, прижать. Зась, врюшь. Запнуться, заупрямиться. Защемперовать, очинить перо. Захлясть, занемочь. Зачервонѣться, закраснѣть. Зашморъ, пепелъ. Защипка, защелка. Збрехать, солгать. Збудовать, соорудить, вы-строить, основать. Здохнуть, околѣть. Здужать, посылать. Злапать, схватить, пой-мать. Зледацѣть, избаловаться. Злыгаться, спакашья. Зл-дни, бѣдность. Злякаться испугаться. Змарнѣть, похудѣть, изве-снись. Знахоръ ворожея. Значевья, нечаянно, съ дуру. Зовица, золовка. Золотарь, серебряныхъ и зо-лотыхъ дѣлъ мастеръ. Золотый, въ щепѣ 20 ко-пѣекъ. Зомлѣть, изнемочь, впасть въ обморокъ. Зробить, здѣлать. Зубъ, родъ пѣсни. Зьеднать, догово-ить. Зь роду, ошъ роду.

Зь сердца, съ досады. Изрухнуться, двинуться. Индикъ, Индѣйскій пѣ-шухъ. Интеллигаторъ, переплет-чикъ. Иржать, ржать. Инчй, иный. Ище, еще. Його, его. Кабака, табакъ; дасть каба-ки, дасть йозду. Кавунъ, арбузъ. Кавьярь, икра. Кагаль, жидовская школа, шумъ. Кадки, большіе чаны въ ви-нокурняхъ. Кадный, дымный. Кажанъ, лепшая мышь. Казанъ, кошель. Казка, сказка. Казышья, бѣситься. Каламийка, коломенка. Каламаръ, чернильница. Кадиска, мошна. Кал-ный, грязный. Калюжа, лужа. Канчукъ, нагайка. Капелюхъ, шапка съ ушами. Каплица, часовня. Капшукъ, кошелекъ. Кара, казнь, наказаніе. Карбижъ, бирка. Карукъ, клей. Каручить, клеить. Качка, ушка. Каюкъ, лодочка. Квапиться, польститься; я не покв плюсь на тебе, я не посмошрю на тебя. Квадранецъ, четверть часа. Кварта, кружка. Квашырка, Фортпочка у ок-на. Квачъ, мазилка, чѣмъ пелѣ-ти мажутъ. Кваша, соложеное пѣсто. Квочка, насѣдка. Кендюхъ, желудокъ живош-ныхъ. Кепковать, издѣваться, ду-рачить. Кепъ, Польск. сл. дуракъ и-грашъ въ кепъ, играшъ въ дураки. Кибета, склонность. Кизякъ, высушенный на-возъ для топки. Кирпашый, курносый. Кишеня, карманъ. Кій, дубина. Клековать, шипѣть во вре-мя кипѣнья. Клепало, клепя. Клочье, охлопки. Клунки, связки, укладка. Клуня, хлѣбный сарай. Кнуръ, борода. Книши, стульни. Кобянешъ, собачиться, ла-аяшъ. Кобець, ястребъ. Кобза, бандура. Ковадло, наковальня. Коваль, кузнецъ. Ковдра, одѣло. Ковниръ, воротникъ. Ковшки, называются, въ степныхъ мѣстахъ серги. Ковшунъ, клочки свалив-шихся волосъ. Кожугъ, нагольная шуба. Козельци, родъ правы. Колись, нѣкогда. Колишній, тогдашній. Колода, круглое бревно. Колыска, люлька. Колыхаться, качаться. Комень, печная труба. Компанійци, бывшее лег-коное войско въ Мало-россиі. Кондѣйка, ендова. Кона, полшина, копна. Коржъ, лепешка сухая. Корогва, знамя. Короста, чесотка. Космашый, мохнатый. Котляръ, мѣдникъ.

Кокханий, милый.
 Коць простый коверъ.
 Кошпсвать, Нѣм. сло. Ko-
 step отвѣдать, прикушать.
 Кратли, кегли.
 Кравецъ, портный.
 Креденць, буфетъ.
 Крейда, Нѣм. сл. Kreide мѣль.
 Креница, ручей ключъ.
 Кресало, огниво.
 Кринджолы, большіе сани.
 Крихты, крохи.
 Кроквы, спростила.
 Крица, чистая сшаль.
 Крушить, вершить.
 Крушный, бѣшеный.
 Крій бже, храни богъ.
 Кубокъ, спаканъ.
 Куделя, мылка, часть льну
 приготовленнаго для пря-
 жи, насмѣшливымъ обра-
 зомъ такъ называютъ еще
 шиньонъ.
 Кужилка, родъ пряслицы.
 Кузни, кузница.
 Кузубенька, лукошка.
 Кульбака, сѣдло.
 Кульшь, кашаца.
 Комора, лавка.
 Крамъ, Нѣм. сл. мѣлочныя
 товары.
 Куншушь, верхнее, длинное,
 женское платье.
 Куняшь, дремать.
 Курка, курица.
 Куринь, часть города, квар-
 таль.
 Кушокъ, уголь.
 Кухаръ, поваръ.
 Кухлякъ, простая глиняная
 кружка.
 Кучери, кудри.
 Кучерлвый, кудрявый.
 Кучма, насмѣшка, родъ шап-
 ки.
 Кушниръ, шубникъ.
 Лагодить, починашь.
 Ладунка, сума.
 Лазня, баня.
 Даншухъ, Нѣм. сл. Landtuch,

большіе куски полсшаго
 холста, употребляемаго
 въ деревенскомъ быту,
 наипаче для перевозки
 ржи, овса и пр.
 Ланци, браниое слово.
 Ласый, лакомый.
 Ласоци, лакомство.
 Лашать, починашь бѣлье
 и пр.
 Лашка, заплашка.
 Левада, бакша.
 Ледацо, негодяй; пусшиться
 въ ледацо, здѣлаться
 негоднымъ.
 Ледви, едва.
 Лемѣшка, саламата.
 Лижко, кровать.
 Лижникъ, шерстяное по-
 крывало.
 Либонъ, кажется.
 Либерія, родъ шенели.
 Лихо, зло, бѣда.
 Лихтаръ, Нѣм. сл. Leichter,
 подсвѣчникъ.
 Личишь, щипать.
 Лой, свѣчное сало.
 Локшина, лапша.
 Лопоки, спокъ у мельницы.
 Лысый, плѣшивый.
 Любки; за любки, изъ любви.
 Любистокъ, заря.
 Люлька, трубка.
 Ляда, окончина въ лавкахъ.
 Лякашь, пугать.
 Лякъ, испугъ.
 Лясъ, Польск. сл. лѣсъ.
 Ма быть, можетъ быть.
 Мазница, дегтярка.
 Макиштра, большая глиня-
 ная ендова.
 Макотонъ, пестъ.
 Макуха, збоины.
 Малахай, простая плѣшь.
 Мана, призракъ, привидѣніе;
 пусшиться ману, обаять.
 Манариоха, бродяга.
 Мандровать, Нѣм. сл. wand-
 ern, странствовать,
 бродить.

Мандровный, захожий.
 Мандрики, сырныя лепе-
 шки.
 Мановцемъ, на прямикъ.
 Марне, напрасно.
 Машня, ширинка.
 Машузокъ, вѣрвочка.
 Машь, имѣть.
 Менюкъ, налимъ.
 Мерщей, поскорѣй.
 Мешелка, мешла.
 Мижь, между.
 Миния, сурикъ.
 Мирковать, рассуждать.
 Митью, происходить отъ
 Латинскаго слова Momentum
 мить.
 Млынъ, мельница.
 Мова, рѣчь; безъ мовы, не
 говори ни слова.
 Мовлять, говорить.
 Мовъ, будто.
 Мога; якъ мога, сколько мо-
 жно.
 Може, можетъ быть.
 Моргать, мигать.
 Мордовать, испорченное
 Нѣм. сл. macten мучить.
 Морозъ гречій, морозъ силь-
 ный.
 Мосци, Польск. сл. ти мосци,
 ей милости.
 Моторный, проворный, у-
 далый.
 Муйсей, Моисей.
 Мурищикъ, каменщикъ.
 Мурованъ, строить что
 изъ кирпича.
 Муръ, каменная стѣна.
 Мусиньдзіовый, Нѣм. сл.
 messenger, зеленой мѣди.
 Мусить, Нѣм. сл. müssen дол-
 женствовать.
 Мшаникъ, мѣсто гдѣ пчелы
 содержатъ зиму.
 Мѣрочникъ, мельникъ.
 Мѣсто; иши на мѣсто, иши
 въ рынокъ.
 Мѣсце, мѣсто.
 На ваводы, въ скачъ.
 Навѣженный, юродивый.
 Навѣсный, см. навѣженный.
 Наймыть, работникъ.
 Наймычка, работница.
 Намѣшка, просшой головной
 уборъ.
 Намысто, манисто, оже-
 релье.
 Наробишь, надѣлать.
 Накопиться, наскочить.
 Неби, какъ-бы.
 Небога, бѣдняшка.
 Неборакъ, бѣдаха.
 Небѣжчикъ, бѣднелкій.
 Не гоже, не къ'спати.
 Недогорокъ, огарокъ.
 Не дужъ, боленъ.
 Не дурно, не понапрасну.
 Недѣля, воскресенье.
 Нежить, насморкъ; а въ пе-
 реносномъ смыслѣ при-
 хомъ.
 Не ма, нѣтъ.
 Не нарокомъ, не нарочно.
 Не наскій, чужестранный.
 Неня, мать.
 Не певный, не просный.
 Нехай, пускай.
 Нижь, вожъ.
 Никчемный, ни къ чему го-
 дный.
 Нись, нось.
 Нищечкомъ, пошхоньку, у-
 крадкой.
 Нора, пещера.
 Нудить, шоксывать.
 Нудно, пошно.
 Нудьга, шоска.
 Нумо, станемъ.
 Нышпорить, шарить.
 Оберемокъ, охалка.
 Обицянка, обѣщаніе, посулъ.
 Оболонка, оконничное сте-
 кло.
 Одценьки, клещи, щипцы.
 Одь, ошь.
 Одахануть, оторвать ош-
 щипить.
 Очинить, отворить.

Отидчуть, омерзѣть.
Отирокъ, отурецъ.
Ой ненька, имя дѣвчѣ.
Оконница, спавень.
Оксамить, бархатъ.
Окуляръ, Лаш. слово, очки.
Олешко, Алексѣй.
Олія, Лаш. сл. oleum, масло.
Омелько, Емельникъ.
Опанасъ, Афанасій.
Опинитъ, очутитъ.
Опизнитъ, опоздать.
Оправа, переплетъ.
Опуцьки, ядомые стволы
вѣкоторыхъ растѣній.
Осика, осина.
Ослинь, скамья.
Остапъ, Евстафій.
Ось, воть.
Ось-озде, воть здѣсь.
Ошлыга, ошпелель.
Отора, закваска.
Охлясть, ослабѣть.
Охрѣмъ, Ефремъ.
Оце, это.
Оцешъ, Лаш. слово, Acetum,
уксусъ.
Оцупокъ, отрубокъ, пол-
стное полѣно.
Очереть, шротникъ.
Очипокъ, спальный чепецъ.
Очици, глазки.
Очуняшь, оправлять, вы-
здоровливать.
Павидло, желе варенья.
Павичъ, павлинь.
Палать, пылать.
Палывода, проидоха.
Паля, свая, линейка.
Памлухи, родъ пишекъ.
Панасъ, Афанасій.
Паникадило, люстръ.
Панасъ; играть у Паниса и-
грашъ въ жмурки.
Пан-отецъ, Государь-батю-
шка.
Паншаликъ, глуздъ.
Паншровать, прилѣжно за-
чѣмъ смотрѣть.
Панчохи, чулки.
Панщина, барщина.
Панько, Паншелъ.
Пань-матка, тоспожа мату-
шка.
Палерь, или папиръ, Лаш.
сл. Papyrus, бумага.
Паробика, холостый дѣпи-
на.
Пархомъ, П рфентій.
Первѣтый, разношерстый.
Пашывки, ч-ревики.
Пашолокъ, парень.
Паци, бабки.
Пацюкъ, поросіонокъ; въ
перен. смыслѣ крыса.
Пашокъ, карточная игра.
Пекарня, кухня.
Певный, надежный.
Пекло, адъ.
Пелена, подоль.
Перебѣецъ, боецъ.
Перекупка, торговка.
Перелогъ, корчи.
Перелициовать, выворо-
титъ на изнанку.
Перелициованный, на изнан-
ку.
Перезовъ, свадебный поѣздъ.
Переличка, ржаная лепе-
шка.
Переполюхи, болѣзнь отъ и-
спугу.
Перепустъ, подставка, судно
въ которое въ винокур-
няхъ перегоняется вино.
Печеня, жаркое.
Перше, Польское слово
сперва.
Першій, первый.
Печина, кусокъ отвалив-
шейся отъ печи глины.
Пивкварты, полкружки.
Пивкопы, двадцать пять
копѣекъ.
Пивкондѣйки, см. кондѣйка.
Пидборный, подложный,
фальшивый.
Пиддурить, подвесить, сма-
нить.
Пидмовить, подговорить.
Пидпаль, ростопка.

Пидцковать, править, Похнюпитъ, пошупитъ.
под дѣть. Починокъ, полное вершено
Пидперезаться, опоясать-
ся. наприденныхъ винокъ, по-
чашокъ.
Пидъ, подъ. Пошарпать, подрасть.
Пикинеры, бывшее конное Пранциберъ, испорченное
регулярное Малороссій-
ское войско. Въмецкое слово Rinsilber
чистое серебро, выжого.
Пидморгнуть, подмигнуть. Прасовать, утюжить.
Пилиповы, роскошники. Прасъ, утюгъ.
Пилновать, радѣть, прилѣ-
жно за чѣмъ смотрѣть. Прасть, шпирать.
Пиль, нары. Праціовать, шрудитъ.
Пильно, пристально. Праціовитый, шрудолоби-
вый.
Пить, попь, жрецъ. Праця, стараніе.
Плахта, родъ юпки, кото-
рую носятъ поселянки. Прибочокъ, чуланъ для по-
клажи внутрь дому.
Плидъ, плодъ, потомство. Пригарка, корка на кашѣ.
Пляцъ, Нѣм. сл. Platz, пустое Придашь, пригошовить,
мѣсто, гдѣ прежде было
жилье. припаси.
Побачить, усмотрѣть, за-
видѣть. Призба, завалина.
Повзать, ползти. Прикмета, примѣта.
Поколихнуться, пошатну-
тъ, покачнуться. Припечокъ, припечникъ о-
чагъ.
Покошомъ, въ повалку. Придигліованка, кокетка.
Покоштовать, опивдѣть. Пришаманный, настоящій,
собственный.
Поливанный, муравленый. Причепуритъ, приодѣ-
тъ.
Полиця, полка. Причвалать, прибрести.
Полова, мякина. Покзапитъ, польститъ-
ся; не поквалюся на те-
бе, я не посмотрю на те-
бя.
Поломье, пламя.
Полохаться, пугаться.
Полохатъ, пугать.
Полуниця, клубника. Пришвы, головы у сапогъ.
Помандровать, побрести. Пробу кричать, караулъ
кричать.
Помело, мешла. Пробуркашь, пробудитъ-
ся.
Помилитъ, ошибитъ.
Помость, полъ.
Понадѣтъ, понадѣтъ, про-
сидѣтъ. Простягнуть, простирать.
Понудитъ, пониклый. Простягнуться, просяну-
тъ.
Попадѣтъ, беретъ за жрицу. Прохати, просить.
Порада, см. рада. Прочане, захожіе.
Поробитъ, надѣлать. Прочвара, чудушко.
Поспалы, лапши. Прочумать, просвѣжить-
ся.
Пострывай, постой.
Поправы, разныя кушанья. Прочуханъ; дасть кому про-
чухана, проучить кого.
Потылица, запылокъ. Прудко, шибко.
Потылицникъ, ударъ по за-
тылку, шумакъ. Псовать, поршить.

Пуга, хлещь.
 Пудофешь, тяжелый на по-
 дьемъ.
 Пуздерко, погребель.
 Пустовашь, рѣзвиться, ша-
 лить.
 Пустырь, пустое мѣсто.
 Пуштра, родъ полокна.
 Пушывочка, родъ неболь-
 шихъ круглыхъ яблокъ.
 Пыка, рожа.
 Пѣвень, пѣшухъ.
 Пѣнявый, пѣнястый.
 Пѣная, разумѣется самое
 лучшее хлѣбное вино.
 Пѣрникъ, пряникъ.
 Рада, Нѣм. сл. Rath, совѣтъ.
 Радости, радости.
 Ралець, ходишь на ралець,
 по нарочитымъ праздни-
 камъ ходишь на поклонъ
 съ подаркомъ.
 Рапованъ, Нѣм. сл. retten,
 спасать.
 Рахувать, Нѣм. сл. rechnen,
 щипать, шутъ значить
 рассуждать.
 Рачки, на карячкахъ.
 Регомать, смѣяться со всей
 мочи.
 Регомъ, смѣхъ.
 Репахи, репейникъ.
 Ривахъ, канава.
 Ридванъ, парадная карета.
 Ридъ, родъ.
 Рижъ, сорочинское пшено.
 Римаръ, старое Нѣм. сл. Rie-
 mer, сѣдѣльникъ.
 Рій, рой.
 Робить, дѣлать.
 Рогоза, сыльникъ.
 Родзинки, изюмъ.
 Роды, роды.
 Родичъ, родственникъ.
 Розбишакъ, сорванецъ.
 Роздовши, росполковать.
 Розгарячать, роскошество,
 Роздиговаться, разблуда-
 риться, разпрощаться.
 Розличиться, рощиваться.
 Розмывать, разговаривать.
 Роззявить, раззинуль.
 Рощина, мучный растворъ.
 Рощовати, разобрать, ро-
 щухать.
 Рубанецъ, полѣно, отрубокъ.
 Рудый, рыжий.
 Ручникъ, ушпиральникъ.
 Ручница, ружье.
 Рынва, Нѣм. сл. Rinne жо-
 лобъ.
 Рябий, кромѣ обыкновенна-
 го значить веснушешный
 говоря о людяхъ.
 Ряжка, чайка.
 Рѣкъ, родъ.
 Рѣзникъ, мясникъ.
 Рѣзница, мясная лавка.
 Саета, или саета, тонкое
 сукно.
 Саетовый, тонкого сукна.
 Самоша; на самошѣ, на еди-
 нѣ.
 Сановитый, спашный.
 Сваха, сватья.
 Свашковать, сватать.
 Свердло, буравъ.
 Свердлю, буравлю.
 Свинокъ, играешь въ свинки,
 играешь въ городки.
 Свиша, кафшанъ сермяжна-
 го сукна.
 Секстерень, теппрадка.
 Сировець, квась.
 Сироватка, сиворошка.
 Скаженный, бѣшеный.
 Скарбъ, кладъ, капиталъ.
 Скибка хлѣба, ломоть хлѣ-
 ба.
 Скирша, кромѣ обыкновен-
 наго значить куча.
 Скляръ, стекольникъ.
 Скрипка, хлѣбная кофка.
 Скрегомать, скрежешать,
 скрипеть зубами.
 Скризь, сквозъ.
 Скриня, сундукъ.
 Скрипка, скрипца.
 Скрушиться, вѣбсниться.
 Скубши, драсть за волосы.

Слассіоны, пышки.
 Смакъ, Нѣм. сл. Geschmack, вкусъ.
 Смалець, Нѣм. сл. Schmalz, топленый жиръ.
 Смачно, вкусно.
 Смачный, вкусный.
 Смеркло, сумерки.
 Смѣтье, соръ.
 Сокира, топоръ.
 Соппи, соппъ.
 Соромѣцкій, похабный.
 Соромъ, стыдъ, срамъ.
 Спекшисъ, сожечься.
 Спалишь, эжечь.
 Спидъ изъ подъ, сподъ.
 Списъ, Нѣм. сл. Spiss, пика, копье.
 Сподаръ, сударь.
 Сподобаться, полюбиться, понравиться.
 Спытать, спросить.
 Спычка, указка.
 Спѣвать, пѣшь.
 Спавь, прудъ.
 Спань, состояніе, порода.
 Старци, нищѣ.
 Спегно, лашка, стіогъ.
 Спежка, шпропка.
 Спеля, пополокъ.
 Спеха, Стефанида.
 Ширчатъ, шорчатъ.
 Шпикъ, кромѣ обыкновен-
 наго значить еще урокъ.
 Шовпци, гречневики.
 Шправа, кушанье.
 Шприжень, середина, бысп-
 рына рѣки.
 Шпрѣха, навѣсь у кровли.
 Шпулишь, сжать.
 Сумовать, рассуждать по-
 сковать.
 Сумно, страшно, ужасно.
 Сулиця, земляника.
 Сунка, котомка.
 Сушый, сушій, настоящий.
 Сушики сухіе крендели.
 Скаменуться, опомниться.
 Сѣдѣлки, сопы.
 Сывый, стрый, сѣдый.
 Сѣрка, сѣра.
 Талирка, Нѣм. сл. Teller, па-
 редка.
 Тараквашый, пѣтый.
 Таранъ, родъ рыбы.
 Твань, шина.
 Тельбухи, внутренность
 животныхъ.
 Темп-ровать, чинить перья.
 Терешко, Терентій.
 Тертиця, шіосъ.
 Тертишникъ, пилотчикъ.
 Терпушка, шіорка.
 Тешери, шюра.
 Товкши, толочь.
 Товкашь, полкашь.
 Товкачь, песчикъ.
 Товпишь, тѣсниться.
 Товпѣга, нескладный мужи-
 чина.
 Товаръ, кромѣ обыкновен-
 наго значить рогащій
 скотъ.
 Товченики, кушанье съ щучь-
 ею начинкою.
 Торба, котомка.
 Треба, нужно, надобно.
 Трохи, мало.
 Трусъ, землетрясеніе.
 Трухатъ, рисою бѣжать.
 Тулица, шулый топоръ, шу-
 пая голова.
 Турбовъ, Лат. сл. turbare
 беспокоить.
 Тыждень, недѣля.
 Тынь, плешень, чистокость.
 Тѣшюнь, куришелейной ша-
 бакъ.
 Тятши, тянуть; пятши
 люльку, куришь шрубку.
 Тямишь, памятовать.
 Тямуцій, смышайонный.
 Унадиться, поведиться.
 Убранье, исподнее платье.
 Укропъ, теплая вода и шра-
 ва.
 Упырь, уродъ, колдунъ.
 Усы, галчьи нашипы на
 крестъ по сторонамъ ли-
 фа на кушущъ.
 Уродливый, дородный.

Уранць, по упру. Цать, козель.
 Ушихомириться, упишиться. Цвынтарь, ограда церковная.
 Утѣкать, бѣжать. Цвѣтки, гвоздики.
 Фарба, Нѣм. сл. Farbe, крас- Цвишкованый, испещренный.
 Фаршухъ, Нѣм. сл. пере- Цеберъ, Нѣм. сл. ушадь.
 Фети, винные ягоды. Цегла, кирпичь.
 Фетли, шшукки. Цибуля, луковица.
 Фесько, Феодосій. Ципокъ, палка.
 Фили, волны. Цупить, тянуть, тащить.
 Фуга, вьюга. Цупко, крѣпко.
 Цыковашъ, шправить собаками.
 Часовашъ, потчивать, честишь.
 Чекать, ждѣть.
 Чепурился, наряжаться.
 Чепурный, опрятный.
 Червоный, красный.
 Черкать, пуститься куда.
 Червонить, краснѣть.
 Чвалать, брести.
 Чваниться, хвастать.
 Чи, ли.
 Чи мало, не мало.
 Чѣмъ дужь, сколько ешь силы.
 Чихилдиха, цибулиха, прие- млется также за вино.
 Чмель, шершень.
 Чвара, вьюга.
 Чвирь, остатокъ послѣ пер- регонки спирту.
 Чертопхайка, такъ называ- ется насмѣшливымъ обра- зомъ одноколка.
 Чипчиковать, улизывать.
 Чобошы, сапоги.
 Човпши, разбирать.
 Чупить, за волосы драть.
 Чуть, слышать.
 Чубъ, волосы обстрижен- ные и обриные въ кру- жокъ.
 Шкварчатъ, говорится про сало, когда изъ него вы- топливаются жиръ.
 Шавля, шалфей.

Шагъ, грошъ. Штыркашь, совать подъ бо- ка.
 Шаповаль, валлѣщикъ. Шугалия, большая лодка.
 Шановаться, Нѣм. сл. бе- речь себя, чпиться. Шукать, искать.
 Швендашь, Нѣм. сл. обра- Шумиха, книжное золото.
 шиться куда, поплестись. Шупись, мыслишь.
 Шипшина, шиповникъ. Шурмовашъ, Нѣм. сл. бун- шовашъ.
 Швець, сапожникъ. Широ, исто.
 Ширишвась, большой чанъ, разрѣзъ въ баняхъ. Що, что.
 Швидко, Нѣм. сл. скоро. Щобъ, чпобъ.
 Швидкій, скорый. Що-серце, или лучше щцо- сердце, на пощакъ.
 Шворка, сворка. Юрта, толпа.
 Шкаповый, яловый. Юрко, Егоръ.
 Шкарбанъ, сапожные обно- Юшка, уха.
 ски.
 Шкода, уронъ, убытокъ, поперя.
 Школяръ, школьникъ.
 Шкура, кожа.
 Шлюндра, не опрятная, шлюха.
 Шлять, слоняться.
 Шляхъ, проезжая дорога.
 Шопа, сарай.
 Шпакъ, скворецъ.
 Шпары, онѣменіе пальцевъ отъ морозу.
 Шпетить, Нѣм. слово, издѣ- ваться.
 Шпонька, запонка.
 Шпуге, Нѣм. сл. плевать; говорится, море шпуге, мо- ре волнуешь.
 Штрамъ, Нѣм. слово, знакъ послѣ ранъ.
 Штопка, кружка.

П Р И Б А В Л Е Н І Е.

Гарціо ашь, рыскашь.
 Господиня, хозяйка, ключни- ца.

ДОПОЛНЕНИЕ КЪ МАЛОРОССІЙСКОМУ СЛОВАРЮ.

Аркушь, листь писчей бумаги. Дробушечки, мѣлкіе плешенки на головѣ.
 Байстрюкъ, незаконнорожденный. Дрочиться, вершиться, кружиться.
 Балагурый, разговорчивый. Дундукъ, говор. объ упрямыхъ и суровыхъ.
 Берега пуститься, уныть. Животы, имѣніе.
 Блукать, таскаться. Жвавый, проворный удалый.
 Бовкунъ, воль одинакою запряженный.
 Бундечный, надменный.
 Будимъ, будшо.
 Вегеря, присядка которую дѣвки скачуть.
 Великодушные святки, седмица святой недѣли.
 Верцадло, зеркало.
 Вгамоваться ими угамоваться, успокоиться.
 Высѣкака, дерзкой.
 Галичъ, спядо вороновъ.
 Галить, смѣшать.
 Гальмовать, шормошить.
 Гаришь, крошечка.
 Гаркуша, извѣстный малороссійскій разбойникъ.
 Гирявый, остриженный.
 Гаучкій, гибкій увертливый.
 Гречный, вѣшливый.
 Гоны, разстояніе мѣста на 120 сажень. —
 Гуршовый, обществомъ здѣланный.
 Гуршомъ, обшомъ, вмѣстѣ.
 Дипя добудъ, незаконно прижить дипя.
 Дозвилье, досугъ.
 Джеретели, коса на головѣ въ комъ сложенная.
 Дзинзиверь, растѣніе, означаетъ удалство.

Завійница, боль въ животѣ.
 Занедбать, забыть, пренебречь.
 Зла-личина, чело. дурнаго свойства.
 Злѣчить, сощипать.
 Зрада, измѣна.
 Зрадливый, невѣрный, измѣнникъ.
 Зухо, хватъ.
 Зълье, права, растѣніе.
 Исько, Осипъ.
 Йолопъ, розиня.
 Капама, Греческое кушанье.
 Караблкъ, женская шапка съ рогами.
 Кибабъ, Греческое кушанье.
 Кобенить, бранить.
 Коверзовать, размышлять, на своемъ ставить.
 Коверза, размышленіе.
 Козубечка, корзинка.
 Колючка, шипъ.
 Клечанье, дерево сажаемое на дворахъ въ зеленую недѣлю.
 Клунокъ, съ плащемъ и другими вещами.
 Крамъ, красные шовары.

Ласощохлисть, сластолюбець. Польша, или слыгаться, имѣть связь корошкую.
 Лесько, Леонтей.
 Лунь вхопить, погибнуть. Потрухъ, внутренность.
 Лякать, пугать. кшо. Потрошечку, понемножку.
 Малахай, плѣть. Потѣпаха, потаскушка.
 Мизковать, умшвовать. Повну выпить, потерпѣть бѣду.
 Морочить, обманывать. Прасунокъ, неожиданная напасть.
 Москаля подпустить, посл. Малорос. знач. поддѣль. Проща, поклоненіе, посѣщеніе.
 Муگیرь, мужикъ. Пручаться, барактаться, вырываться.
 Мужирь, игошь, морширка. Плохушка, простачина.
 Мусовать, обдумывать. Плыгать, скакать, прыгать.
 Мчалка, переносчикъ, ца.
 Натай, плѣть.
 Навспражки, нешутя.
 Недосоли, извѣстная пирговорка въ пляскѣ.
 Недочмиги, нехотати.
 Незнаваться о свѣтѣ, немнѣть себя.
 Неросчопти, непонять.
 Нигичъ, нямало.
 Овсѣй, Евсей.
 Окошиться, окончиться.
 Оскилками дивиться, Сентибромъ глядѣть.
 Оприбка, печонка съчена.
 Охлять, безъ сѣдла.
 Паслинь, родъ правы.
 Пащиковать, громко, съ ужимками говорить.
 Паплюга, распутная женщина.
 Прожогомъ, нагло, неосмотрѣвшись.
 Проноза, хипрець, пролаза.
 Педько, Федоръ.
 Переоначить, передѣлать.
 Пидшоппаться, ослабѣть отъ времени.
 Пидкусить, подвесить на что, соблазнить.
 Подобаться, понравиться.
 Рашушь, зборная изба.
 Реготня, хохотъ.
 Робить шуры, мурь, имѣть тайные заплѣ.
 Раздабаривать, разговаривать.
 Росприндиться, надуться.
 Росхристанный, разсегнутый.
 Рычка, женщина дѣлающая сыръ и масло.
 Рябко, запорожское кушанье.
 Серпанокъ, тонкой холстъ для повязыванія головъ.
 Сизіонъ, созонъ.
 Сварка, брань, ссора.
 Свиридъ, Спиридонъ.
 Скочить въ гречку, подать подозрѣніе о своемъ поведеніи говор. о замужнихъ.
 Спрыбать, высоко и далеко пригнать.
 Спрокашый, пѣгій.
 Спупку, съ малолѣтства.
 Спецко, Степанъ.

Тарадайка, малороссійская одноколка.	Хомякъ, звѣрокъ означаетъ вялаго неспорного.
Тендишный, вѣжливый.	Цера, лицо.
Тендишникъ, поршней од- нихъ церковныхъ рязь.	Цяця, такъ наз. всякая иг- рушка, въ насмѣшку гов. объ отвратительной ве- щи и лицѣ.
Тюкнушь, тюкнушь.	
Тѣмаха, опытный, все зна- ющій.	
Улещать, обманывать.	Чепуруха, щеголиха.
Урокъ, болѣзнь когда ково зглазять.	Чкурнуть, побѣждать.
Ухе-пре-ухе, неупотр. о- значающее остроуму и проворство.	Чухать, чесать.
Фершикъ, насмѣшливое на- званіе малороссійскаго фрагмента.	Шава, приѣмъ потчиваніе.
Фильшификешный, изба- лованный, манерный, же- маный.	Шановать, уважать, пот- чивать, беречь что.
Фигу въ оцтомъ поднести, худо угостить.	Шарпанина, приправленная супоная рыба.
Фиги-миги, назыв. всякая Греческая бакалія	Шелифонъ, Ксенофонъ.
Флорка, пахабная дѣвка.	Шептуха, ворожея.
Харамаркашь, чипашъ не- вѣжливый.	Шведчина, елоха побѣды при Полтавѣ надъ Шве- дами.
Хату холодитъ пришовъ, говориться о непріят- номъ гостѣ.	Шмыглять, соваться.
Хирѣть, быть больнымъ.	Шпунары, часть быка ме- жду спины и реберъ.
Хишь, желаніе, охота.	Шульги, называется такъ лѣвая рука и нога.
	Шусть, Шпырь-Шмитъ!
	Шулики, прѣсные сухіе ко- врижки съ медомъ и ма- комъ приправленные.
	Щуплый, малый, мѣлочный.
	Юрливый, задорный навя- зистый.

ПОГРѢШНОСТИ.

Напечатано.

Читай.

Ст. Ст.

въ первой части.

9.	7.	„Послазлы, ...	„Послазлы,
10.	3.	Велѣвъ паганій	Велѣвъ поганій
11.	4.	Ежака Тхоры.	ежака тхоры.
12.	20.	извѣливъ.	извеливъ.
13.	12.	И голодрапчивъ	И голодрабчивъ
14.	3.	Розумна Пани	Розумна пани
—	7.	розбивакъ! —	розбишакъ! —
16.	1.	„Помилуй, Пани	„Помилуй, пани
16.	27.	на мыстѣ	на мыстѣ
18.	2.	сыровецъ;	сыровецъ;
19.	27.	Годила Пани	Годила пани
22.	6.	сухорями сунка, ...	сухарями сунка,
23.	6.	Пьешь сивуху, ...	пьешь сивуху?
26.	13.	„Десь вражи	„Десь вража
—	26.	леща тобѣя въ пику, ...	ляща тобѣя въ пы- ку,

во второй части.

3.	26.	понесли пашкеты, ...	пиднесли пашкеты,
6.	27.	И кукля сыровцю	И кукля сировцю
8.	27.	пидцковашъ.	пидцковать.
12.	26.	„Мовчить!	„Мовчить! . . . . .
16.	30.	„Ось-такъ на лѣдъ	„Ось-такъ на лѣдъ
19.	23.	робишь;	робишь;
—	24.	погасить;	пгасить;
—	28.	„Пустить	„Пустить
21.	18.	И вывѣши	И вывѣши
—	22.	оправъ;	оправъ;

въ третьей части.

4.	22.	на нысь;	на нись;
12.	22.	Изъ неба сслизла	Изъ неба сслызла
16.	24.	пѣрь;	пѣрь;
18.	22.	Церы бувъ, ...	церы бувъ,
20.	17.	бокъ;	бикъ;
28.	10.	хрѣнь.	хрѣнь!
34.	28.	Зубами зъ сердца	Зубами зъ сердца
36.	15.	ушѣха, ...	ушѣха?
36.	16.	цѣловались	цѣловались;
36.	23.	Сисіона, ...	Сизіона,
44.	26.	Вѣсьльныхъ	Вѣсьльныхъ
48.	9.	И на дозвиль	И на дозвиль

Ст. Ст.

Напечатано.

Читай.

ВЪ ЧЕТВЕРТОЙ ЧАСТИ.

1.	3.	закишкуешъ	закишкуешъ
—	11.	Та що обищати	Та що абищати
40.	8.	голо и копѣйки	голои копѣйки
41.	17.	да помагашъ.	до помагашъ,
43.	22.	Талесь, ...	Талесь,
44.	19.	Аргавцы, ...	Аргивцы,

343 693.

П Р
1953

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

ОПК - 9576

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА